ଚହଲା ମନ

ଲେଖକ

ଶ୍ରୀ ଅଭିମନ୍ୟୁ ମହାପାତ୍ର

ପ୍ରକାଶକ

ଉତ୍କଳ ଗ୍ରନ୍ଥ ମନ୍ଦିର

କଟକ-୨

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ

ଫେବୃଆରୀ-୧୯୫୬

୧୦୦୦

ପ୍ରକାଶକ

ଶ୍ରୀ ହରହର ପ୍ରସାଦ ପଟ୍ଟନାୟକ

ଉତ୍କଳ ବାଣୀ ମନ୍ଦିର

କଟକ-୨

ମୁଦ୍ରାକର

ଶ୍ରୀ ନରେନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଧାନ

ଜ୍ୟୋତି ପ୍ରେସ

କଟକ-୨

ଏକଟଙ୍କା।

ମନୁଜା ଭାବୁଥିଲା ତାର ଅତୀତ କଲେଜ ଜୀବନର କେତୋଟି ହଜିଲା ସ୍ମୃତିକୁ । ଝିଲିକାଏ ଗରମ ପବନ ଆସି ତା'ର ଦରଫିଟା କୁଞ୍ଚିକୁଞ୍ଚିଆ ବାଳ ଗୁଡ଼ିକୁ ଛୁଇଁ ଦେଇ ଗଲା । ବିରକ୍ତ ହୋଇ ସେ ଝରକା କବାଟ ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ଠିଆ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ।

ସମ୍ମୁଖରେ ସେହି ପରିଚିତ କଲେଜ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଛି । କେତେ ତା'ର ଭଲ ଉଡ଼ନ୍ତା ଚଢ଼େଇଙ୍କୁ ସେ ବିଦାୟ ଦେଇ ପୁଣି କେତୋଟି ନୂଆ ଧରି ବସିଲାଣି । କଲେଜ ଭିତରେ ଥାଇ ସେ ସୁଖର କଳ୍ପନା ଗଢ଼ିଥିଲା ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଚାକିରୀ ଟାଏ ପାଇଯିବ ନ ହେଲେ ବା ଅନ୍ତତଃ ଗେଜେଟେଡ୍ ଅଫିସର ଗୋଟାଏ ଫାନ୍ଦରେ ପଡ଼ିବ, ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ଟାଏ ଥିଲେ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ବାସ୍ତବ ଜଗତକୁ ଫେରିଆସି ଦେଖିଲାଣି କଳ୍ପନା ରହିଯିବ ଖାଲି କଳ୍ପନାରେ । ଆଶା ପରିଣତ ହେବ ନିରାଶାରେ ।

ଟେବୁଲ ଉପରୁ ଟାଇମ୍‌ପିସ୍‌ଟା ଟିକ ଟିକ କରି ଶୁଣାଇ ଦେଉଛି ବୋଧ ହୁଏ ତାକୁ ଭାବନା ରାଇଜରୁ ଫେରାଇ ଆଣିବା ପାଇଁ । ଆରେ, ତା'କୁ ଯେ ଅଫିସକୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଦରଖାସ୍ତ

ଦେବା ପାଇଁ । ଭଲ ଭାବେ ସମାଜ ବଜ୍ଞପନଟି ପଢ଼ି କାଟି ଆଣିଥିଲା । ଟେବୁଲ ଉପରୁ ଦରଖାସ୍ତଟି ଉଠାଇ ପିନ୍ ମାର ଲଟକେଇ ଦେଲା କେତୋଟି ସୁପାରଶ ପତ୍ର ସହିତ ।

ରାସ୍ତା ଉପରେ ବଣ୍ଟିହୋଇ ପଡ଼ୁଛି ତତଲାଖରା, ଝାଇଁ ପବନ । ଧୂଳି ଉଡ଼ ପଶି ଯାଉଛି ଆଖିରେ ମେଞ୍ଚାଏ । ପ୍ରକୃତିର ଏ ନିର୍ମମ ଦଣ୍ଡକୁ ଅକାତର ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରି ରିକ୍ସାବାଲା ପେଡ଼ାଲ୍ ଉପରେ ଗୋଡ଼ ଦେଇ ସବାରି ଖୋଜିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ଏଇ ଗୁଡ଼ାକ ଦୁନିଆରେ ଅଦ୍ଭୁତ ଜୀବ । ନାହିଁ ଜୀବନ, ନାହିଁ ଜାଗରଣ, ସବୁ ଯେମିତି ବାହାରି ଯାଇଛି ଝାଳ ସହିତ । ଖଣ୍ଡିଆ ଟୋପିଟାକୁ ଗୋଟାଏ ହାତରେ ଧରି ରିକ୍ସାବାଲା ଡାକିଲା—ମା ! କୁଆଡ଼େ ଯିବେ ?

—ସେକ୍ରେଟେରିଏଟ୍

ହଉ ବସନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା !

ମନୁଜା ରିକ୍ସା ଉପରକୁ ଉଠିଲା । ଗୁଡ଼ିଭିତରେ ତା'ର ଅତୃପ୍ତ ବାସନା, ଅଧର କୋଣେ ମିଠାହସ । କେତେ କଣ ଭାବି ମନେ ମନେ ବିରକ୍ତ ହେଲା ସେ । ଏମିତି ଆଉ କେତେ ଦିନ ଚାଲିବ ? ବୋଉ କେତେଥର କହିଲାଣି ବାହା କରି ଦେବାଲାଗି । ଧେତ୍, ବାହା ହେବ ? ସେ ଗୋଟିଏ ଲୋକର ଅଧୀନରେ ରହି ସବୁବେଳେ ତାରି ହାତକୁ ଚାହିଁଥିବ ? ତାରି ସୁଖରେ ସୁଖୀ, ତାରି ଦୁଃଖରେ ଦୁଃଖୀ ହେବା ଅପେକ୍ଷା ନିଜର ସୁଖ ଦୁଃଖକୁ ନେଇ କାହିଁକି ଚଳି ପାରିବନି ସେ ? ରଙ୍ଗିନ୍ ଉପବନର ଉଡ଼ନ୍ତା ଚଢ଼େଇ ପରି ସ୍ୱାଧୀନ ରହିବା ଭଲ । ଚାକିରି, ଛାଡ଼ ସେ କଥା । ପ୍ରତି ଅଫିସକୁ ଡଜନ୍ ନମସ୍କାର ଦେଇ ଦେଇ ଥକି ଗଲାଣି । ଏ ଯୁଗରେ ବି ଅଫିସର ଗୁଡ଼ାଙ୍କର ମନର ଭାବନା ଏମିତି ?

ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାଇ ରିକ୍ସାବାଲା ବ୍ରେକ୍ ଦେଇ ଅଟକି ଗଲା । ମନୁଜା ଚିନ୍ତିତ ମନରେ ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ି ଅଫିସ ହତା ଭିତରକୁ ପଶିଲା । ତା'ର ସାଥି ସ୍ଲାଷ୍ଟୋପେନ୍‌ଟି ଅଛି କି ନାହିଁ ଗୁଡ଼ି ଉପରେ ହାତମାରି ଥରେ ଦେଖିନେଲା । ଇଣ୍ଟରଭ୍ୟୁରେ ଏଇଟି ତା'କୁ ଅନେକ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ସବୁବେଳେ ପରୀକ୍ଷା, ଜୀବନଠା ଯାକ ଲାଗି ରହିଥିବ ।

ସେ ଅଫିସ ରୁମ୍‌ର ସିମେଣ୍ଟ ବାରଣ୍ଡା ଉପରକୁ ଉଠିଲା ନିଜକୁ ସଜାଡ଼ି ନେଇ, ଚପଲ—ଚରଣ ଗୁଳି, ଆଖି ଖେଳାଇ ହଲ ଭିତରକୁ ପଶି ଜଣେ ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟଙ୍କୁ ଦରଖାସ୍ତ ଦେଖାଇଲା ।

ହଲର ନୀରବ ବାୟୁମଣ୍ଡଳ କ୍ଷଣକ ପାଇଁ ସାମାନ୍ୟ ସରବ ହେଲା । ଜଣାଗଲା ସତେ ଯିମିତି ଯାଦୁକରର କାଉଁଶ ପରଶ ଲାଗିଲା ତା ଦେହରେ । ଅଫିସର ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତଙ୍କର ଆଖି ପଡ଼ିଲା ଏକାବେଳକେ ମନୁଜା ଉପରେ । ଏତ ଆଜି ନୂଆ ନୁହେଁ ମନୁଜା ପକ୍ଷରେ । ତା ଉପରେ ଅଜସ୍ର ଆଖି ପଡ଼ିଛି ଏକାଥରେ । ସେ ମଧ ଧିରେ ଆଖି ବୁଲାଇ ଆଣିଲା ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ । କଲେଜ ଜୀବନରେ କାହାକୁ ସରସ ମଧୁବୋଳା କଥା କହି, କାହା ଉପରେ ଶାଣିତ କଟାକ୍ଷପାତ କରି, ଚହଲି ଯୌବନର କୁହୁକ ଜାଲରେ ଧରି ପାରିଛି କିନ୍ତୁ ନିଜେ ଧରା ଦେଇ ନାହିଁ । ନିଜର ମନକୁ ବା ସେ ହଜାଇ ଦେବ କାହିଁକି ? ସେ ଗୁହେଁ ସଦା ସର୍ବଦା ନୂତନ ପରିବେଷ୍ଟନ ଭିତରେ ନୂତନ ସାଥି ।

ଜଣେ ସହକାରୀ ମନୁଜାକୁ ନେଇ ଅଫିସରଙ୍କ ରୁମ୍ ଦେଖାଇ ଦେଇ ଫେରି ଆସିଲେ । ମନୁଜା ଭିତରକୁ ଯାଇ ଟେବୁଲ ଉପରେ ଦରଖାସ୍ତ ରଖି ନମସ୍କାର କଲା । ଅଫିସର ମୁହଁ ଟେକି ଅନାଇଁ

ହସ ହସ ମୁହଁରେ କହିଲେ—ଆପଣ ପନ୍ଦର ତାରିଖକୁ ଆସନ୍ତୁ, ଇଣ୍ଟରଭିଉ ଆଟେଣ୍ଡ କରିବାକୁ ।

ଆଜ୍ଞା ! ଟିକିଏ ଦୟା ରଖିବେ, ମୋର ଚାକିରି ଖଣ୍ଡିଏ ନିତାନ୍ତ ଦରକାର । ଅନ୍ତତଃ ମୋର ପରିସ୍ଥିତି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପାରିବାରିକ କଥା କହି କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ । ଅଫିସର କଅଣ ଭାବି କହିଲେ—ହଉ ଆପଣ ସେଦିନକୁ ଆସନ୍ତୁ ଚେଷ୍ଟାକରାଯିବ ।

ମନକୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇ ଫେରି ଆସିଲା ମନୁଜା । ସେ ବୁଝି ପାରିଥିଲା ଅଫିସର ନିଶ୍ଚୟ ତାକୁ ଦୟା ଦେଖାଇଛନ୍ତି । ଷ୍ଟାଣ୍ଡକୁ ଆସି ସେ ଟାଉନ ବସ୍‌କୁ ଅପେକ୍ଷା କଲା

× × × × ×

ହାରମୋନିଅମ ରିଡ୍ ଉପରେ ମନୁଜା ତା'ର ସରୁ ଅଙ୍ଗୁଳି ଗୁଡ଼ିକ ଚଳାଇ ଗାଉଥିଲା—

କହିବାକୁ ଲାଜ, ସଖି ଯାହା ହେଲା ଆଜରେ.........

ପହୁଡ଼ି ଥିଲେ ଜଣା, ନଥିଲା ମୋତେ ଜାଣା
ଆଳାପେ ଲଗାଇଲ ଗେଲେ ଲୟ ।
କାନ୍ତ ମୋ ଗଣ୍ଡେ ଆସି ଚୁମ୍ବିଲେ ପରିଶଂସି
ମରଣୁ ବଳିଗଲା ସେ ସମୟ । ୧ ।
ଖସି ପଡ଼ିଲା କରୁ, ହପଞ୍ଚି ଧରୁ ଧରୁ
ମେରୁ ଗରୁଆ ହେଲା ଗଭଫୁଲ
ଟେକି ନୋହିଲା ମୁଖ, ଚହିଁ ପଞ୍ଚ-ବିଶିଖ
ଚଣ୍ଡାଳ କଲା କେତେ କଲ ବଲ । ୨ ।
ଚୁମ୍ବିଲେ ଅଙ୍ଗ ସୀମା, ଜାତ ପୁଲକ ରମା
ଶୀତକାର ଉପୁଜିଲା ବାରମ୍ବାର ।

ନ ବଡ଼ ଭୁଜ-ବନ୍ଧୁ,   ଛୁଡ଼ ନ ଦେଲେ ବନ୍ଧୁ
ପଳାଇବାକୁ କାହିଁ ରାହା ମୋର । ୩ ।
କେତେ କଥାକୁ ଏତେ,   ଦଶା ଲଭିଲି ଚିତେ
କି ନକଲି ଏ ଲାଜ ଘେନମନେ ।
କପଟରେ ସଙ୍ଗାତ,   ବିପରୀତ ସୁରତ
ରସକୁ ରସୁଥାନ୍ତି ବାମାମାନେ । ୪ ।
ଭାଷଇ ଜଳନ୍ଧର   ଅବନୀ ପୁରନ୍ଦର
ହେଲେ ହୋଇବ ଏକ ଗୁଣ ଲୋପ ।
ଆଉ ପାପ ସଙ୍ଗୀତ,   ବିଦ୍ୟା ସଧରେ ଚିତ୍ତ
ନଦେବି ବୋଲି କଲି ସଂକଳପ । ୫ ।

ସକାଳ ସୁଲୁସୁଲିଆ ବାଆ ଗୀତର ଲହରକୁ ଦୋହଲାଇ ଦୋହଲାଇ ନେଇ ଆସୁଥିଲା ରାସ୍ତା ଉପରକୁ । ଠିକ୍ ଏତିକି ବେଳକୁ ଗୋଟାଏ ସାଇକେଲ୍ ଆସି ରହିଗଲା ଦୁଆର ମୁହଁରେ । ମନେ ମନେ ହସୁଥିଲା ମନୁଜା । ଗୁଚ୍ଛ ଫୁଲ ଉଠୁଥିଲା କାହାର ଆଗମନକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି । ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ ଜଣେ ପରିମାର୍ଜିତ ଭଦ୍ରଲୋକ । ଗୋରା ତକ ତକ ଚେହେରା । ମୁହଁରେ ସଭ୍ୟତାର ଚିହ୍ନ ସିଗାରେଟରୁ ବୁଢ଼ିଆଣୀ ଜାଲ ପରି ଖେଳି ବୁଲୁଥିଲା ଧୂମ୍ର ମଣ୍ଡଳ । ଟିକଏ ରହିଯାଇ ମନୁଜା କହିଲା—କ'ଣ ବାହାରେ ଠିଆ ହୋଇଥିବେ ନା ?

ପ୍ରବେଶ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ମିଳନାହିଁ ଯେ ।

ଏଥର ମିଳିଲା, ଆସନ୍ତୁ ।

କମଳବାବୁ ସତରଞ୍ଜି ଉପରେ ବସିପଡ଼ି ଅଳ୍ପ ହାରମୋନିଅମ୍ ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ତା'ପରେ ମନୁଜାର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ କହିଲେ—ଗାଅ ମନୁଜା ! ରହିଗଲ କାହିଁକି ? ପୂର୍ବରୁ ଏମିତି ଲାଜେଇ ଗଲେ ଚଳିବ ?

ମନୁଜା ପୁଣି ଗୀତର ଲହରୀ ତୋଳିଲା । କମଳବାବୁ ଗୀତର ସୁର ସହିତ ମନ ପ୍ରାଣ ଦେଇ ନିଶ୍ଚଳ ଭାବେ ବସିଥାନ୍ତି ।

ସତେ ଅବା ସେ ସଙ୍ଗୀତ ଲହରୀ—ଦୋଳରେ ଝୁଲିଉଠୁଥିଲେ କେଉଁ ପାରିଜାତ ଭରା ନନ୍ଦନକାନନ ଭିତରେ । ମନୁଜା ଗୀତଟି ଶେଷ କରି କହୁଣି ଦୁଇଟି ହାରମୋନିଅମ ଉପରେ ରଖି ହସ ହସ ମୁହଁରେ ଅନାଇ ରହିଲା କମଳବାବୁଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ।

ରୁମାଲଟା ମୁଖମଣ୍ଡଳ ଉପରେ ଟିକିଏ ବୁଲାଇ ନେଇ କମଳବାବୁ କହିଲେ—ବାସ୍ତବିକ୍ ଚମତ୍କାର ତୁମର ଗାଇବାର ଭଙ୍ଗୀ ଓ କଣ୍ଠର ରାଗିଣୀ । ଏପରି ସଙ୍ଗିତ ଶୁଣିଲେ କିଏବା ଆତ୍ମହରା ନହେବ ?

ପ୍ରଶଂସାରେ ଫୁଲି ଉଠିଲା ମନୁଜାର ଛାତି । ବ୍ଲାଉଜ ଭିତରୁ କଳାଶିରା ଗୁଡ଼ିକ ଫୁଲିଉଠିଲେ । ଛଳନା କରି ସେ କହିଲା—ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରଶଂସାଟା ଏକବାରେ ଅତିରଞ୍ଜିତ ହୋଇଯାଉଛି ନିଶ୍ଚୟ ।

ଅତି ରଞ୍ଜିତ ମୋଟେ ନୁହେଁ । ତୁମର ପ୍ରଶଂସା କରିବାକୁ ମୁଁ ଭାଷା ପାଉନାହିଁ ଯେ ।

କାହିଁକି ? ଉପନ୍ୟାସ ଇତ୍ୟାଦି ପଢ଼ିବାକୁ ପାଉନାହାନ୍ତି କି ?

ଉପନ୍ୟାସ ତ ମିଳୁଛି କିନ୍ତୁ ବର୍ଣ୍ଣିତ ନାୟିକା ଗୋଟିଏ ବି ଆମ ଭାଗ୍ୟରେ ଯୁଟିବା ମୁସ୍କିଲ ।

ଚେଷ୍ଟା କଲେ ସବୁ ମିଳି ପାରିବ । କିନ୍ତୁ ନାୟିକା ପାଇଲେ ଆପଣ ଯଦି କବି ପାଲଟି ଯାନ୍ତି ?

ବଜାରରେ ସିନା କବିତାର କାଟତି ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଯା'ର ମନର ସରସତା ଉପରେ ଗଢ଼ିଉଠେ କବିତା ଆଉ ଅନ୍ତରର ବେଦନାକୁ ରୂପ ଦିଏ କାଗଜ କଲମ; ତା ପରେ ସମସ୍ତେ ଚିହ୍ନନ୍ତି

କବକୁ । ତା'ର ଆତ୍ମାର ହା ହୁତାସକୁ ନବାପିତ କର କରୁଣାର ଧାର୍ ଚଳାଇବା ପାଇଁ ଦୁନଆରେ କେହି ମିଳନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଆରେ ଆପଣ ଏତେ ନରାଶ ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି କାହିଁକ ? କେହି ହେଲେ ତ ଦନେ ମିଳବ ।

ହଁ, ଆଶା ନେଇତ ମନୁଷ୍ୟ ବଞ୍ଚିରହେ ।

ଆଶାରେତ ଆନନ୍ଦ ।

ସେହି ଆନନ୍ଦ ନରାନନ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରାୟ ସମାନ ।

ଏଇ କଥା ଚାଲଥିବ ନା କ'ଣ ? ଆପଣ ଆସିବା ମୁହୂର୍ତ୍ତରୁ ତ ଏଠି ବସିଗଲେ । ତାପରେତ ଚାଲଛି ଅସରନ୍ତି ଗପ, ଚା ଟିକଏ କଣ ଆଉ ଚଲବନ ?

ଚା'ତ ନଶ୍ଚୟ ଚାଲବ କନ୍ତୁ ତମର ହାଲଚାଲ କଣ, ସର୍ଭିସ କଥା କ'ଣ ହେଲ ?

ହେବ ଆଉ କ'ଣ ? ଆଜ ଇଣ୍ଟରଭ୍ୟୁ ଆଟେଣ୍ଡ କରବାକୁ ହେବ । ଏଇତ ଆଉ ଘଣ୍ଟାଏ ପରେ ଯିବାକୁ ପଡ଼ବ । ଅଫିସରଙ୍କୁ ବହୁତ ଅନୁରୋଧ କର କହଛି । ଦେଖାଯାଉ କଅଣ ହେବ ? ଆପଣ ନଶ୍ଚୟ ସଞ୍ଜ ବେଳକୁ ଆସିବେ । ଏକା ବସି ବସି ମତେ ବଡ଼ ଖରାପ ଲାଗୁଛି ।

ହଁ ଲାଗିବା କଥା । ସାଥିହରା ଜୀବନ, ଚଞ୍ଚଳ ମନ, ପରପୂର୍ଣ୍ଣ···

ଯାଃ, ସଦାବେଳେ ସେଇକଥା—ଆସିବ ନା ନାହିଁ କହଲ ?

ତମର ସାନଧ୍ୟତା କେହି କଣ କେବେ ଏଡ଼ ଦେଇ ପାରେ ?

ଯେତେବେଳେ ମୋର ନମନ୍ତ୍ରଣଟି ଗ୍ରହଣ କଲେ ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ଆଉ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆପଣଙ୍କୁ ବଦାୟ ନମସ୍କାରଟି ଦେଉନାହିଁ, ଅପେକ୍ଷାରେ ରହିଲ ।

ବିଦାୟ ନେଇ କମଳ ବାବୁ ବାହାରିଲେ । ସାଇକେଲଟି ଫେରି ପୁଣି ଚାଲିଲା ରାଣୀହାଟ ରାସ୍ତା ଉପରେ । ମନୁଜା ଶୀଘ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ଅଫିସକୁ ଯିବାପାଇଁ । ଆଜି ତାର ଭାଗ୍ୟରେ କ'ଣ ଅଛି ଦେଖାଯାଉ । ଅଧଘଣ୍ଟାକ ଭିତରେ ସେ ସଜ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ଏତିକବେଳେ ଛୋଟ ଭାଇ ଟୁକୁ ଆସି ତାର କାନ ଧରି ଓହଳି ପଡ଼ିଲା । ମନୁଜା ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲା—କି ଗୋଟେ ପିଲାଟାଏ ରେ ତୁ । ଲୁଗାଟା କୁଞ୍ଚି ହୋଇଯିବ, ଛାଡ଼୍ । ମନୁଜାର ନାଲି ଆଖି ଦେଖି ଟୁକୁ ନରମି ଯାଇ କାନ ଛାଡ଼ି ଦେଲା, କିନ୍ତୁ ସେତ ପହିଲା ନମ୍ବର ଓସ୍ତାଦ ଛାଡ଼ୁଛି କେତେବେଳେ ? ମୁହଁ ଫୁଲେଇ କହିଲା—ମୁଁ ଛୁଆଟି ବୋଲି ମୋ ବେଳକୁ ନାଲି ଆଖି, ଆଉ କମଳ ଭାଇ ଏତେ ଲାଗନ୍ତି ତାଙ୍କ ବେଳକୁ ଠିକ୍ ଓଲଟା । ମନୁଜା ଦେଖିଲା କଥାର ସୁଅ ଅନ୍ୟ ମୁହଁ ଧରିଛି । ସେଥିଯୋଗୁଁ ଟୁକୁର ମନ ବଦଳାଇବା ପାଇଁ କହିଲା—ନାଇଁରେ ବାପ, ମୁଁ ପରା ଅଫିସକୁ ଯାଉଛି ଅନୁକୂଳରେ, ନୂଆ ଚାକିରି ଠିକ୍ କରିବା ପାଇଁ । ଏତେବେଳେ ତୁ ବ୍ୟସ୍ତ କରିବାରୁ ମୁଁ ବିଗିଡ଼ିଲି । ହେଉ ଯା, ମୁଁ ଫେରିବା ବେଳେ ତୋ ପାଇଁ ବିସ୍କୁଟ ମିଠେଇ ଆଣି ଦେବି ।

ଖୁସି ହୋଇ ଟୁକୁ ଘର ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲା । ମନୁଜା ବୁଝିଲା ଟୁକୁ ଭଳି ଦୁଷ୍ଟ ପିଲାକୁ କଡ଼ା କଥା କହି ଡରେଇବା କେବଳ ନିଜର ବୋକାମି । ଘରୁ ବାହାରି ମନୁଜା ରାସ୍ତା ଉପରୁ ରିକ୍ସାଟିଏ ଧରି ଅଫିସ ଅଭିମୁଖେ ବାହାରିଲା । ସେ ଅଫିସ ହତା ଭିତରକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଦେଖିଲା ବହୁତ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଆସିଛନ୍ତି । ଆଜିକାଲି ତ ଗୋଟିଏ ଚାକିରି ଖାଲି ବିଜ୍ଞାପନ ବାହାରିଲେ ଶହ ଶହ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଆସି ହାଜର । ମହିଳା ପ୍ରାର୍ଥୀ କେବଳ ତା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କେହି ନାହାନ୍ତି । ଆଜିକାଲି ତ ପ୍ରଥମେ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଦିଆ ଯାଉଛି । ପୁରୁଷ

ପ୍ରାର୍ଥୀ ଯେତେ ବୁଦ୍ଧିମାନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ପଚୃରେ କଏ ? ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ତା'ର ମନରେ କ୍ଷୀଣ ଆଶାର ସଞ୍ଚାର ହେଲା । ଚପରାସୀ ଜଣ ଜଣ କରି ନା ଧରି ଡାକୁଥାଏ । ପ୍ରାୟ ପଚଶ ଛବିଶ ଜଣଙ୍କ ପରେ ପଡ଼ିଲା ମନୁଜାର ପାଳି । ଛାତିଟା ତା'ର ଧପ୍ ଧପ୍ ହୋଇ ଉଠିଲା । ରୁମ୍ ଭିତରକୁ ଯାଇ ଠିଆହେଲା । ସିଲେକ୍ସନ୍ ବୋର୍ଡରେ ତିନି ଜଣ ଅଫିସର ଥିଲେ । ମାମୁଲି ଧରଣର କେତୋଟି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚୃରି ସାରିଲା ପରେ ତାକୁ କାଗଜ କଲମ ଧରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଡିକ୍ଟେସନ ଦିଆହେଲା । ପନ୍ଦର ମିନିଟ ପରେ ସେ କାଗଜ ଖଣ୍ଡିକ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ଚଉକି ଉପରୁ ଉଠି ଯିବା ପାଇଁ ଠିଆ ହେଲା ।

ଜଣେ ଅଫିସର କହିଲେ—ଆପଣଙ୍କ କାମ ଶେଷ, ବାହାରକୁ ଯାଇ ପାରନ୍ତି ।

ଆଜ୍ଞା ! ବାହାରେ ଅପେକ୍ଷା କରିବି ?

ନା ଆପଣ ଚୃଲିଯାଇ ପାରନ୍ତି । କାଲି ଦୁଇଟା ବେଳକୁ ଆସିବେ, ଫଳ ବାହାରି ଯାଇଥିବ ।

ମନୁଜା ତା'ପର ଦିନ ଯାଇ ଶୁଣିଲା ଚୃକିରି ହୋଇଛି । ଦଶ ମିନିଟ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ପରେ ଅର୍ଡ଼ର ଖଣ୍ଡିକ ପିଅନ ଆଣି ଦେଇଦେଲା । ମନୁଜା ଚୃକିରି ପାଇବା କଥା ଅଫିସ ଭିତରେ ଖେଳିଗଲା ବିଜୁଳି ବେଗରେ । ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପାଖରେ ସେ ବସି କାମ କରିବ ସେମାନଙ୍କ ମନରେ ଆନନ୍ଦ କହିଲେ ନସରେ । ନରେଶ କହିଲା—କରେ ରବି ! ମିସ୍ ପରି ତୋ ପାଖରେ ବସିବେ । ତୁ ତାଙ୍କୁ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଇଲୁଣିତ ?

ରବି ତା ପିଠିରେ ସରୁ ଚୃପୁଡ଼ାଟିଏ ମାରି କହିଲା ସାଆବେ—ପାଖ ସିଟ୍‌ରେ ବସିବ ବୋଲି କଣ ମୋ କୋଳରେ ବସିବ ?

ଓ, ଏସ୍‌ଙ୍କୁ କଣ୍ଠ ଚେଷ୍ଟା କରୁନୁ ତୋ ସିଟିଟା ବଦଳାଇ ଦେବାପାଇ ।

ଦେଖାଯାଉ କା'ର ଭାଗ୍ୟ ରଶ୍ମି ଉଇଁବ କାଲି ସାଢ଼େ ଦଶଟାରେ । ଆଉ ଜଣେ କଏ କହିଲା—ରବିତ ଏଇଠି ଅଛି ଉଇଲେ ଚନ୍ଦ୍ର ଉଇଁ ପାରେ । ଏପରି ତୁଳନାତ୍ମକ କଥାରେ ସମସ୍ତେ ହସି ଉଠିଲେ । ଓ, ଏସ୍ ହଲ୍ ଭିତରେ ପଶି ଆସିବା ଦେଖି ମୂଷା ପଲ୍ଲ ବିରାଡ଼ୀକୁ ଦେଖି ଛପି ଗଲାପରି ସମସ୍ତେ ଚୁପ୍ ଚାପ ନିଜ ସିଟ୍ ଦଖଲ କଲେ ।

ମନୁଜା ଜଏନ୍ କରିଛି କାମରେ । ବିତିଗଲାଣି କେତୋଟି ଦିନ । ଭଲକାମ ନ କଲେ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତେ କହନ୍ତି ସେ ବଡ଼ କାମିକା ପରିଶ୍ରମି, ଆଉ ତା'ର ବ୍ୟବହାର ଅତି ନମ୍ର ଓ ଶିଷ୍ଟତା ପୂର୍ଣ୍ଣ । କହିବା କଥା ବି ନିତାନ୍ତ ମିଥ୍ୟାନୁହେ । କାହିଁକି ନା, ମନୁଜା ଯଦି ଥରେ ତା'ର ଆଖି ଡୋଳା ଅଫିସରୁମ୍‌ର ଏପାଖରୁ ସେପାଖଯାଏ ବୁଲାଇ ଆଣେ, ମୃଦୁହସି ଯଦି କାହାକୁ ଦିପଦ କଥାକୁହେ, ତେବେ ସେଇଠି ଯେ କେହି ଲୋକ ହେଉନା କାହିଁକି ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ ଠିଆ ହୋଇଯିବ । ଏଣିକି ଅଫିସର କମନ୍ ରୁମ୍‌କୁ ଟିକିଏ ଶାନ୍ତି ମିଳୁଛି, କାରଣ ସେତେ ବେଶୀ ଭିଡ଼ ହେଉନି । ଲୋକେ ଉପନ୍ୟାସ ପଢ଼ନ୍ତି ଶ୍ରାନ୍ତ କ୍ଳାନ୍ତ ମନକୁ ସରସ କରିବା ପାଇଁ । ଉପନ୍ୟାସର କଳ୍ପିତ ନାୟିକାର କର୍ମମୟ ଘଟଣା ପଢ଼ି ମନକୁ ଖୁସି କରିବା ଅପେକ୍ଷା ଜୀବନ୍ତ ନାୟିକା ପାଖରେ ଦୁଇ ଚାରିପଦ କଥା ହୋଇ ପାରିଲେ ତା ଅପେକ୍ଷା ବେଶୀ ଆନନ୍ଦ ମିଳିବ ।

ମନୁଜା ବି ଏଇ କ୍ଷେପଣାସ୍ତ୍ର ଯୁଗର ତରୁଣୀ । ତା'ର ସାହା କରିବାର କଥା ସେ ସେଥିରୁ ବାଦ୍ ଯିବ କିପରି ? କଲେଜ ହତାରେ ପାଦତା'ର ପଡ଼ିଛି । ସେ କେତେ ଯୁବକ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ନିଜର କୌଶଳର ଜାଲ ପାରି ଭୁଲାଇ ପାରିଛି । କେତେ ସିନେମା

[illegible]ସା ଆଟେଣ୍ଡ କରୁଛି । ରିକ୍‌ସା ଭଡ଼ା ଦୂରେ ଥାଉ, ବାଙ୍ଗାଲୋର ସିଲ୍‌କ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପାଗ୍ରିଗୋନ୍‌ ସାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପଇସା ଦେବାକୁ ତାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ । କ୍ଲବ୍‌ ମାନଙ୍କରେ କେତେ ଯୁବକ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ସହିତ ମିଶି ସାହିତ୍ୟ ଚର୍ଚ୍ଚା କରି ପାରୁଛି । କାଠଯୋଡ଼ି କୂଳକୁ ଯାଉଛି ସାନ୍ଧ୍ୟ ଭ୍ରମଣ ପାଇଁ । ସର୍ବୋପରି କଲେଜ ପ୍ରାଙ୍ଗଣରେ ଶହ ଶହ ଛାତ୍ର ଆଉ ଚପଳା ମନା ପ୍ରଫେସର ମାନଙ୍କ ଉପରେ ଯେ ସମ୍ମୋହନ ଶକ୍ତି ବିସ୍ତାର କରି ପାରି ଥିଲା, ତାକୁ ଏଠି ନୂଆ ହୋଇ କିଛି ନାହିଁ । କେବଳ ସ୍ଥାନର ପରିବର୍ତ୍ତନ ମାତ୍ର । ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ଉପରକୁ ନିଜର କଟାକ୍ଷ କ୍ଷେପଣାସ୍ତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ କରି ଆଶାୟୀ କରି ପାରିବ କିନ୍ତୁ ନିଜେ ସେଥିଭିତରକୁ ଖସିବ ନାହିଁ । ମନ ଭିତରେ କେବଳ ଥିବ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଦାମ୍ଭିକତାର କୌତୁହଳ । ଯୌବନର ଅମାନିଆ ତେଜ ମନକୁ ସେହିପରି ରାସ୍ତାରେ ଚଲାଇ କାହିଁ କେତେ ଦୂର ନେଇ ଯିବ । ନାହିଁ ବାଧା ନାହିଁ ବନ୍ଧନ । କେତେ ପୁରୁଣା ସାଥି ଯାଇ ନୂଆ ସାଥି ଯୁଟିବେ, ସେ ସଦା ସର୍ବଦା ରହି ଥିବ ସଜ ପ୍ରସ୍ଫୁଟିତ ଗୋଲାପ ପରି । ସଦ୍ୟ ନୂତନ, ଚିରନ୍ତନ । ସମସ୍ତେ ତାକୁ ଭାବିବେ କିନ୍ତୁ ସେ କାହାକୁ ଭାବିବ ନାହିଁ । ମନୁଜା ବିଷୟରେ ନରେଶ ଆଉ ରବିର ଅନେକ ସମୟରେ ଯୁକ୍ତି ହୁଏ । କେହି କାହାର ଯୁକ୍ତିର ପଥ ଛାଡ଼ିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହନ୍ତି ।

ରବି ବସେ ମନୁଜାର ପଛକୁ । ଟିକିଏ କିଛି ଦରକାର ହେଲେ ମନୁଜା ତାକୁ ପଚାରେ । ରବି ଭାବେ ମନୁଜା ତାକୁ ଭଲ ପାଉଛି । ଅଫିସ ଭିତରେ କାହାକୁ କହିଲେ ଫଳ ଭଲ ହେବ ନାହିଁ ଭାବି ସେ ଚୁପ ହୋଇ ରହେ । ଏଥି ଭିତରେ ସେ କେତେ ଥର ଯାଇଛି ନିମନ୍ତ୍ରଣ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ମନୁଜା ଘରକୁ । ଥରେ ଦି ଥର ଯିବାପରେ ଉଭୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଘନିଷ୍ଠତା ବଢ଼ି ଉଠିଛି ।

ସିନେମା ଆଟେଣ୍ଡ କରିବାଠାରୁ କାଠଯୋଡ଼ି କୂଳ ସମୀରଣ ସେବନ ବି ବାଦ୍ ଯାଇନାହିଁ । ଛାତ୍ରାବସ୍ଥାରେ 'କେତେ ଖଣ୍ଡ ଉପନ୍ୟାସ ରବି ପଢ଼ିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ମନୁଜାକୁ ପାଇ ରବି ଭାବିଲା ଭାଗ୍ୟେନ୍ ଫଳ ମେଳିଛି । ଏପରି ସୁଯୋଗକୁ ବା ଛାଡ଼େ କିଏ ? ମନେ ମନେ ଠିକ୍ 'କରିନେଲା ଏଇ କେବଳ ଜୀବନର ଉପଯୁକ୍ତ ସାଥି । ପ୍ରତିଦାନରେ ସେବି କମ୍ ପାଉ ନ ଥାଏ ।

ସେତିକି ସମୟରେ ନିଖିଳ ଭାରତ ମତ୍ସ୍ୟ ପ୍ରଦର୍ଶନ ହେଉଥାଏ । ରାତି ଅଧରେ ଚିଲ୍କାଖାଇରେ ଇଞ୍ଜିନ୍ ବୋଟରେ ବୁଲିବା ସଉକ କିଏ କେବେ ଛାଡ଼ିଦିଏ । ନୂଆ ପାଣି, ସାଗର ଉଜାଣିକି କିଏ ଅଟକାଇ ଦିଏ ? ସେହିପରି ନୂଆ ସାଥି, ଭରା ଯୌବନ, ବାଧାହୀନ ବିହରଣର ସୁଯୋଗ କି'ଣ ଛାଡ଼ି ହୁଏ ? ରବି ବାବୁ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରସ୍ତାବ କଲେ ବୁଲି ଯିବାପାଇଁ । ମନୁଜା ବା ନାହିଁ କରନ୍ତା କିପରି ? ଅଫିସ ସେଦିନ ଯୋଗକୁ ଅଧାଛୁଟି ହୋଇଥାଏ । ରବି ବାବୁ ଆଉ ନିଜ ବସାକୁ ନଯାଇ ଦୁହେଁ ଗଲେ ମନୁଜାର ଘର ଆଡେ । କେତୋଟି ମିନିଟ ଭିତରେ ମନୁଜା ମୁଁହ ହାତ ସାବୁନ୍‌ରେ ସଫା-କରି ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ପୋଷାକ ବଦଳାଇ ନେଲା, ରବି ବାବୁ ବି ଡ୍ରେସିଂ ଟେବୁଲ ପାଖକୁ ଯାଇଁ ନିଜର ଚେହେରାକୁ ଟିକିଏ ବାଗେଇ ନେଇ ଗୋଟିଏ ଚଉକିରେ ଆସି ବସିଲେ । ଏ ଭିତରେ ମନୁଜା ସ୍ନୋ ଟିକିଏ ମୁହଁରେ ଦେଇ ମେକ୍‌ଅପ୍ କରିନେଲା । ରବି ବାବୁଙ୍କ ସାମନା ଆସି ଠିଆହୋଇ କହିଲା—ଗଲନ୍ତୁନା ଟିକିଏ ଜଳଖିଆ କରିଦେଇ ଯିବା ?

ବାପରେ ! ଏତେ କମ୍ ସମୟରେ ବେଶତ ନିଜକୁ ସଜାଇ ନେଇ ପାରିଲ ।

କିଣ ଲୋଭ ଲାଗୁଛି କି ?

ନାଇଁ ଲୋଭ କଥା କହୁନାହିଁ ଯେ—କାଲେ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଭିତରେ ଅନ୍ୟ କେହି ଲୋଭେଇ ନେଇଗଲେ—

ଆପଣ ସାଙ୍ଗରେ ଥିବେ ଯେ, ଉଦ୍ଧାର ଆଣିବେ ନାହିଁ ।

କେଜାଣି ଅବା କେହି ସପନ ରାଇଜର ରାଜକୁମାର ଦେଖା ହେଲେ ......

ନାଁ ଆଜକାଲ ରାଜକୁମାର ମାନଙ୍କର ଭାଉ କମି ଗଲାଣି ।

ତା' ହେଲେ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଯିବେ ନିଶ୍ଚୟ ?

ବା'ରେ ଆଚ୍ଛା ଲୋକତ । ପ୍ରସ୍ତାବ କଲେ ଯିବାପାଇଁ ଅଥଚ ଏତେ ବେଳୁ ଖସିଲେଣି ।

ଆଉ ଖସିଲି କେତେବେଳେ ?

ଉତ୍ତର ହେଉଚି ବୋଉକୁ କହି ଆସୁଛି କହି ମନୁଜା ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଲା । ରବିବାବୁ ବାହାରକୁ ଆସି ଗୋଟିଏ ରିକ୍ସା ଡାକି ରଖିଲେ । ମନୁଜା ଆସିବାରୁ ଦୁହେଁ ରିକ୍ସା ଉପରକୁ ଉଠିଲେ । କିଛି ସମୟ ପରେ ରିକ୍ସା ଯାଇ କଲ୍ଲାରେ ପହଞ୍ଚିଲା ।

ନାନା ରକମର ମାଛ ଆସି ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଭିତରେ ଅଛି । ଆମ ସରକାରଙ୍କର ଚିଲିକା ଯୋଜନା ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସମୁଦ୍ରରେ ମାଛ ଧରା ପ୍ରଣାଳୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାନଚିତ୍ର ଦ୍ୱାରା ବେଶ୍ ଲୋକଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଦିଆଯାଉଛି । କାଚ ଦ୍ୱାରା କୋଠରୀ କରି ଛୋଟ ଛୋଟ ରଙ୍ଗିନ୍ ମାଛ ଗୁଡ଼ିକ ପାଣିଭିତରେ ଛଡ଼ା ଯାଇଛି । ଦେଖିବା ଲୋକ ଦଣ୍ଡେ ସେଠାରେ ଅଟକି ଯାଉଛି ।

ଘଣ୍ଟାଏ ଖଣ୍ଡେ ବୁଲାବୁଲି କରିବା ପରେ ଜଳଖିଆ ଖାଇବା-ପାଇଁ ସେହି ଭିତରେ ଥିବା ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟରେ ଯାଇ ବସିଲେ । ଅଣ୍ଡାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ମାଂସ, ପରଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ଜିନିଷର ଅଭାବ ନାହିଁ । ଉତ୍ତମ ଭାବରେ ଜଳପାନ ଶେଷ କରି ବାହାରିଲେ ।

ଭିତସ୍ୟେ ଗୁଲିଲେ ଇଞ୍ଜିନ୍ ବୋଟ ପାଖକୁ । ଟିକଟର ଦାମ୍ ଦେଖିଲେ ବୁଲିବାଟା ମନ୍ଦ ନୁହେଁ ।। ଥରେ ସେଥିରେ ବସି ବୁଲି ଦେଇ ଓହ୍ଲାଇ ଗଲେ । ରବିବାବୁ କହିଲେ କଣ ଫେରିବା ?

କେତେଟା ବାଜିଲାଣି ?

ମୋଟେ ନ'ଟା ।

ତାହାହେଲେ ଆପଣଙ୍କର ଏତେ ଚଞ୍ଚଳ ଫେରିବା ଇଚ୍ଛାନାହିଁ । ପୁଣି ଭିତରକୁ ଯିବା ?

ଭିତରକୁ ଆଉ କାହିଁକି ଯିବା, ବାହାରେ ଅନ୍ୟ କେଉଁଠି କଣ ଯାଗା ନାହିଁ ବୁଲିବା ପାଇଁ ?

ତେବେ କେଉଁଠିକି ଯିବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ହେଉଛି ?

ଚନ୍ଦ୍ର ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ବିଚ୍ଛୁରିତ ବାଲୁକା ଶଯ୍ୟା ଅତି ମନୋରମ ନିଶ୍ଚୟ । ସେଠି ଯାଇ କିଛି ସମୟ ଉପଭୋଗ କଲେ ମନ୍ଦ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ ।

ଏତେ ବିଶ୍ଲେଷଣ କରି କହିବା ଅପେକ୍ଷା ଗୁଲି ଟିକିଏ ନଈ କୂଳେ ବୁଲି ଆସିବା କହିଥିଲେତ ଚଳିଥାନ୍ତା ।

ହେଉ ତମ କଥା ହେଉ ।

କାହିଁକି ? ତୁମର ପ୍ରସ୍ତାବ ମୋର ଅନୁମୋଦନ ।

ତାହାବି ଧରି ନିଆ ଯାଉ—

ଏତେ କଥାର ଦରକାର ନାହିଁ, ଗ୍ଲୁଲନ୍ତୁ ଯଦି ଟିକିଏ ବୁଲି ଆସିବା । ଦିହେଁ ଗ୍ଲୁଲିଲେ ନଦୀ ପଠା ଆଡ଼େ ।

ରବି ପ୍ରଥମେ ଗୋଡ଼ ଲମ୍ବାଇ ବାଲି ଉପରେ ବସିଗଲା । ମନୁଜା ବସୁ ବସୁ ଢଳି ପଡିଲା ରବିର କୋଳରେ ।

ଏତେ ଚଞ୍ଚଳ ନୋଟିସ୍ ଆସିବ ବୋଲି ରବି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ନଥିଲା । ତା'ର ଛାତି ଧପ୍ କରି ଉଠିଲା । କିଛି କ୍ଷଣ ପରେ ଧିରେ

ସେ ହାତ ଚଲାଇ ନେଲା ମନୁଜାର ଉନ୍ନତ ବକ୍ଷ ଉପରକୁ । ଚାପ ଦେଇ କହିଲା—ଆପତ୍ତି ଅଛି ?

ନ ଦୋଷାୟଃ ।

ଏତିକି ଉତ୍ତରରେ ରବିର ଗୁଣ୍ଡରେ ଶତ ସିଂହର ସାହସ ବଢ଼ି ଉଠିଲା । ହାତର ଶୀକାରକୁ କିଏ ଶୀକାରୀ କେବେ ଛାଡ଼ି ଦେଇପାରେ ?

କିଛି ସମୟ ପରେ ଆମପଲ ମନାଧେଯ୍ୟକୁ ବାନବାଗ ଦେଇ ଉଠିଲା ମନୁଜା । କହିଲା—ଚାଲନ୍ତୁ ଉଛୁର ହେଲାଣି, ବୋଉ ସେଆଡ଼େ ବିରକ୍ତ ହେଉଥିବ ।

କେଉଁ ଦିନ ସିନେମା ହଲରେ କେତେବେଳେ ପାର୍କରେ କେବେ ନଦୀକୂଳେ ସାନ୍ଧ୍ୟ ଭ୍ରମଣରେ ବେଶ ଫୁର୍ତ୍ତିରେ ଦିନ ଦିନ ହୋଇ କେତୋଟି ମାସ କଟିଗଲା । ଦିନେ ଗୋଟାଏ ଚିଠି ଆସିଲା ଇନଲାଣ୍ଡ କଭରରେ ମନୁଜା ଠିକଣାରେ । ସାଧାରଣତଃ କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀ ଠିକଣାରେ ଚିଠିଟିଏ ଆସିଲେ ଖୋଲି ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ହୁଏ । ବିଶେଷତଃ ଯେ ସେଥି ସହିତ ଘନିଷ୍ଠ ଭାବେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ତା'ର ବା କୌତୂହଳକୁ ବନ୍ଦକରି ହେବ କପରି ? ସେଦିନ ଯୋଗକୁ ରବିବାବୁଙ୍କର ବିଶେଷ କାମଥିବା ଯୋଗୁଁ ସକାଳ ଆଠଟାରୁ ଅଫିସକୁ ଆସିଥିଲେ । ପ୍ରଥମ ଡାକରେ ଆସି ଥିବାରୁ ଚିଠିଟି ତାଙ୍କର ହାତରେ ପଡ଼ିଲା ! ଦେଖିଲେ—ଉପର ଠିକଣାଟି ଟାଇପ୍ କରା-ହୋଇଛି । ପିଅନ ରବି ହାତକୁ ଚିଠିଟା ଦେଇ ଚାଲିଗଲା । ରବି ବାବୁ ଚିଠିଟିକୁ ହାତରେ ଧରି ନିଜ ଚଉକିରେ ବସି ଭାବୁଛନ୍ତି ଏତିକିବେଳେ ନରେଶ ଆସିବାରୁ ରବି ତାକୁ ପାଖକୁ ଡାକି ଚିଠି କଥା କହିଲା । କେହି ଅଫିସ ରୁମକୁ ଆସିପାରେ ଭାବି ଦୁଇ ବନ୍ଧୁ ପଛ ପଟ ପାଚେରୀ ପାଖକୁ ଯାଇ କାଠି କଲମରେ ଅତି ଯତ୍ନରେ

ଚିଠିଟି ଖୋଲି ପଢ଼ିଲେ । ନରେଶ କହିଲା,—ହେ ରବି ! ଦେଖିଲେ ହାତକୁ ଚିଠି ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଆମେ ଏଥିର ଗୋଟାଏ କପି ଦେଇ ରଖି ନେବା ।

ଠିକ୍ କହୁଛୁ ଭାଇ । ଆରେ ନରେଶ ! କହିଲୁ , ମନୁଜାର ୧ ଏମିତି ଆଉ କେତେ ଥିବେ । ଏହାର ପ୍ରସ୍ଫୁଟିତ ଯୌବନର ମଧୁ ତ କେତେ ଭ୍ରମର ଚାଖି ସାରିଲେଣି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ଭ୍ରମରମାନଙ୍କୁ ଜାଲରେ ପକାଇବା ପାଇଁ ତା'ର ତ ଅକ୍ଳାନ୍ତ ଚେଷ୍ଟା । କ'ଣ ପାରିଜାତ କରେ ? ନା ଜାଲଧୂଆମ ।

ପ୍ରଥମେ କପି କରି ମୁଁ ପଢ଼ୁଛି, ପରେ କଥା ହେବା ।

ରବି ପଢ଼ିଲା—ରାତ୍ତିର ସାଥି ମୋର

ମୋତେ ଅନେକ ଦିନରୁ ତମର ପ୍ରୀରିତି ମଦିରା ଚଖାଇ ସାରିଛ । ତା'ର ନିଶା କ'ଣ ଏତେ ଚଞ୍ଚଳ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ପାରିବ ? ଛାତିରେ ହାତ ମାରି ସତ କହିବଟି ? ଏତେ ଦୂରରେ କେତେ ଦିନ ବା ଚାତକ ପରି ଚାହିଁ ରହିବି ? ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଚ୍ୟୁତି ଘଟୁଛି । ଗୋଟିଏ ସିନେମା ଗୀତର ଅନୁକରଣରେ ଓଡ଼ିଆ ଗୀତରେ ପଦେ ଲେଖିଛି । ଏଇ ପଦକରୁ ମୋ ମନର ବେଦନା କେତେ ବୁଝି ପାରିବ ।

ପ୍ରିୟା ପରବାସରେ ନାହିଁ ମୋର ପାଶରେ
ସାଥି ବିନା ରାତି ଗୋ କଟୁଛି ନିରାଶରେ—

ନିରାଶ କରିବ ନାହିଁ । ଶେଷରେ ତମର ଗୋଟାଏ ମତ ନେଉଛି । ଗୁରୁଦିନ ତଳେ ତମର ହାତ ଲେଖା ଖଣ୍ଡିଏ ଚିଠି ପାଇଛି, କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ମୋର ଆଶାର ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଆଣିବା ପାଇଁ କିଛି ବିଶେଷତ୍ୱ ନାହିଁ । ମୁଁ ଏଠାରୁ ଅଳ୍ପଦିନ ଭିତରେ ବଦଳି ହୋଇ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଯାଉଛି । ଏଇ ସମସ୍ତ ଭିତରେ ମୁଁ ତମ ପାଖକୁ ଯାଇ ଗୋଟାଏ କିଛି ସ୍ଥାୟୀ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରି ଆସିବି ।

ବୋଧ ହୁଏ ମୋର ଭିତର ବେଦନା ବୁଝିବ । ଯଦି ମୋର ପ୍ରସ୍ତାବରେ ରାଜିନହୁଅ ତେବେ ମୋର ଭବିଷ୍ୟତଲାଗି ଅନ୍ୟ ରାସ୍ତା ଦେଖିବି । ଏତିକି ଦିନ ଭିତରେ ଭଲରୂପେ ଭାବି ଗୋଟାଏ କିଛି ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ସମୟ ଅଛି ।

ତମ ରୂପର ସେବକ
ଜୀବନ

ଅଫିସ ଭିତରକୁ ଯାଇ ରବି ଚିଠିଟି ଥୋଇ ଦେଲା ମନୁଜାର ଟେବୁଲ ଉପରେ । ମନୁଜା ଅଫିସକୁ ଆସିବା ପରେ ଦେଖିଲା ତାର ଟେବୁଲ ଉପରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଚିଠି । ଖୋଲି ପଢ଼ିଲା । ମୁହଁରେ ତା'ର ଭାବଭରା ହସ । ଚିଠିଟି ନିଜର ଭ୍ୟାନିଟି ବ୍ୟାଗ୍‌ରେ ରଖି ଦେଇ ସେ କାମରେ ଲାଗି ପଡ଼ିଲା ।

ରବି ଚାହିଁଲା ନରେଶ ମୁହଁକୁ ନରେଶ ଚାହିଁଲା ରବି ମୁହଁକୁ ।

ପ୍ରାୟ ପନ୍ଦର ଦିନ ପରେ ବେଣା ଚେରର ପରଦାକୁ ଟେକି ଅଫିସ ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ ନୂତନ ଆଗନ୍ତୁକ ସୁଶ୍ରୀ ଜଣେ ଯୁବକ । ଯୁବକଟି ମନ ଭୁଲା ପରିଧେୟ, ହାତରେ ରିଷ୍ଟ୍‌ୱାଚ, ଆଖିରେ ଦାମିକା ଚଷମା । ମନୁଜା ପାଖକୁ ଆଗେଇ ଯିବା ମାତ୍ରେକେ ସେ ଦୁଇ ହାତ ଉଠାଇ ସସ୍ନେହ ନମସ୍କାର ଜଣାଇ କହିଲା—ବସନ୍ତୁ

ସିଧା ଏଠିକି ନା ଘର ଦେଇ ଆସିଲେ ?

ଅନୁମାନ କରି ପାରୁଥିବ —

ତା' ହେଲେ ଘରେ ଦେଖାଦେଇ ନିଶ୍ଚୟ ଆସିଛନ୍ତି ।

ଆଜିକ'ଣ ବେଙ୍ଗ ପଥ ଧରି ବୁଲୁଥାନ୍ତି ?

ଘରେ କିଛି ଜଳପାନ ହୋଇ ନଥିବ ବୋଧହୁଏ, ଚାଲନ୍ତୁ କାଣ୍ଟିନ୍‌ରେ ଦିଟା ଖାଇଦେଇ ଆସିବା ।

ନାଁ ମାଉସି ଯାହା ଦେଇଛନ୍ତି ଅନ୍ତତଃ ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଇଁ ଆଉକିଛି ଦରକାର ହେବ ନାହିଁ ।

ଚାଲନ୍ତୁ ନା, ମୋ କଥା କଣ ରଖିବେନ ?

—ହେଉ ଚାଲ

କାଣ୍ଟିନ୍‌ରୁ କଚ୍ଛି ଜଳଖିଆ ଖାଇ ଅଫିସ ରୁମ୍‌କୁ ଫେରିଲେ ।

ବାହାରେ ଆଉ ବସିବେ କାହିଁକି । ଏଇ ମୋ ସିଟ୍ ପାଖ ଚଉକିରେ ବସନ୍ତୁ ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେତ ଅଫିସ ବନ୍ଦ ହେବ ।

ଏଇ ନବାଗତ ଭଦ୍ର ଲୋକଙ୍କୁ ଅଫିସର ଅନ୍ୟମାନେ ଚିହ୍ନି ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ନରେଶ ଆଉ ରବି ଠିକ୍ ଠଉରେଇ ପାରିଛନ୍ତି । ନରେଶ ଆଖିର ଇଶାରାରେ ରବିକୁ ଜଣାଇ ଦେଲା । ମନୁଜାର କଥାରେ ସଙ୍କୋଚ ବୋଧ କଲେ ଜୀବନବାବୁ । ଅଫିସ୍‌ର ଅନ୍ୟମାନେ କାଳେ କଚ୍ଛି ଭାବିବେ । କିନ୍ତୁ ମନୁଜାର ସେଥିପ୍ରତି ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ ନାହିଁ । ଯାହା ହେଉ ସେ ପାଖ ଚେୟାର ଉପରେ ବସି ଘଣ୍ଟା କଣ୍ଟାକୁ ଅନାଇଁ ରହିଲେ । ବାରଟା ପାଞ୍ଚ, ବାରଟା ଦଶ, ଭଦ୍ରଲୋକ ବସି ବସି ଘଡ଼ି ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହେଉଥିଲେ । ବୋଧହୁଏ ।

ବାରଟା ତିରିଶ, ଏଇହେଲା ଶେଷ । ତଥାପି ମଧ୍ୟ କର୍ମଚାରୀ ବନ୍ଧୁମାନର ଛୁଟି ନାହିଁ । ମନୁଜା ଫାଇଲ୍ ଦୁଇ ଚାରିଟା ବନ୍ଦ କରି ସଜାଡ଼ି ଦେଇ ଜୀବନବାବୁଙ୍କୁ ଉଠିବାକୁ କହି ନିଜେ ଉଠି ଆସିଲା । ଅନ୍ୟମାନେ ଓ. ଏସ୍ ଙ୍କ ଭୟରେ ଡେରିରେ ସିଟ୍ ଛାଡ଼ିଲେବି ମନୁଜା ଠିକ୍ ସମୟରେ ଆସେ ଓ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଯାଏ । ନାରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁତ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସୁବିଧା ସବୁଠି ଅଛି । ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ମନୁଜା ହଲ୍ ଭିତରେ ଥରେ ଆଖି ବୁଲାଇ ଆଣି ଚିକ୍କଣ ନାଲି ଓଠ ଉପରେ କ୍ଷୀଣ ହସରେଖା ଫୁଟାଇ ଦେଲା । ଜୀବନବାବୁଙ୍କ ସହିତ କେତେଟା ସାଧାରଣ କଥାରେ ଯୋଗ ଦେଇ ଚାଲିଲା ।

ବାହାରକୁ ଆସିଲେ ମନୁଜା ଓ ଜୀବନବାବୁ । ଗେଟ୍ ପାଖରେ ରିକ୍‌ସା ଷ୍ଟାଣ୍ଡ । ଜୀବନବାବୁ ଗୋଟାଏ ରିକ୍‌ସା ଡାକି ମନୁଜାକୁ ଉଠିବାକୁ କହି ନିଜେ ଉଠି ବସିଲେ । ରିକ୍‌ସା ଚାଲିଲା । ଖୁବ୍ ଜୋର୍‌ରେ । ପିଚ୍ ରାସ୍ତାର ଗରମ ସହି ହେଉନି । ଜୀବନବାବୁଙ୍କ ମନର ଉତ୍ତାପ ବି ଏଇ ଗରମରୁ କିଛି କମ୍ ହେବ ନାହିଁ ।

କିଛି ଦୂର ଯିବା ପରେ ଜୀବନବାବୁ କଥା ଆରମ୍ଭ କଲେ—ମନୁଜା, ଚିଠି ଦେବାକୁ ଏତେ ଡେରି କରୁଚ କାହିଁକି ?

ଭୁଲ ହୋଇଯାଉଛି କ୍ଷମା ଦିଅନ୍ତୁ । ଦେଖୁଛନ୍ତିନା ଅଫିସ କାମରେ ସବୁବେଳେ ବ୍ୟସ୍ତ ! ଏତେ ଗରମରେ ବି ମନ ଭୁଲାଣିଆ ହସ ହସି କହିଲା ମନୁଜା ।

ଜୀବନବାବୁ ମନୁଜା ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ହସିଲେ—ତୃପ୍ତି ର ହସ ।

ଆପଣଙ୍କ ବଦଳି ଶୁଣି ମୁଁ ବଡ଼ ଖୁସି ହୋଇଛି—କହିଲା ମନୁଜା ।

ମୋ ଚିଠିରୁ ଆଉ କିଛିର ଆଭାଷ ପାଇନା ?

ଓଃ—ସେଇକଥା । ଆପଣ ଅଥୟ ହୁଅନ୍ତୁନି । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ବେଳ ଆସି ନାହିଁ । ପକ୍ଷୀ ଯେତେବେଳେ ଧରାଦେଇଛି ଆଉ ଉଡ଼ିଯିବାର ଭୟ ନାହିଁ । କଥାଭିତରେ ଟିକିଏ ଢଳି ପଡ଼ିଲା ମନୁଜା ଜୀବନବାବୁଙ୍କ ଛାତି ଉପରକୁ, ରିକ୍‌ସାଟା ବୋଧହୁଏ ମୋଡ଼ ଧରିଲା ।

ବେଳ ଆସିବାପାଇଁ ଆଉ କେତେ ଦିନ ବାକି ? ଅପେକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଥିଲେତ ?

ଧୈର୍ଯ୍ୟର ବନ୍ଧ ତ ହୀରାକୁଦ ବନ୍ଧ ପରି ମଜଭୁତ ଅଛି, କିଣ ଦଲେଇଘାଇ ହେଇଛିସେ ଭାଙ୍ଗିଯିବ ? ବର୍ତ୍ତମାନ କିଣ ଅଭାବ ହେଉଛିନା ଅସୁବିଧା ହେଉଛି ? କେଉଁ କଥାରେ ମୋର ବିମୁଖ ଲକ୍ଷ କରୁଚ କହିଲ ? ଏମିତି ସବୁ ଚାଲିଛି । ବାହା ହେଲେ ବା

ଅଧିକଟା କଣ ହେବ ? ତମର ଉଚିତ ପ୍ରାପ୍ୟରେ କଣ ମୁଁ କୌଣସି ପ୍ରକାର ବାଧା ଦେଉଛି ?

ସେତ ସତ କଥା କିନ୍ତୁ ବଗଡ଼ି ଆଖି ବୁଜି କେତେଦିନ ଏପରି ଦୁଧ ଖାଇବ ?

ମନୁଜା ଏଥର ହସି ଉଠି କହିଲା— ଯା, ଆପଣଙ୍କ ସହିତ କଥାରେ ପାରିହେବ ନାହିଁ । ଏତିକ କହି କଞ୍ଚିତ ମୁହଁଟିକୁ ଟେଳାଇ ଦେଲା ଜୀବନବାବୁଙ୍କ ମୁହଁ ପାଖକୁ । ସେତ ଆଉ ବୋକା ନୁହନ୍ତି, ଯଦି ସାମାନ୍ୟ ଉଚିତ ଦାନ ଦେବାକୁ ବିଳମ୍ବ କଲେ ନାହିଁ ।

ଦୁଇ ହାତରେ ଆଖିକୁ ଢାଙ୍କି ଦେଇ ସ୍ୱଭାବ ସୁଲଭ ଚପଳତାରେ ଢଳି ପଡ଼ିଲା ଜୀବନବାବୁଙ୍କ ଉପରେ, ସତେ ଅବା ଲାଜେଇ ଯାଇଛି ସେ । ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ ଜୀବନବାବୁଙ୍କ ଗ୍ଳାନି ଗର୍ବରେ ଫୁଲି ଉଠିଲା । ମୁଁହରେ ପରିତୃପ୍ତିର ଆଭାସ ।

କିଛି ସମୟପରେ ରିକ୍ସା ବାଲା ରିକ୍ସା ବନ୍ଦ କରିଦେଲା । ବୁଝି ବାରୁ ମନୁଜା ରିକ୍ସା ଚାଳକକୁ ବାଁହାତ ଗଳିଭିତରକୁ ଯିବାକୁ କହିଲା । ଗୋଟିଏ ଘର ପାଖରେ ଯାଇ ରିକ୍ସା ବନ୍ଦ ହେଲା । ମନୁଜା ଓ ଜୀବନବାବୁ ଓହ୍ଲାଇ ଘର ଭିତରକୁ ଗଲେ । ଭୋଜନ ପରେ ଜୀବନବାବୁ ବିଶ୍ରାମ ନେଲେ । ପାଞ୍ଚଟା ବେଳେ ମନୁଜା ଯାଇ ଉଠାଇଲା ବୁଲି ଯିବାପାଇଁ । ଜୀବନବାବୁଙ୍କର ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିଲେବି ଢାଳେଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । ସେ ଜାଣନ୍ତି ମନୁଜା ନିଶ୍ଚୟ ଉଠାଇବାକୁ ଆସିବ । ମନୁଜା ଆସି ଡେଣାକୁ ଧରି ହଲାଇଲା-ବେଳେ ଜୀବନବାବୁ ମନୁଜାର ହାତଧରି ଟାଣି ଦେଲେ ।

ଆରେ—କିଏ ଦେଖିବମ, ଖାଇ ସାରିବା ପରେ ତ ଗପସପ ହେବା ବାହାନାରେ ଆଶାତୃପ୍ତି ହୋଇଛି । ଏତେ ଚଞ୍ଚଳ ଫେରେ ଦରକାର ପଡିଲାଣି ନା ? ଉଠ ଟିକିଏ ବାହାରେ ବୁଲି ଆସିବା ।

ତବ ଆଦେଶ ଶିରୋଧାର୍ଯ୍ୟ ।

ରସିକତା ବନ୍ଦ କର । କାଲେ କିଏ ଶୁଣିବ ।

ବନ୍ଦ ହେଉଛି କେଉଁଠି ?

ମନୁଜାର ବାଧରେ ଜୀବନବାବୁ ଉଠି ସଜାଡ଼ି ନେଲେ ନଜର ଚେଡେବାକୁ ।

ଧରଣୀଉପରେ ଆଉ ତାତି ଫୁଟୁ ନାହିଁ । ଫିରୁ ତରଳିବା ଅବସ୍ଥାରେ ରହି ଯାଇଛି । ପ୍ରଖର ସୂର୍ଯ୍ୟରଶ୍ମୀ ପ୍ରପୀଡ଼ିତ କଟକ ସହର ଛାତି ଉପରେ ବହି ଚାଲିଛି ଶୀତଳ ସମୀରଣ । ପେଁ ପାଁ ଭେଁ ଭାଁ ହୋଇ ଛୁଟିଛି କାର୍ ଅବଶ୍ରାନ୍ତ ଗତିରେ । ଅଗଣିତ ରିକ୍ସା ପାସେଞ୍ଜର ଧରି ଚାଲିଛନ୍ତି ମହାନଦୀ କୂଳ ଆଉ କାଠଯୋଡ଼ି କୂଳ ଆଡ଼େ । ତା ପଛକୁ କେତେ ସାଇକେଲ । ଯେ ଯୁଆଡ଼େ ଛୁଟି ବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ବରଫ ବକାଳୀ ଠେଲା ଗାଡ଼ି ଆଗକୁ ଗଡ଼େଇ ଡାକ ଛାଡ଼ୁଛି—ଥଣ୍ଡା ଆଇସ୍‌କ୍ରିମ, ସରବତ୍ । ଦଳ ଦଳ ଲୋକ ପାର୍କ ଭିତରେ । ରାସ୍ତାର ଧାରେ ଧାରେ ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଆଧୁନିକା ଗୋଷ୍ଠୀ—ରାସ୍ତା ଛାଡ଼ିବାକୁ ନାରାଜ । ଓଠରେ ଖିଲ ଖିଲ ହସ, ଆଖିରେ କୁହୁକ ବୋଳା ଚାହାଣୀ । ହଠାତ୍ ଜଣେ ସହପାଠିନୀ ସଙ୍ଗମର ଚପଲ ଖସିଗଲା ବାଲି ଉପରେ । ହସି ଉଠିଲେ ଅନ୍ୟ– ମାନେ ଖିଲ ଖିଲ ହୋଇ । ମନର ଆଶା ଗୋଟାଏ କିନ୍ତୁ ଗତି ସମସ୍ତଙ୍କର ଅଲଗା ଅଲଗା । ମନୁଜା ହେରିକା ନଈକୂଳରୁ ଫେରିଲା ବେଳକୁ ରାତି ପ୍ରାୟ ନ'ଅ ।

ରାତି ଭୋଜନ ଶେଷ କରି ଦୁଇଟା ସାମନା ସାମନି ଚଉକି ଉପରେ ବସିଛନ୍ତି ମନୁଜା ଆଉ ଜୀବନ । ଜଣେ ଭାବୁଥିବ ଜଣକୁ ପାଇବା ଲାଗି ସବୁଦିନ ପାଇଁ, ମାତ୍ର ଆଉଜଣେ ଠିକ୍ ଓଲଟା ଭାବୁଥିବ । କାନ୍ଥ ଉପରେ ଘଣ୍ଟା ବାଜିଉଠିଲା ଠକ୍ ଠକ୍ ହୋଇ

ଦଶଟା । ଟୁକୁ ଆସି ଠିଆ ହୋଇଛି ନାନୀ ପାଖରେ । ପଛରୁ ଲୀଳା ଦେବୀ ପୁଅକୁ ଡାକି କହିଲେ—ଆରେ ପାନ ଦେଲୁଣି ? ମନୁଜାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କହିଲେ—ବସି ଗପୁଛୁ କଅଣ ଏତେ ବେଳଯାଏ, ସେକଣ ଆଉ ଶୋଇବେ ନାହିଁ । ରାତିଗାଡ଼ିରେ ଆସିଛନ୍ତି ।

ନା ମାଉସୀ ଖରା ବେଳେତ ଶୋଇଥିଲି । ସେଥିପାଇଁ ଚଞ୍ଚଳ ନିଦ ହେଉନି, ବସିଛୁତ । ଏତକ ଉତ୍ତର ପାଇ ଲୀଳାଦେବୀ ଚାଲିଗଲେ । କିଛି ସମୟ ନୀରବରେ କାଟିବା ପରେ ଜୀବନବାବୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ—କ'ଣ ସ୍ଥିର କଲି ?

କେଉଁ କଥା ଆପଣ କହୁଛନ୍ତି ? ଏଇ ବିବାହ ବିଷୟତ ? ସେଥିପାଇଁ ଆପଣଙ୍କର ଏତେ ଗୁରୁ ଭାବନା କାହିଁକି ? ଆପଣ କ'ଣ ଭାବୁଛନ୍ତି ବିବାହ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ପ୍ରେମରେ ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଆସିଯାଏ ? ଏମିତିତ ଆମ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ଭିତରେ ବେଶ୍ ଚାଲିଛି । ଏଇ ବିଷୟ ନେଇ ମୁଣ୍ଡ ଆଉ ଖରାପ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ, ଏଥର ନିଶ୍ଚିନ୍ତରେ ଶୟନ କରନ୍ତୁ ।

କଣ ଏକା ନା ?

ଆଃ— ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ କାହିଁକି ?

ନାଁ ମୋତେ ନିଦ ହେବନି ।

ତା' ହେଲେ ଘଣ୍ଟାଏ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଧନ୍ୟବାଦ୍

ସାତଟାରେ ଉଠି ଜୀବନବାବୁ ନିଜର ନିତ୍ୟକର୍ମ ଶେଷ କରି ବାରେ ଲାଗିଲେ । ସେତେବେଳକୁ ମନୁଜା ଅଫିସକୁ ଚାଲିଯାଇ ଥାଏ । ସେ ବି ନିଜର ହେଡ଼୍ ଅଫିସ୍‌ରେ କିଛି ବୁଝିବା ପାଇଁ ଖଣ୍ଡିଏ ରିକ୍ସାରେ ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ । ଅଫିସର କାମପତ୍ର ଶେଷ କରି ବଜାରରୁ ମନୁଜା ଓ ଟୁକୁ ପାଇଁ କିଛି ଜିନିଷ ଖରିଦ କରି ଫେରିଲା ବେଳକୁ ମନୁଜା ଅଫିସ୍‌ରୁ ଫେରି ଥାଏ । ଖିଆପିଆ ଶେଷ ହେବା

ପରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ହେଲା ସିନେମା ଯିବାପାଇଁ । ମନୁଜାର ଅନୁରୋଧ ବା ଜୀବନବାବୁ ଏଡ଼ ଇଅନ୍ତେ କପରି ? ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚଟାରେ ବାହାରିଲେ ଟିକେଟ୍ ଆଣିବା ପାଇଁ । ଗଲାବେଳେ ମନୁଜା କହିଲା ତିନିଟା ଆଣିବେ ।

ଅଧ ଘଣ୍ଟାଏ ପରେ ପହଞ୍ଚିଲେ କମଳବାବୁ । ମନୁଜା ତାଙ୍କୁ ହସ ହସ ମୁହଁରେ ପାଛୋଟି ଆଣିଲା । ନୂଆ ବେଶରେ ନିଜକୁ ସଜାଇ ଯୁବକ ମନକୁ ହଜାଇ ଦେଉଥିଲା ମନୁଜା । କମଳବାବୁଙ୍କ କାନ୍ଧ ଉପରେ ହାତ ରଖି କହିଲା—ଆଜି ସିନେମା ଯିବା ବୋଲି ଟିକେଟ୍ ପାଇଁ ପଠେଇଛୁ, ମୋର ଜଣେ ଦାଦା ପୁଅଭାଇଙ୍କୁ । ସେ ଦି' ଦିନ ହେବ ଆସିଛନ୍ତି—ମୟୂରଭଞ୍ଜରୁ । ଭାରି ସରଳ ଲୋକ, ଏଇତ ଆସୁଥିବେ ।

କଥା ନସରୁଣୁ ପହଞ୍ଚିଲେ ଜୀବନ । ଉଭୟଙ୍କୁ ପରିଚିତ କରାଇ ଦେଲା ମନୁଜା । ନମସ୍କାରର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ହେଲା । ଏଇବାବୁଙ୍କ କଥା କହୁଥିଲି ଜୀବନଭାଇ ! କଲେଜ ଜୀବନର ପରିଚିତ ଆଉ ବର୍ତ୍ତମାନ୍ ଇନ୍‌ସୁରାନ୍‌ସ କର୍ପୋରେସନ୍ ବିଭାଗରେ କାମ କରନ୍ତି ।

ଛଅଟା ଦଶ । ସମୟ ହୋଇଗଲା ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ । ଲେଡ଼ିଜ୍ ରିଷ୍ଟ ୱାଚ୍ ଉପରେ ଆଖି ବୁଲାଇଲା ମନୁଜା, ରିକ୍‌ସା ଆଗରୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲା । ମନୁଜା ଓ ଜୀବନବାବୁ ରିକ୍‌ସାକୁ ଉଠି ବସିଲେ । ବାଇକ୍ ଧରି କମଳବାବୁ ରିକ୍‌ସା ପଛରେ ଚଳାଇଲେ ବାଧ ଗୃହପାଳିତ ପରି ।

ହଲ୍ ଭିତର ସରଗରମ । ଭଲ ଫିଲ୍ମ୍‌ଟାଏ । ମଝିରେ ମନୁଜା, ଦୁଇ ପାଖରେ ଜୀବନ ଆଉ କମଳବାବୁ । ସଭିଙ୍କର ଆଖି ପରଦା ଉପରେ କିନ୍ତୁ ଏମାନଙ୍କର ମନ ଦୂରି ବୁଲୁଛି ଭାବନା ରାଜ୍ୟରେ ।

ନଉକରିଲ୍ ଶେଷହେଲା । ତା ପରେ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ଫିଲମ୍ । ଦର୍ଶକମାନଙ୍କ ମୁହଁରେ କେତେବେଳେ ଦୁଃଖ କେତେବେଳେ ହସ ଫୁଟି ଉଠୁଥିଲା । ଖେଳ ଶେଷ ହେଲା । ହଲ୍ ଭିତରୁ ବାହାର ଆସି କମଳବାବୁ ରିକ୍ସା ଡାକଲେ ।

ମନୁଜା କହିଲା—ଜୀବନ ଭାଇ ମୋ ସଙ୍ଗାତ ନିରୂପମା ଘରକୁ ଯାଇନ କେବେଠୁଁ । ଏଇ କମଳବାବୁଙ୍କ ଭଉଣୀ ମା । ଏଇଟା ତାଙ୍କ ଘର । ଚାଲ ଟିକଏ ବୁଲି ଆସିବା । ସମସ୍ତେ ଚାଲିଲେ ନିରୂପମାଙ୍କ ଘର ଆଡ଼େ । ପହଞ୍ଚିବା କ୍ଷଣି କମଳବାବୁ ଦୁଆର ମୁହଁରୁ ଡାକ ପକାଇଲେ—ନିରୁ, ଆରେ ନିରୁ ତୋ ସଙ୍ଗାତ ଆସିଛନ୍ତି । ଘରଭିତରୁ ନୀଳ ବସନ ପରିହିତା ଜଣେ ଷୋଡ଼ଶୀ କୁମାରୀ ହସ ହସ ମୁହଁରେ ବାହାରି ଆସିଲେ । ମନୁଜାର ହାତ ଧରି ଟାଣି ନେଇ କହିଲେ ଏତେ ଦିନେ ମନେ ହେଲାକି ସଙ୍ଗାତ ?

ନାଇଁମ, କାମ ଏତେ ପଡ଼ୁଛିଯେ କେଉଁଆଡ଼େ ଟିକେ ବାହାରି ହେଉନି । କହିଣି ଚାକରୀ କରି ସମୟ ମିଳୁଛି କେତେଟିକେ ? ଜୀବନବାବୁ ଗୋଟିଏ ଚଉକି ଉପରେ ବସି ଶୂନ୍ୟ ଆକାଶକୁ ଅନାଇଁ ରହିଲେ । କମଳବାବୁ ଜୀବନବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ ବସି ନାନାପ୍ରକାର ଗପ କଲେ ।

କିଛିସମୟ ପରେ ନିରୁ ଚା' ନେଇ ଆସି ଜୀବନବାବୁ ଆଉ କମଳବାବୁଙ୍କ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲା । ଚା ଖାଇ ସାରି ଦୁଇବନ୍ଧୁ ସିଗାରେଟ୍ ରେ ଅଗ୍ନି ସଂଯୋଗ କଲେ ।

ଖୁସି ଗପରେ ମାତିଥିଲେ ନିରୁ ଆଉ ମନୁଜା । ଚାକର ଆଣି ଜଳଖିଆ ଦେଇଗଲା ।

ହାତ ଘଡ଼ିକି ଚାହିଁ ମନୁଜା କହିଲା—ଏଗାର ବାଜିବ ସଙ୍ଗାତ । ବହୁତ ଡେରି ହୋଇଗଲାଣି, ତେଣେ ବୋଉ ଚାହିଁଥିବ ଆମକୁ ।

ବୋଉ କାହିଁକି ଚାହିଁଥିବେମ, ଚାହିଁବା ଲୋକତ ଏଇଠି । ସେ କାଳେ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଥିବେ କହୁନା ?

ସଦାବେଳେ ତମର ଟାହୁଲ ଗଲନାହିଁ, ସେ ପରା ମୋର ଭାଇ ହେବେ ।

ଯାହା ହୁଅନ୍ତୁ କଏ କଣ ଭଗ ନେଇ ଯାଉଛନ୍ତି ?

ଆରେ ମନ ଥିଲେ ପୂରା ନେଇ ଯା'ନା

ଯେ ଯା'ର ସେ ତାର ନା ଅନ୍ୟ କା'ର କମିତ ହେବମ ।

ହଉ ସଙ୍ଗାତ ଯାଉଛୁ କହି ଯିବାପାଇଁ ଠିଆହେଲା ମନୁଜା ।

ପୁଣି କେବେ ଆସିବ ?

ଦେଖାଯାଉ କହି ହେଉନି, ଆସିବା ପାଇଁ ସମୟ ପାଇଲେ ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବି । ପଛରେ ଆସି ଠିଆ ହେଲେ କମଲବାବୁ । ନରୂ ଚାକରକୁ କଅଣ କହିବାକୁ ଚାଲିଗଲା । କମଲବାବୁଙ୍କ ଆଡ଼େ ମୁହଁ ବୁଲାଇ ମନୁଜା କହିଲା—କାଲି ଯିବେତ ?

ନିଶ୍ଚୟ ଯିବି । ତମକୁ ଡାକିବାକୁ ପଡ଼ିବନି । ମୁଁ ନିଜେ ଯାଇ ଛଅଟା ବେଳକୁ ହାଜର ହୋଇଥିବି । ତୁମ ଜୀବନବାବୁ ଆଉ କେତେ ଦିନ ରହୁଛନ୍ତି ?

ସେ ରହିବେ ନାହିଁ । ନିତାନ୍ତ ଭାବ ପ୍ରବଣ ଲୋକ ସେ । ହଠାତ୍ ମୋତେ ଗୋଟାଏ ଚିଠି ଲେଖି ତାର ଦୁଇଦିନ ପରେ ଆସି ହାଜର । କଥା କଅଣକି ବିବାହ କରିବା ଲାଗି ଗୋଟାଏ ଶେଷ ନିଷ୍ପତ୍ତି । ଅସମ୍ଭବ ପ୍ରସ୍ତାବ । ହସି ଉଠିଲା ମନୁଜା, ତା ସହିତ କମଲବାବୁ ବି ହସି ଉଠିଲେ । ଏତିକି ବେଳେ ଆବେଗଭରା ହୃଦୟରେ କମଲବାବୁ ଆଉଜେଇ ଆଣିଲେ ମନୁଜାକୁ ।

ଝଟରେ ନରୂ ଆସି ହାଜର । ମନୁଜାର ହାତକୁ ହଲାଇ କମଲବାବୁ ସତର୍କ କରାଇ ଦେଲେ । ଭାଇ ଆଉ ମନୁଜାକୁ ଏପରି

ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖି ସେ ଲାଜେଇ ହୋଇଗଲା । ତରବରରେ ମନୁଜା ଚାଲିଗଲା ବାହାରକୁ । କମଳବାବୁ ଓ ନିରୂପମା ତା ପଛରେ ବଳେଇ ଦେବା ପାଇଁ ଗଲେ । ଜୀବନବାବୁ ଓ ମନୁଜା ଯାଇ ରିକ୍ସାରେ ବସିଲେ ।

କିଛିଦୂର ଯିବାପରେ ପଛରୁ କାହାର ଡାକ ଶୁଣାଗଲା । ହାଲୋ ମନୁଜା ଦେବୀ ! ଗୁଡ୍ ନାଇଟ୍ ।

ଆରେ ରବି ବାବୁ, ଗୁଡ୍ ନାଇଟ୍ ଗୁଡ୍ ନାଇଟ୍ !! ରିକ୍ସା ଅଟକାଇ ନେଲା ମନୁଜା ।

ଆପଣ ଏପାଟେ କୁଆଡ଼େକି ?

ମୋର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଏଇ ଗାଡ଼ିରେ ଆସିବାର ଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ଷ୍ଟେସନକୁ ଆସିଥିଲି, ଆପଣ କୁଆଡ଼େ ଯାଇଥିଲେ ?

ମୁଁ ଫାଷ୍ଟସୋ ଦେଖି ଆସି ମୋର ଜଣେ ସଙ୍ଗାତ ଘରକୁ ଯାଇଥିଲି । ମୋ କଥା ମନେ ଅଛି ତ ? କାଲି ତ ଛୁଟି ଅଛି । ଆସିବାରେ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହେବ ନାହିଁ ।

ଦେଖାଯାଉ ଚେଷ୍ଟା କରିବ ।

× × ×

ଠିକ୍ ଘଣ୍ଟାଏ ପରେ ରବିବାବୁ ଯାଇ ମନୁଜା ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ତା' ପୂର୍ବରୁ କମଳବାବୁ ମଧ୍ୟ ପହଞ୍ଚି ସାରିଥିଲେ । ଉଭୟଙ୍କ ଭିତରେ ମନୁଜା ଚିହ୍ନା ପରିଚୟ କରାଇବା ପାଇଁ କହିଲା– ଏଇବାବୁଙ୍କୁ ଚିହ୍ନନ୍ତି କମଳ ବାବୁ ? ଏ ହେଉଛନ୍ତି ରବୀନ୍ଦ୍ର କୁମାର ଦାସ । ଆମ ଅଫିସରେ କାମ କରନ୍ତି । ଗ୍ରାଜୁଏଟ୍, ଓ. ଏ. ଏସ୍. ପରୀକ୍ଷାରେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଛନ୍ତି । ନିକଟ ଭବିଷ୍ୟତରେ ସବ୍-ଡେପୁଟି ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ମୁହଁ ବୁଲାଇ ରବିବାବୁଙ୍କୁ କହିଲା— ଏବାବୁ କାମ କରନ୍ତି ଇନ୍ସୁରାନ୍ସରେ, କମଳ କୁମାର ଦାସ ।

ଯଥାବିଧି ମାନ୍ୟ ପରେ ସେ ଯାହା ଆସନ ଦଖଲ କଲେ । ସାମାନ୍ୟ ଜଳ ଯୋଗ ପରେ ବୁଲି ଯିବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ହେଲା । ରବିବାବୁ ଭାବଭଙ୍ଗିରୁ ଅନୁମାନ କରିନେଲେ ଯେ ମନୁଜାର ସ୍ନେହ କ୍ରମେ ନିଜ ପାଖରୁ କମି ଯାଇ କମଳବାବୁ ପକ୍ଷକୁ ବଢ଼ି ଚାଲିଛି । ସେଥିଯୋଗୁଁ ସେ ଆଉ ବେଶୀ ଆଗେଇ ଯିବା ଉଚିତ ମନେ ନ କରି ଅନ୍ୟ କାମର ବାହାନାରେ ସାଇକେଲ ଧରିଲେ ।

ସମୟ କାହାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରେନାହିଁ । ଦିନ ପରେ ଦିନ ଗଡ଼ି ଚାଲେ । ଦିନ ମାସ ଓ ମାସ ବର୍ଷରେ ପରିଣତ ହୁଏ । ଏଥି ସହିତ ବହୁତ ଘଟଣା ବି ଆପେ ଆପେ ବଦଳି ଯାଏ ।ଏ ଭିତରେ ଖରାବର୍ଷା ପରେ ଶୀତ ଋତୁ ଆସି ଦୁନିଆକୁ ଅଧିକାର କରିଛି । ଜୀବନବାବୁ ବି ସୌଭାଗ୍ୟରୁ ହେଉ ବା ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟରୁ ହେଉ କଟକକୁ ବଦଳି ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି ।

ପ୍ରାୟ ସାତଟା ବାଜିଲାଣି । ଶୀତ ପୁରାପୂରି କମି ନାହିଁ । ଆଜି ସକାଳୁ ଚଞ୍ଚଳ ନିତ୍ୟକର୍ମ ଶେଷ କରି ମନୁଜା ନିଜକୁ ମାଲ ଜର୍କେଟ୍ ସହିତ ଲେଡ଼ିଜ୍ ଉଲେନ୍ ଆଲୁଆନ୍‌ରେ ସଜାଇବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ଆଫଗାନ୍‌ସ୍ନୋର ମହକ ଡ୍ରେସିଂ ରୁମ୍ ଭିତରୁ ପଦାକୁ ଭାସି ଆସୁଛି । ଠିକ୍ ଏତିକ ବେଳେ ଜଣେ ଭଦ୍ରଲୋକ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ସେ ଅନୁମାନ କରି ପାରିଲେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରସାଧନର ସମୟ । ସେଥିଯୋଗୁଁ ଝରକା ଫାଙ୍କରେ ଟିକିଏ ଆଖି ପକାଇ ପଚାରିଲେ—ଭିତରକୁ ଆସି ପାରେକି ?

ନିର୍ବିଘ୍ନରେ—

କଣ ପ୍ରାତଃକର୍ମ ଶେଷ ହେଲାଣି ନା କିଛି ବାକି ଅଛି ?

ହଁ ଶେଷ ହେଲାଣି କହି ଅଳତା ରଙ୍ଗର ଚପଲରେ ପାଦକୁ ମଣ୍ଡିତକରି ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ । ରାସ୍ତା ଉପରେ କାଉ ଦଳେ

ସ୍ତରେ ଅଳିଆ ଗଦାରୁ ଖାଦ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । କୁକୁର ଦୁଇଟା ଆସି ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତାଙ୍କୁ ତଡ଼ି ଦେଇ ନଜର ବରଞ୍ଚ ଦେଖାଉଛନ୍ତି । ଗୋଟାଏ ଖୁଣ୍ଟିକୁ ଆଉଜ ବସି ଭିକାରୁଣୀଟିଏ ଥରୁଥିଲ ଶୀତରେ ଥୁରୁ ଥୁରୁ ହୋଇ, ଆଉ ମନକୁ ମନ କହି ହେଉଥିଲ—ଏଗୁଡ଼ାକ ଶାନ୍ତିରେ ରହିବେନିକି ଅନ୍ୟ କାହାକୁ ବି ଶାନ୍ତିରେ ରଖାଇ ଦେବେନି । ବେଳେ ବେଳେ ଉଠିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା-କରି ଉଠିପାରୁ ନଥିଲା ଶୀତର ଦାଉରେ ।

ରିକ୍ସା ଷ୍ଟାଣ୍ଡ । ତେଲେଙ୍ଗା ରିକ୍ସା ବାଲା ବସି ଢୁଳାଉ-ଥିଲା ରିକ୍ସା ଉପରେ । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବହନି ହେଲନି । କି ଶୀତ ଏ ପଡ଼ୁଛି ସକାଳର ବି ଦେଖା ନାହିଁ । ଠିକ୍ ଏତିକି ବେଳକୁ ଛକ ଉପରେ ଜଣେ ଯୁବକ ଓ ଜଣେ ଯୁବତୀ ଆସି ଠିଆ ହେଲେ । ରିକ୍ସା ଚାଳକ ଖୁସି ହୋଇ କହିଲା—ଆସନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା କେଉଁଠିକି ଯିବେ ?

ରିକ୍ସା ଉପରକୁ ଉଠି କହିଲେ—ଗଙ୍ଗା ମନ୍ଦିର ଚାଲ ।

ଜୀବନ ବାବୁ ନ'ଟା ବେଳକୁ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ମନୁଜା ଘରେ । ପଚାରିବାରୁ ଲୀଳା ଦେବୀ କହିଲେ—ସେ ସକାଳୁ କୁଆଡ଼େ ଯାଇଛି ଅଫିସର କିଛି ଜରୁରୀ କାମରେ ।

ଏତିକି ଉତ୍ତର ପାଇ ସେ ଫେରିଲେ । ତା'ପରେ କମଳବାବୁ ବି ଆସି ସେହି ଗୋଟିଏ ଉତ୍ତର ପାଇ ଫେରିଲେ । କମଳବାବୁ ଭାବିଲେ ରବିବାବୁଙ୍କ ସାଥିରେ ଯାଇଥିବ । ଜୀବନ ବାବୁ ଭାବିଲେ କମଳବାବୁଙ୍କ ସାଥିରେ ଯାଇଥିବ ମନୁଜା । ସେ କମଳବାବୁ ଓ ମନୁଜା ବିଷୟ ଯେତିକି ଜାଣିଛନ୍ତି ସେତିକି ଯଥେଷ୍ଟ । କେବଳ ରହିଲେ ରବିବାବୁ ଯେ କି ମନୁଜା ଘରକୁ ଆସିବାରେ ଅଳ୍ପ ବିଳମ୍ବ ହେଲା । ଦଶଟା ବେଳକୁ ଫେରି ଆସିଲେ ମନୁଜା ଆଉ

ଭଦ୍ର ଲୋକ । ତା’ ପର ଦିନ ଜୀବନ ବାବୁ ଅଫିସ ଯିବା ସମୟରେ ମନୁଜା ଘର ଆଡ଼େ ବୁଲି ଆସିବାକୁ ସ୍ଥିର କରି ସାଇକେଲ ଚଳାଇଲେ ଗୃଜୁଲଆଗଞ୍ଜ୍ ଆଡ଼େ ।

ଜୀବନବାବୁ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଦେଖିଲେ ଟେବୁଲ ପାଖରେ ସାମନା ସାମନି ହୋଇ ଖାଇ ବସିଛନ୍ତି ମନୁଜା ଆଉ ତାର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ । ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଜୀବନ ବାବୁ ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ଛିଡ଼ା ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ପାଦ ତାଙ୍କର ଆଗକୁ ଚଳିଲା ନାହିଁ । ଏତ ରବିବାବୁ କିବା କମଳବାବୁ ନୁହନ୍ତି । ତା’ ହେଲେ ନୂଆ ଅତିଥି ନିଶ୍ଚୟ ।

କାଲି କୁଆଡ଼େ ଏତେ ସକାଳୁ ଯାଇଥିଲ ମନୁଜା ? ମୁଁ ଆସିଥିଲି ସାଢ଼େ ଆଠଟାରେ । କେଉଁଠିକି ଯାଇଛି ବୋଲି ମାଉସୀ କହିଲେ ।

ସବୁ ଦିନଆ ପରିଚିତ ହସ ହସି ମନୁଜା କହିଲା—କିଛି ଦିନ ହେଲା ଏଇ ବାବୁଙ୍କ ସାଥିରେ ଯାଉଛି ନାଟ୍ୟ କଳା ବିକାଶ କେନ୍ଦ୍ରକୁ । ଆପଣ ବୋଧହୁଏ ଜାଣନ୍ତିନି ନରେଶ ବାବୁଙ୍କୁ । ସେ ଆମ ଅଫିସରେ କାମ କରନ୍ତି । ବଡ଼ କଳା ପ୍ରେମୀ ।

ଜୀବନବାବୁ ଆଉ ଅଧିକା କିଛି ଶୁଣିବା ପାଇଁ ଅନୁଚିତ ମନେ କଲେ । ସାମାନ୍ୟ ଦି’ଚାରି ପଦ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ସେ ଠିଆ ଠିଆରେ ଫେରିଲେ । ପଛରୁ କେବଳ ଶୁଣା ଯାଉଥିଲା ମନୁଜାର ଉଚ୍ଛୁଳା ହସର ଲହରୀ ।

ଜୀବନବାବୁ ସାଇକେଲ ଚଲାଇ ଯିବା ଭିତରେ ଭାବୁଥିଲେ କେତେକଥା । ସେ ବଡ଼ ଭୁଲ କରିଛନ୍ତି । ମୟୂରଭଞ୍ଜରୁ ଏଠାକୁ ବଦଳି ହୋଇ ଆସିବା ଗୋଟାଏ ବୋକାମି ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କିଛି ନୁହେଁ । ସେ ଯାହାକୁ ସବୁ ଦିନର ସାଥି କରି ସୁଖର ସଂସାର ଗଢ଼ିବାକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଜୀବନରେ କଳ୍ପନା କରିଥିଲେ ସେ ଯେ ଦିନେ

ତାଙ୍କୁ ଏମିତି ଧୋକା ଦେବ ଏତକ ଧାରଣା ସେ କରି ପାରି ନ ଥିଲେ । ହଉ, ଯାହା ହବାର ହୋଇ ଯାଇଛି । ଅଫିସକୁ ନ ଯାଇ ସିଧା ଗୃଲଲେ ଡାକ ଘର ଆଡେ଼ । କାର୍ଡ ଖଣ୍ଡେ ନେଇ ତନୟନ ଲାଗି ଛୁଟି ଲେଖିଦେଇ ପୋଷ୍ଟ କରି ଫେରି ଆସିଲେ ।

ମନୁଜା ଘରୁ ଖାଇସାରି ନରେଶବାବୁ ଉଠି ଯିବାକୁ ବାହାରିଲେ । ମାତ୍ର ମନୁଜା ତାଙ୍କୁ ମନାକଲା ଯିବାକୁ । ନରେଶବାବୁ ଗୃଲନ୍ତୁ ଆଜ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଖଣ୍ଡେ ଗିରି ବୁଲି ଆସିବା । ବିନା ଆପତ୍ତିରେ ରାଜି ହୋଇଗଲେ ନରେଶବାବୁ । ମନୁଜାର କଥାରେ ସେ ଅରାଜି ହେବେ ବା କପରି ?

ପୁଣି ସେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ବାଜିମାତ୍ କରିଛନ୍ତି ଏଇ ଖେଳରେ । ଏଥର ମନୁଜା ନିଶ୍ଚୟ ତାଙ୍କର ହେବ । ଏପରି ସୁଯୋଗ ଗୁଡି଼ ଦେବେ କପରି ? ହେଲେବା ଆଉଦିନେ ଛୁଟି ଆଣିବାକୁ ପଡି଼ବ । ଛୁଟି ଗୁଡା଼କ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତ ବିଶ୍ରାମ ନେବା ପରେ ମନୁଜା ବେଡି଼ଂପତ୍ର ସଜାଡ଼ି ନେଲା । ଲୀଳାଦେବୀଙ୍କର ମନୁଜା ପ୍ରତି କୌଣସି ଆଦେଶ ବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ଦରକାର ହୁଏନା । ସେ କି କିଛି ଆକଟି କହିବା ଠିକ୍ ମନେ କରନ୍ତି ନାହିଁ, ଶିକ୍ଷିତା ଝିଅ । ସେ ନିଜର ଦାୟିତ୍ୱ ବୁଝିଲାଇ ନେଉଛି । ଏଇ ଝିଅର ଅଣିତଙ୍କା ରୋଜଗାରରେ ତାଙ୍କର ପରିବାର ଚଳେ । ସାନପୁଅ ସ୍କୁଲକୁ ପଢ଼ାନ୍ତି ।

ଗାଡ଼ି ସମୟ ୧ । ୩୩ରେ । ଦୁଇଟି ଛୁଟି ଦରଖାସ୍ତ ଲେଖି ତା' ପରଦିନ ସ୍କୁଲ ହାତରେ ଅଫିସକୁ ପଠାଇବା ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରି ଶୀଘ୍ର ବାହାରି ପଡି଼ଲେ ଦୁଇଜଣ ଷ୍ଟେସନକୁ । ଲେଡି଼ଜ୍ ସେକେଣ୍ଡ କ୍ଲାସ ବିଶ୍ରାମ ଗୃହରେ ବେଡି଼ଂ ରଖି ମନୁଜା ବସିଲା । ନରେଶବାବୁ ଟିକେଟ୍ ଆଣିବାକୁ ଗଲେ । ଟିକେଟ୍ ଧରି ଫେରିଲା

ବେଳକୁ ଦେଖିଲେ ପ୍ଲାଟଫର୍ମରେ ଶଚୀବାବୁ ପଇଁତରା ମାରୁଛନ୍ତି । ସେ କେତେବେଳୁ ଅନୁମାନ କରି ପିଛା ଧରିଛନ୍ତି ଏମାନଙ୍କୁ ଜଣାନାହିଁ । ଶଚୀବାବୁ ତ ଏସବୁ ବିଷୟରେ ଓସ୍ତାଦ୍ । କିନ୍ତୁ କେଉଁଥିରେ ହେଲେ ଧରା ଦିଏନାହିଁ । ନରେଶ ଶଚୀବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରକେ ଦବିଗଲେ । ମନେ ମନେ ଭାବିଲେ—ଏଇଟା ବଡ଼ ଅଡୁଆରେ ପକାଇଲା । କାଲିତ ଅଫିସରେ ନିଶ୍ଚୟ ସବୁ ରାଷ୍ଟ୍ର କରି ଦେବ ।

ମନର ଭାବ ପ୍ରକାଶ ନକରି ଡାକିଲେ—ଶଚୀବାବୁ ।

ଡାକ ଶୁଣି ଶଚୀ ମୁହଁ ବୁଲାଇ ପଚାରିଲା । କିଏ ନରେଶ ବାବୁ କି ? ନମସ୍ତେ, ନମସ୍ତେ ।

ଆଜ୍ଞା ଭାରି ମାନ୍ୟତ ।

ଆରେ ଭାଇ ଛୁଟି ଦିନ, ମନ ଫୁର୍ତ୍ତି ଅଛି ... ଅଫିସ ନୁହେଁଯେ ଯା ତାହା କଥାହେବା ।

ଷ୍ଟେସନକୁ କାହିଁକି ଆସିଥିଲୁ ।

ଗୋଟାଏ କଟରେଞ୍ଜ ମତେ ଟାଣି ଆଣିଲା ।

ଧେତ୍, ଫାଜିଲାମି ବାହାର କରୁଛୁ ।

ନଂ.......... ତା. 20 JAN 19..

ଆରେ ଫାଜିଲାମି କଣ, ପାଣି ଭିତରେ ରହି ପାଣି ପିଇବା କଥାତ । କିନ୍ତୁ ଭାଇ ସାବଧାନ । ଶିକାରି ତ ହେଲଣି, ଭାବ ପ୍ରବଣ ନ ହେଲେ ହେଲା । ଫୁଲ ଅଛି, ଭ୍ରମର ମଧୁ ଆହରଣ କରୁ ସେଥିରେ କିଛି କ୍ଷତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଫୁଲ ଭିତରେ ଭ୍ରମଟ ଯେପରି ବନ୍ଦୀ ନ ହୁଏ, ସେଥି ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବା ଦରକାର ।

ହଁ ତତେତ ସବୁ ଖରାପ, ଅଙ୍ଗୁର ଖଟା ଲାଗୁଛି ।

ଆରେ ମିଠା ଖଟା ସବୁ ଭଲ ସବୁ ବି ଖରାପ, ବେଳ ଦେଖି କାମ ଦିଏ । ମନକାଟି ସିଏ ।

ନତା କଥାତ ଠିକ୍ । ମୁଁ କନ୍ତୁ ଏତେ ବୋକା ନୁହେଁ । ସମୟ ଦେଖି ଅପସର ଯିବ ।

ଧନ୍ୟବାଦ୍ ! ଗତ କେତେ ଦୂର ?

ଭୁବନେଶ୍ୱର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

କେଦାର ଗୌଶରେ ଗାଧେଇବୁ । ପାଦ ଖସି ଯିବଟି । ଅତ ଗହ୍ୱରଆ । କୁଣ୍ଡରେ ଦେଖିବୁହିଁ ବୁଡ଼ ପକେଇବୁ ।

ମୁ ତ ଆଉ ଆଖିବୁଜ ପାଦ ବଢ଼ାଇବ ନାହିଁ ?

ସେତକ ହେଲେ ଯଥେଷ୍ଟ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଫେରୁଛି । ଅଫିସ୍ ତ ଫୁଟ୍‌ବଲ୍ ଖେଳ ପାଇଁ ଅଧା ଛୁଟି ହେଇଗଲା । ସେଥିଯୋଗୁଁ ଟିକଏ ବୁଲବା ପାଇଁ ଆସିଥିଲ ।

ଶଚୀ ଯିବାପରେ ନରେଶ ବାବୁ ଓଏଟିଂ ରୁମ୍‌କୁ ଫେରି ଆସିଲେ । କିଛି ସମୟ ପରେ ଗାଡ଼ି ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । କୁଲ ହାତରେ ବେଡ଼ିଂ ଦେଇ ନରେଶବାବୁ ପ୍ଲାଟଫର୍ମ ଉପରେ ଆସି ଠିଆହେଲେ । ମନୁଜା ଆସିବାପରେ ଦୁହେଁ ଗୋଟାଏ ଖାଲି ସେକେଣ୍ଡ କ୍ଲାସ କମ୍ପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ଦେଖି ଉଠିଲେ ।

କଟକ ଷ୍ଟେସନ । ଓଡ଼ିଶାର ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଷ୍ଟେସନ କହିଲେ ଭୁଲ୍ ହେବନି । ଏଠି ପ୍ରାୟ ପ୍ରତିଦିନ ପାଞ୍ଚ ଶହରୁ ବେଶୀ ସଂଖ୍ୟାରେ ଲୋକଙ୍କୁ ଗାଡ଼ିରେ ଉଠିବାର ଆଉ ଓହ୍ଲାଇବାର ଦେଖାଯାଏ । ଏଠାରେ ସବୁ ପ୍ରକାର ଲୋକ ଦେଖିବାକୁ ମିଳନ୍ତି । ଟ୍ରେନ୍ ଆସିବା ସମୟରେ ପ୍ଲାଟଫର୍ମ ଉପରେ ଏତେ ଜନ ଗହଳି ହୁଏ ଯେ, ଫେରିବାଲାଙ୍କୁ ଘୁରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଜାଗା ମିଳେନି । କେତେ ପରିଚିତ ବନ୍ଧୁ, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ସାଥିରେ ଅନେକ ଦିନ ଧରି ଦେଖା ହୋଇ ନ ଥାଏ ହଠାତ୍ ଦେଖା ହୋଇ ଯାଏ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଏଇ ଷ୍ଟେସନରେ । ସେଥିରେ ଆସେ ଆନନ୍ଦ । ତେଣୁ ପ୍ରାୟ ଟ୍ରେନ

ଆସିବାବେଳକୁ ସହରର ଅନେକ ଲୋକ ପରିଶ୍ରାନ୍ତ ଜୀବନକୁ ଲଘବ ଓ ସରସ କରିବା ପାଇଁ ବୁଲୁ ଥାଆନ୍ତି । କେବଳ ବନ୍ଧୁ ମିଳନ ନୁହେଁ ସାନ୍ଧ୍ୟ ମିଳନ, ପ୍ରେମିକ ପ୍ରେମିକା ମିଳନ ଇତ୍ୟାଦି । ସବୁଠାରୁ ବେଶୀ ଲାଭ ହୁଏ ପକେଟମାରୁଙ୍କର ।

ହୁଇସିଲ୍ ବାଜିଲା, ଟ୍ରେନ ଛାଡ଼ିବ । ମନୁଜା ଗୋଟିଏ କୋଣରେ ଆସନ ଜମାଇ ଦେଇଛି । ମନୁଜାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ନରେଶ-ବାବୁ କହିଲେ—କ'ଣ ସବାଶ୍ରରେ ବସିଲା ପରି ବସି ଯାଇଛ ?

ଉପମାଟା ମନ୍ଦ ନୁହେ । କିନ୍ତୁ ପୁରସ୍କାର ଦେବା ପାଇଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ହାତରେ କିଛି ନାହିଁ ।

ହାତରେ ନଥିଲେ ମନରେ ଥିଲେ ହେଲା । ଏଠି ନଦେଇ ପାରିଲେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଦେଲେ ଚଳିବ ।

ଦେବା ନଦେବା ଦାତାର ମର୍ଜି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ।

ମିଳିବାର ଆଭାଷତ କଥାରୁ ଜଣା ପଡ଼ୁଛି ।

ଗ୍ରହଣ କରିବତ !

ଗ୍ରହଣ ନକଲେ ଦାତାଙ୍କପ୍ରତି ଅପମାନ ହେବ ଯେ—

ତାହାହେଲେ ଲିଙ୍ଗରାଜଙ୍କ ଭୋଗ ନିଶ୍ଚୟ ମିଳିବ ।

ଲିଙ୍ଗରାଜଙ୍କର ନକହି ଶମ୍ଭୁଙ୍କର କହିଥିଲେ ଠିକ୍ ହୋଇଥାନ୍ତା ।

ଆପଣ କଥା ଠିକ୍ ବାଟେଇ କହି ଜାଣନ୍ତି ।

କାଠଯୋଡ଼ି ପୋଲରେ ଟ୍ରେନ୍ ଚାଲିବା ଆବାଜରେ କଥାର ଗତି ବଦଳି ଗଲା ।

କ୍ୟାପସ୍ଟେନ୍ ସିଗାରେଟ ଖଣ୍ଡକରେ ଅଗ୍ନି ସଂଯୋଗ କଲେ ନରେଶବାବୁ । କୁଣ୍ଡଳକୃତ ଧୂଆଁ ରାଶି ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ମିଶିଗଲା ପଙ୍ଖାର ପବନ ସହିତ । ଆନନ୍ଦ ଓ ଦୁଃଖ ଉଭୟର ସାଥି ଏଇ ସିଗାରେଟ୍ । ଆଗେଇ ଚାଲ ଆଗେଇ ଚାଲ ଶବ୍ଦରେ ମାଟି ଉପରେ

ହଠାତ୍ ଇଞ୍ଜିନ ଗର୍ଜନ କରି ଟ୍ରେନଟି ବକ୍ଷରେ ଶତ ଶତ ଅଜଣା ଯାତ୍ରୀଙ୍କୁ ଧରି । ବାରଙ୍ଗ ଷ୍ଟେସନରେ ଅଟକଲା ଗାଡ଼ି । ଓଡ଼ିଶାର ଏକମାତ୍ର କାଚ କାରଖାନା ହିସାବରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ । ଏଇଠି ସେକେଣ୍ଡ କ୍ଲାସ କମ୍ପାର୍ଟମେଣ୍ଟରେ ଉଠିଲେ ଜଣେ ପ୍ରୌଢ଼ ଆଉଜଣେ ପ୍ରୌଢ଼ା । ପ୍ରୌଢ଼ ଜଣକ ନରେଶବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ, ଆଉ ପ୍ରୌଢ଼ା ଜଣକ ମନୁଜା ପାଖରେ ଯାଇ ବସିଲେ । ଚୁପ୍ ହୋଇ ବସି ରହିବା ଅପେକ୍ଷା ବାହାରର ପ୍ରାକୃତିକ ଦୃଶ୍ୟ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିବା ପାଇଁ ମନୁଜା ବାହାରକୁ ମୁହଁ ବୁଲାଇଲା ।

ପ୍ରୌଢ଼ା ପ୍ରଥମେ କଥା ଆରମ୍ଭ କଲେ—କେଉଁଠିକି ଯିବ ?

ମନୁଜା ବାହାରୁ ମୁହଁ ଫେରାଇ ଉତ୍ତର ଦେଲା—ଭୁବନେଶ୍ୱର ।

ଭଲ ହେଲା ଆମେ ବି ଭୁବନେଶ୍ୱର ଯିବୁ । ଭଦ୍ର ମହିଳା ଜଣକ କହିଲେ—ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଯିବା । ତୁମେ ଲିଙ୍ଗରାଜଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଯାଉଛ ବୋଧହୁଏ, ସେ ବାବୁ କିଏ ? ସ୍ୱାମୀ ନିଶ୍ଚୟ ।

ମନୁଜା ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତରରେ କ'ଣ କହିବ ସେହି କଥା ଶୁଣିବା ପାଇଁ କାନ ଡେରି ରହିଲେ ନରେଶବାବୁ । ନୀରବ ରହିଲା ମନୁଜା ।

ପ୍ରୌଢ଼ା ପୁଣି ପଚାରିଲେ—କଅଣ ଲାଜ କରୁଛକି ? ଏଥିରେ ଲାଜ କ'ଣ, ସ୍ୱାମୀ ସହିତ ଦେବ ଦର୍ଶନ ବହୁତ ପୁଣ୍ୟଥିଲେ ହୁଏ ।

ମନୁଜା କଣ କହିବ କିଛି ସ୍ଥିର କରି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଚୁପ୍ ହେଇ ରହିବାକୁ ସ୍ଥିର କରି ବସି ରହିଲା । ସେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ମଧ୍ୟ ତା'ର ହିପଦ ଉଭେଇଗଲାନି ।

ପ୍ରୌଢ଼ା ପୁଣି ପଚାରିଲେ—ଠିକ୍ ମେଳ ହୋଇଛି, ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଯୋଡ଼ି । ବାବୁ କଅଣ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଚାକିରି କରନ୍ତି ?

ନାଁ କଟକରେ । ଆମେ ଖଣ୍ଡଗିରି ଦେଖିବାକୁ ଯାଉଛୁ,—କହିଲା ମନୁଜା ।

କିନ୍ତୁ ଆମେ ସିବୁ ଠାକୁରଙ୍କ ପାଖକୁ ମାନସିକ ଅଛୁ ।

ମୁରୁକି ହସା ଦେଇ ନରେଶ ବାବୁ ଭଦ୍ର ଲୋକଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥାଆନ୍ତି କିନ୍ତୁ କାନ ଏପାଖର କଥାବାର୍ତ୍ତା ଶୁଣିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥାଏ ।

ଏଇ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଭିତରେ ଚହଲି ଯାଇଥିଲା ମନୁଜାର ଛନ-ଛନିଆ ମନ-ମନ୍ଦିର । ଧକ୍କା ମାରୁଥିଲା ଚ୍ଛିତ ଭିତରେ ଶବ୍ଦ ଶବ୍ଦ ଚେଉ । ପୁଣି ସେ ଝରକା ରେଲିଂ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁ ବୁଲାଇଲା ବାହାରର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ଭାବନାର ସୁଅ ବଦଳାଇବା ପାଇଁ । ମନ ଭିତରେ ଉଠିଥିବା ଝଡ଼ ବାହାରର ଚେହେରାକୁ ବଦଳାଇ ଦେଇ ଥିଲା । ପ୍ରୌଢ଼ାଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାକୁ ସେ ଚେଷ୍ଟା କରି ଉପେକ୍ଷା କରୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ନରେଶବାବୁ ଏ ସବୁ ଶୁଣି ମନେ ମନେ ବଡ଼ ଖୁସି ହେଉଥିଲେ । ମନୁଜାର ଚ୍ଛିତ ଭିତର ଗୋପନ ବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରକାଶ ପାଇଗଲେ ତାଙ୍କପକ୍ଷେ ନିଶ୍ଚୟ ଅନୁକୂଳ ହେବ । ତାକୁ ପାଇ ସେ ଗଢ଼ିବେ ସୁନାର ସଂସାର । ରବି ଆଉ କମଳ, ଏ ଦୁଇଟା ଫାନ୍ଦ ପଡ଼ିଯିବେ । ସେମାନଙ୍କର କେବଳ ମାୟା ମରିଚିକା ପଛରେ ଦୌଡ଼ାଇବା ସାର ହେବ । ସେମାନେ ଜାଣନ୍ତିନି ଯେ ମନୁଜା ସେମାନଙ୍କୁ ମୁହଁରେ କେବଳ ଭଲ ପାଏ । ପ୍ରୌଢ଼ା ମନୁଜାର ଭାବଭଙ୍ଗି ଦେଖି ଆଉ କିଛି ପଚାରିବାକୁ ଉଚିତ ମନେ କଲେ ନି । ସେଇଆ ଖୋଜୁଥିଲା ମନୁଜା । ଯାହାହେଉ ଏତେବେଳେ ଔଷଧ ଠିକ୍ ଧରିଛି । ଆଛା ଲୋକ ଗୋଟାଏ—ବସିଲା ବେଳଠାରୁ ଖାଲି ଚବର ଚବର ହେଉଛି ।

ଭୁବନେଶ୍ୱର ଷ୍ଟେସନ । ଯେ ଯୁଆଡ଼େ ବୁଲିଛନ୍ତି ପ୍ଲାଟ ଫର୍ମ ଉପରେ । ନରେଶବାବୁ ବୁଲି ବୁଲି ଦପଦ ଡାକିଛନ୍ତି କି ନାହିଁ

କୁଲି ଆସି ହାଜର । ବେଡ଼ିଂଟା ତା ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇ ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ିଲେ । ମନୁଜା ବି ତାଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ପ୍ଲାଟ ଫର୍ମକୁ ପାଦ ବଢ଼ାଇଲା ।

ପ୍ରୌଢ଼ା ଜଣକ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସହିତ ଚାଲି ଯାଉଥିବା ବେଳେ ମନୁଜାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି କହିଲେ—ଆସ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ଧର୍ମଶାଳାକୁ ଚାଲିଯିବା ।

ନା ଆମ୍ଭେ କାପିଟେଲ୍‌ରେ ରହିବୁ । ଏଠି ମୋର ଭଉଣୀ ଘର ।

ତା, ହେଲେତ ତୁମେ ବେଶ୍ ସୁବିଧାରେ ରହିବ । ଆମେ ଯାଉଛୁ କହି ଭଦ୍ର ମହିଳା ଜଣକ ସ୍ୱାମୀ ସହିତ ରିକ୍ସା ଧରିବାକୁ ଗଲେ । ନରେଶବାବୁଙ୍କ ଆଡ଼କୁ କଟାକ୍ଷ ହାଣି ମନୁଜା ଅଳ୍ପ ହସି ଅପେକ୍ଷା କଲା ।

ଚାଲ ମନୁଜା । ପ୍ଲାଟଫର୍ମ ପାଖରୁ ଆସି ନରେଶବାବୁ ରିକ୍ସା ଡାକି ବସି ପଡ଼ିଲେ । ମନୁଜା ମଧ୍ୟ ସେହି ରିକ୍ସାରେ ତା'ର ଆସନ ଠିକ୍ କରି ବସିଲା ।

କେଉଁଠିକି ଯିବା, ମନୁଜାକୁ ପଚାରିଲେ ନରେଶବାବୁ ?

ଆପଣ କହନ୍ତୁ ।

ନା ମୋର ଏଠାରେ ସେପରି କୌଣସି ପରିଚିତ ଯାଗାନାହିଁ ।

ତେବେ ଚାଲନ୍ତୁ ମୋ ଭଉଣୀ ଘରକୁ ଯିବା, ଅସୁବିଧା କିଛି ହେବନି ।

ତା'ହେଲେ ମୋର କିଛି ଆପତ୍ତି ନାହିଁ ।

ନୂଆ ରାଜଧାନୀ । ନୂଆ କୋଠା, ନୂଆ ରାସ୍ତା ସବୁ ବେଶ୍ ସୁନ୍ଦର ଭାବେ ତିଆରି ହୋଇଛି । ରିକ୍ସା ଚାଲିଲା ମନୁଜାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଏକ୍ସବ୍ଲକ୍‌ର ପାଞ୍ଚ ନମ୍ବର କ୍ୱାଟର ଅଭିମୁଖେ ।

ଏ ଘର ମନୁଜା ପକ୍ଷେ ଅଜଣା ନୁହେଁ । ମାଉସୀ ଝିଅ ଭଉଣୀ ମାନସୀ, ସ୍ୱାମୀ ତାର 'ସେକ୍ରେଟେରିଏଟ୍'ରେ କାମ କରନ୍ତି ଦୁଆରେ ରିକ୍ସାରୁ ଓହ୍ଲାଇ ମନୁଜା ଡାକିଲା—ମାନସୀ, ମାନସୀ ।

କିଏ ? ଧଡ଼୍ କରି କବାଟ ଖୋଲିଗଲା । ଆରେ ମନୁଜା ! ପଛରେ ନରେଶବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖି ଟିକେ ଶଙ୍କି ଗଲା । ପଛକୁ ଟିକିଏ ହଟିଯାଇ କହିଲା—ଆ ଭିତରକୁ, ମନୋଜ ବାବୁ ଯାଇ ଥାନ୍ତି ଅଫିସକୁ । ମାନସୀ ମନୁଜାକୁ ଗୋଟାଏ ଘର ଦେଖାଇ ଦେଲା । ନରେଶବାବୁ ବେଡ଼ିଂ ନେଇ ଖଟିଆ ଉପରେ ରଖି ଦେଇ ଚଉକି ଖଣ୍ଡେ ଦଖଲ କରି ବସିଲେ ।

ଭିତର ଘରକୁ ଯାଇ ଦୁଇ ଭଉଣୀ ଗପ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ମାନସୀ ପଚାରିଲା—ଆଲୋ ମନୁଜା, ଏ ବାବୁଙ୍କୁ ଶେଷରେ ଆଦରିଲୁକି ? ମୋତେ ଖବର ଦେଲୁନି କମିତି ମ ।

ନାଇଁମ—ସେ ବାବୁ ଆମ ଅଫିସରେ କାମ କରନ୍ତି । ମନ ହେଲା ଖଣ୍ଡଗିରି ବୁଲି ଦେଖିବା ପାଇଁ । ତେଣୁ ଦୁଇ ଦିନ ଛୁଟି ନେଇ ଚାଲି ଆସିଲୁ । ତୁ କଅଣ ଜାଣୁନା, ବିବାହ କରିବାକୁ ମୁଁ କେତେ ଘୃଣା କରେ । ମୋ ବିଚାରରେ ଗୋଟାଏ ଲୋକର ଅଧୀନରେ ରହି ସବୁବେଳେ ତାର ଦୟା ଭିକ୍ଷା କରିବା ନିର୍ବୋଧ-ତାର ପରିଚୟ ।

ତା' ହେଲେ ଏମିତି ଉଡ଼ନ୍ତା ଚଢ଼େଇ ପରି କେତେ ଦିନ ବୁଲିବୁ ?

ଆଉ ତୋପରି କଣ ବନ୍ଧା ହୋଇ ରହିବି ।

ପକ୍ଷୀମାନେ କଣ ବସା ବାନ୍ଧନ୍ତି ନାହିଁ ?

ମୋର ବି ଦରକାର ହେଲେ ବସା ବନ୍ଧାଯିବ ।

ନିକଟ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଅବଶ୍ୟ ।

ସେ କଥା କହି ହେଉନାହିଁ ।

ତେବେ ସିନା ଏମିତି ଫୁଲାଣିଆ ଜୀବନ ଭଲ ଲାଗୁଛି, କିନ୍ତୁ ମାଉସୀ କେତେ ମନ ଦୁଃଖ କରୁ ନ ଥିବେ କହିଲୁ ? ଗୃହକର୍ମ କରିବାକୁ ତୋତେ କେହି ମନା କରୁନ । ଆଜକାଲି ଶହ ଶହ ଏମିତି ଗୃହକର୍ମ କରି ବାହା ଶାହା ହେଉଛନ୍ତି । ସ୍ୱାମୀ ଆଡ୍‌ଭୋକେଟ ତ ସ୍ତ୍ରୀ ସବ୍‌ଡେପୁଟି, ସ୍ୱାମୀ ପ୍ରଫେସର ତ ସ୍ତ୍ରୀ ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ । କଟକରେ ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅଫିସରେ ଗୃହକର୍ମ କରି ସୁନ୍ଦର ଭାବେ ଜୀବନ କଟାଉଛନ୍ତି ।

ମନୁଜା କହିଲା—ଭୁଲ ବାହା ହୋଇଛୁ । ତୋ କଥା ତୁ ନିଜେ ବୁଝୁ ନ ଥିବୁ । କହିଲୁ ମନୋଜବାବୁଙ୍କ ଅନୁମତି ନ ନେଇ ତୁ କେବେ କେଉଁଆଡ଼େ ଯାଇ ପାରିବୁ ?

ବାହାରେ ମନୋଜବାବୁ ଡାକଲେ । ଡାକ ଶୁଣି ମାନସୀ କହିଲେ—ଯିବୁଟି ମନୁ, କବାଟ ଫିଟାଇ ଦେଇ ଆସିବୁ । ମୁଁ ଏଠି ଅଠା ବେଲି ଦେଉଛି । ମନୁଜା ଯାଇ କବାଟ ଫିଟାଇ ଦେଲା । ମନୋଜବାବୁ ଘରକୁ ଆସି ମନୁଜାକୁ ଦେଖି କହିଲେ—କିଓ ମନୁଜା ଦେବୀ ! ଆପଣଙ୍କର ଶୁଭାଗମନ କେତେବେଳେ ?

ନମସ୍କାର । ଚପଳ ହସ ହସି ମନୁଜା କହିଲା—ଏଇତ ଆମେ ଘଣ୍ଟାଏ ହେବ ପହଞ୍ଚିଲୁ ।

ଘର ଭିତରେ ଜଣେ ପୁରୁଷ ବ୍ୟକ୍ତିର ଉପସ୍ଥିତି ଦେଖି ମନୋଜବାବୁ ଭାବିଲେ ବୋଧହୁଏ ମନୁଜାର ସ୍ୱାମୀ ଆସିଛନ୍ତି ।

ନରେଶବାବୁ ମନୋଜବାବୁଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କଲେ । ପ୍ରତି ନମସ୍କାର ଦେଇ ମନୋଜବାବୁ ଚଉକି ଦୁଇଟା ନେଇ ଆସି ନିଜେ ବସି ଅନ୍ୟଟାରେ ନରେଶବାବୁଙ୍କୁ କହିଲେ—ବସନ୍ତୁ । ଘର ଭିତରେ ବହୁତ ଗରମ ହେଉଛି । ଦୁଇ ବନ୍ଧୁ ଗପରେ ମାତି ଯାଇ ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ବେଶ୍ ପରିଚିତ ହୋଇଗଲେ । ଏ ଭିତରେ

ଜଳଖିଆ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ମାନସୀ ଡାକ ପକାଇଲେ—କଣ ଖାଇବାକୁ ମନେ ହେଉନକି ଆଜ । ନୂଆ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ସହିତ ଗପରେ ମାତି ଭୋକ ଶୋଷ ଭୁଲି ଗଲଣି ନା କ'ଣ ?

ଆରେ ନାଇଁମ, ମୋର କାଇଁକି ଭୋକ ଶୋଷ ଚୁଲିଯିବ ? ତୁମର ସିନା ଭଉଣୀ, ଭଉଣୀଜୋଇଁଙ୍କୁ ଦେଖି ଗୋଡ଼ ତଳେ ଲାଗୁନ ।

ଧେତ୍, ତୁମେ ଇଆଡ଼େ ଆସିଲ । ମନୁଜା ଗିଲାସରେ ପାଣି ପାଇଁ ଚାଲିଗଲା ଅନ୍ୟଘରକୁ ।

ଖାଇ ବସିଲେ ମନୋଜ ଆଉ ନରେଶବାବୁ । ସେମାନେ ଖାଇ ସାରିଲା ପରେ ମାନସୀ ମନୁଜାକୁ ଡାକିଲେ, ସାଥି ହୋଇ ଖାଇବା ପାଇଁ ।

ମନୋଜବାବୁ ନରେଶବାବୁ ଖାଇସାରିବା ପରେ ସିଗାରେଟ୍ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଧରି ପୁଣି ଗପରେ ମାତିଗଲେ । ମାନସୀ ଦେବୀ ଓ ମନୁଜା ଖାଇ ବସିଲେ । ରାତି ପ୍ରାୟ ଦଶଟାରୁ ବଳି ଗଲାଣି । ମନୋଜବାବୁ ଡାକ ପକାଇଲେ—ମାନସୀ, ଏ ଘରେ ବିଛଣାଟା ପକାଇ ଦେଇ ଯିବ ।

ସେ ଶନ୍ତା ତମକୁ ଲାଗୁଛି କାହିଁକି । ମୁଁ ଖାଇସାରି ପକାଇ ଦେବିନି ?

ହଉ ହେଲା ମୋର ଭୁଲ ହୋଇଛି । ମୋ କଥାଟା ମୁଁ ଫେରେଇ ନେଉଛି—କହିଲେ ମନୋଜବାବୁ ।

ତୁମ ଗପ କଅଣ ଆଜ ସରିବ ନାହିଁ । ରାତି ପରା ଆସି ଏଗାର ବାଜିବ । ସେ ଭଦ୍ରଲୋକ ବଡ଼ କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ ଥିବେ ।

ହେଉ ତମ କଥା ହେଲା । ଚଞ୍ଚଳ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଜାଗା କରିଦିଅ ।

ନରେଶବାବୁ ସାମାନ୍ୟ ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ କହିଲେ—ନା ମୁଁ କ୍ଳାନ୍ତ ଅନୁଭବ କରିନ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଆପଣ ମୋ ପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନ୍ତୁ ନାହିଁ ।

ମନୋଜବାବୁ କହିଲେ— ନା, ଯାଆନ୍ତୁ ଶୋଇବେ । ଆଦେଶ ନାମା ଯେତେବେଳେ ଜାରି ହେଲାଣି ମୁଁ ଆଉ ବେଶୀ ସମୟ ଯାଏ ଗପ କରି ଆପଣଙ୍କୁ ହଇରାଣ ହେବାକୁ ଦେବନି ।

ନରେଶବାବୁ ଶୋଇବାକୁ ଗଲେ । ମାନସୀ ଦେବୀ ଫେରି ଆସି କହିଲେ—ଯା ମନୁଜା ଶୋଇବୁ, ଚଳେ ତୋ ପାଇଁ ଜାଗା କରି ଦେଇଛୁ । ମନୁଜା ଘର ଭିତରକୁ ଗଲା ଶୋଇବାକୁ ।

ନରେଶବାବୁଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କହିଲା—ନିଦ୍ରାଦେବୀ ଆଶ୍ରୟ ଦେଲେଣି ।

ଆଶ୍ରୟ ଦେବାକୁ ପୂରାପୂରି ନାରାଜ । ନରେଶବାବୁ କହିଲେ ।

ତା'ହେଲେ—

ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ଏକାକୀ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଦ୍ୱାରା କେତେଦୂର ଫଳବତୀ ହେବ କେଜାଣି ।

ତେବେ ସାହାଯ୍ୟ ଦରକାର କରୁଛନ୍ତି ?

ନିଶ୍ଚୟ ।

ଏପରି ଉତ୍ତରରେ ହସି ଉଠିଲା ମନୁଜା ।

ତୁମେ ଶୋଉନା କାହିଁକି ? ନରେଶବାବୁ ପଚାରିଲେ ।

ମୁଁ ଆଉ କେଉଁଠି ଶୁଅନ୍ତି ? ଘର ବୋଲିତ ଏ ଦୁଇଟି···

ହେଲେ କଟକ ଅପେକ୍ଷାତ ଖୁବ୍ ଭଲ । ଏମିତି ଘର ପଚାଶି ଟଙ୍କା ଭଡ଼ାହେଲେବି କଟକରେ ମିଳିବା ଦୁଷ୍କର । ଆଚ୍ଛା ତୁମେ ଏଠି ଶୁଅ ମୁଁ ବାହାରକୁ ଯାଉଛି । କହିଲେ ନରେଶବାବୁ ।

ଏ କମିତକା କଥା, ତୁମେ ବାହାରେ ଆଜ ମୁ ଶୋଇବ ଘର ଭିତରେ । ତୁମେ ସେଇଠି ଶୁଅ, ଯଦି କିଛି ଅସୁବିଧା ହେଉଛି ବରଂ ମୁଁ ଯାଉଛି ବାହାରେ ଶୋଇବ ।

ନା ତୁମେ ସେଇଠି ଶୁଅ । କେହି ଯିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ମନୁଜା ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା ବିଛଣା ଉପରେ । ବାହାରେ ଘନ ଅନ୍ଧାର ଆଜ ବିରାଟ ହରବତା । ଘର ଭିତରେ ନରେଶବାବୁ ଆଉ ମନୁଜା, ଦୁଇଜଣଙ୍କ ମନ ଭିତରେ ଭରି ରହିଛି ଉତ୍ତେଜନା । କେହି 'କାହାର ମନର ଭାବଧାରକୁ ବାହାରେ ପ୍ରକାଶ କରି ନ ପାରି ବି ବୁଝିବା ପାଇଁ ତତ୍ପର । ପନ୍ଦର ମିନଟ୍ ପରେ ମନୁଜା ଧଡ଼୍ ପଡ଼୍ ହୋଇ ଉଠି ବସିଲା । ନରେଶବାବୁ କହିଲେ—କ'ଣ ହେଲାକ ?

ଟର୍ଚ୍ଚଟା ଟିକଏ ଦେଲେ—

ଟର୍ଚ୍ଚ ଧରି ନରେଶବାବୁ ମନୁଜା ପାଖକୁ ଗଲେ । ବିଛଣା ଉପରଟା ଭଲ କରି ଦେଖି ନେଲା ମନୁଜା, କିଛି ନାହିଁ ।

ଗୁରପୋକ ଅଛନ୍ତି କି ?

ନାହିଁ, ବିଛଣା ଉପରେ କଅଣ ଗୋଟେ ଗୁଲୁଲୁ ପରି ଲାଗିଲା ।

ଭଲ କରି ଦେଖିଲ ତ ? ଶୋଇପଡ଼, ଏବେ ଖୁବ୍ ଶୀତ ହେଉଥିବ ।

ହଁ, ବଡ଼ ଶୀତ ଲାଗୁଛି ଏଠି । କଟକରେ ଗରମ ଲାଗୁଥିଲା । ହେଉ ନିଅ ଟର୍ଚ୍ଚଟା କହି ମନୁଜା ବଢ଼ାଇ ଦେଲା । ନରେଶବାବୁ ଟର୍ଚ୍ଚଟା ନେଲାବେଳକୁ ତାଙ୍କର ହାତଟା ଟାଣି ହେଲା ମନୁଜା ହାତର ଆକର୍ଷଣ ପାଇ । ସେଇଠି ସେ ତଳେ ପଡ଼ିଲେ ।

'ଫସର ଫାଟିଲାଣି । ବିରାଟ ଆକାଶର ଗୃହଦ୍ଵାର ଉପରୁ କଳା ଘରଦା ଅପସରି ଗଲାଣି । ଟ୍ରେଷ୍ଟ ଟ୍ରେଷ୍ଟ ପାହାଡ଼ ଉପରୁ କୁହୁଡ଼ି

ଉଠି ଯାଉଛି ଉପରକୁ । ବଜୁଳି ଆଲୁଅ ନିଷ୍ପ୍ରଭ ମଳିନ, ଯେପରିକି ପ୍ରକୃତିର ନଗ୍ନ ବାସ୍ତବକୁ ପରାସ୍ତ କରିବାକୁ ସେ ଏକାବେଳକେ ଅକ୍ଷମ । କର୍ମମୟ ଜୀବନ । ଯେ ଯୁଆଡ଼େ ଦୁଃଖ ଧନ୍ଦାକୁ ଯିବାକୁ ଲାଗିଲେଣି । ଜଣ ଜଣ ହୋଇ ।

ନରେଶବାବୁଙ୍କ ମନରେ ଦୁନିଆର ସବୁ ଆନନ୍ଦ ଓ ଉତ୍ସାହ ଆସି ଯେପରି ଅଜାଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି । ସେ ଚଞ୍ଚଳ ନିଜର କାମ ଦାମ ଶେଷ କରି ନେଇ ମନୁଜାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାକୁ କହିଲେ । ମନୋଜବାବୁ ଯାଇ ଥାନ୍ତେ ମାତ୍ର ଗୋଟାଏ କଣ ଜରୁରୀ ଫାଇଲ୍ ନେଇ ସେ ସକାଳ ଆଠଟାରେ ସେକ୍ରେଟେରୀଙ୍କ କ୍ୱାଟରକୁ ଯିବେ । ତେଣୁ ସେ ଉଭୟଙ୍କଠାରୁ କ୍ଷମା ମାଗି ନେଲେ ।

ତେବେ ଖଣ୍ଡଗିରି ପଥର ଯାତ୍ରୀ ହେବେ ମନୁଜା ଆଉ ନରେଶବାବୁ । ସାଥିରେ ଦରକାରୀ ଲୁଗାପଟା ଆଉ ଟିଫିନ୍ କ୍ୟାରିଅରଟା ନେବା ପାଇଁ ଧରିଲେ । ମନୁଜା ଏହି ଭିତରେ ନିଜର କାମ ସାରି ନେଇଛି । ନରେଶବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସି କହିଲା—ଆଉ ଡେରି କରୁଛ କାହିଁକି ? ଆମେ ଶୀଘ୍ର ଫେରି ଆସିବାଟି ?

ସେଠାକୁ ତ ପ୍ରଥମେ ଯିବା ହେଉନି, ଆଉ ଫେରିବା ପ୍ରସ୍ତାବ କାହିଁକି ?

ତା' ହେଲେ କଣ ସେଠାରେ ରହିବା ?

ଯିବାପରେ ଦେଖାଯିବ—

ହଉ, ବାହାରି ପଡ଼ନ୍ତୁ ।

ଆଗରେ ନରେଶବାବୁ ପଛରେ ମନୁଜା । କବାଟ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ମାନସୀ ଦେବୀ କହିଲେ—ଶୀଘ୍ର ଫେରି ଆସିବୁ ମନୁ !

ଏଇ, ଭୁବନେଶ୍ୱର । ଆଜି କେବଳ ରାଜଧାନୀ ନୁହେଁ, କେଶରୀ ବଂଶ ରାଜତ୍ୱବେଳେ ମଧ୍ୟ ଏହା ରାଜଧାନୀ ଥିଲା ଉତ୍କଳର । ଓଡ଼ିଶାର

ପୁରୁଣା କାର୍ତ୍ତି, ଲିଙ୍ଗରାଜ ମନ୍ଦିର । ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଏହା ଓଡ଼ିଆ ଶିଳ୍ପୀର ମୂକ ସାକ୍ଷୀ । ଓଡ଼ିଆର ଶିଳ୍ପକଳା କେବେ ଲୋପ ହେବନି । ତା'ର ନିପୁଣ ହାତରେ ଯେଉଁ କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ଖଚିତ ମନ୍ଦିର ଗଢ଼ି ଉଠିଛି ତାହା ଧୂଳିରେ ମିଶିଗଲେ ବି ଛୋଟ ଛୋଟ ବାଲି କଣିକା ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଆର ଶିଳ୍ପର ପରିଚୟ ଦେଉଥିବ । ଛାଡ଼ ସେ କଥା ।

ଖଣ୍ଡଗିରି ପଥର ଯାତ୍ରୀ କେବଳ ଯୁବକ ଓ ଯୁବତୀ ଦୁଇଜଣ । ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣର ତାପ ବଢ଼ି ନାହିଁ ଭଲ ଭାବରେ । ରିକ୍ସା ଚାଲିଛି ପାହାଡ଼ିଆ ରାସ୍ତାରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ଝେଙ୍କୁଟି ଉଠାଇ ।

ନରେଶବାବୁ ! ଆମକୁ କେତେ ସମୟ ଲାଗିବ ସବୁ ବୁଲି ଦେଖିବାକୁ ?

ବେଶୀ ନୁହେଁ, ଖୁବ୍ ବେଶୀ ହେଲେ ଦୁଇଘଣ୍ଟା ଲାଗିବ । ହେଇତ ଆଠ ବାଜିଲା । ନରେଶବାବୁ ରିକ୍ସା ଚାଳକକୁ ଆଉ ଟିକିଏ ଫୁର୍ତ୍ତି ଚଳାଇବାକୁ କହିଲେ । ବଙ୍କା ଟଙ୍କା ରାସ୍ତା ଉପରେ ରିକ୍ସା ଛୋଟ ଛୋଟ ପଥର ମାଡ଼ରେ ଟଳି ପଡ଼ୁଥିଲା । ମନୁଜା ଏଇ ଅବସରରେ ଟଳିପଡ଼ୁଥିଲା ନରେଶବାବୁଙ୍କ ଉପରକୁ । ରିକ୍ସାର ଚକ ଗଡ଼ି ଚାଲିଲା ପରି ଚହଲି ଯାଉଥିଲା ନରେଶବାବୁଙ୍କ ଯୁବକ ମନ । ଗପ ଚାଲିଥିଲା ସମୟ କଟାଇ ଦେବାପାଇଁ । ଖଣ୍ଡଗିରି, ଏଇ ଆଗରେ । ସତେ ଯେମିତି ଟାଣି ହୋଇ ଆସୁଛି ଦର୍ଶକମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ । ରାସ୍ତା ଉପରେ ରିକ୍ସା ରହିଲା । ଦୁଇଜଣ ଚାଲିଲେ ବୌଦ୍ଧ ମନ୍ଦିର ଆଡ଼େ । ଆଗେ ଆଗେ ଚାଲିଥାନ୍ତି ନରେଶବାବୁ । ପଥର ଚଟାଣ ଉଠିଲା ବେଳକୁ ପଛକୁ ଚାହିଁଲେ । ମନୁଜା ବି ନରେଶବାବୁ ଚାହିଁବାକ୍ଷଣି ଟିକିଏ ଥକିଗଲା ।

କଣ ଉଠିଆସି ପାରିବେତ ?

ନରେଶବାବୁ ପଚାରିଲେ ।

ସାହାସ କୁଳୋଉ ନାହିଁ ।

ତା' ହେଲେ............

ସାମାନ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ ଦରକାର ।

ହାତ ବଢ଼ାଅ ।

ଛାଡ଼ଦେବନାତ ?

ଛାଡ଼ିବାକୁ କହିଲେ ବି ଛାଡ଼ିବାକୁ ମନ ହେବନି ।

ସାହାସତ କମ୍ ନୁହେଁ ?

ଅଭୟ ଦେଲେ ସାହାସ ନିଶ୍ଚୟ ବଢ଼ିବା କଥା । ଏଥିରେ ଆଜ ଅଧିକଟା କଣ ହେଲା ?

ଉତ୍ତର ଦେବାରେ ବେଶ୍ ଅଭିଜ୍ଞତା ଅଛିତ ?

ପୂର୍ବରୁ ନ ଥିଲା ଏବେ କିଛି କିଛି ଶିଖିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି ।

ସାମାନ୍ୟ ହସି ଦେଇ କଟାକ୍ଷ ଦୃଷ୍ଟିରେ ମନୁଜା କହିଲା ହେଉ ହାତ ବଢ଼ାଉଛି, କିନ୍ତୁ ଶୂନ୍ୟ ରଥରେ ବସାଇ ନେଇଯିବ ନାହିଁତ ?

ନେଲେ କ୍ଷତି କଣ ? ମନତ ପବନର ଗତିପରି । ଶୂନ୍ୟ ଯାନରେ ଯିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ମନଯାନ ଯେତେବେଳେ ଅଛି ସେଥିରେ ଗଲେ କୌଣସି ବାଧା ନ ଥିବ ।

ମନୁଜା ହାତ ବଢ଼ାଇବାରୁ ନରେଶବାବୁ ଟାଣିନେଲେ ଉପରକୁ । ସେ ଉପରକୁ ଯିବାପରେ ବି ନରେଶବାବୁ ହାତ ଛାଡ଼ଲେ ନାହିଁ ମନୁଜାର ।

କଣ ହାତଟା ଛାଡ଼ିବେ ନାହିଁ କି ? ମନୁଜା କହିଲା ।

ଛାଡ଼ିବାକୁ ମନ ହେଉଛି କେଉଁଠି ?

ମୁଁ କଣ କୁଆଡ଼େ ପଳେଇ ଯାଉଛି କି ?

କେଜାଣି, ସ୍ତ୍ରୀ ପକେଟରେ ଧନଥିବ ସେତ ଫେର୍ ପକେଟ-ମାରୁକୁ ଭୟ କରିବ । ଏଥିରେ ଅଧିକଟା ମୁଁ ଆଉ କଣ କରୁଚି ।

ନାଇଁମ ଏଠି ସେମିତ ପକେଟମାରୁଁ କେଉଁଠି ନାହାନ୍ତି ।

ତା ହେଲେ ଗୁଡ଼ ଦେବ ?

ଆଉକଣ ସଦାବେଳେ ଧରିଥିବ ?

କ୍ଷତ କଣ ? ଗାଡ଼ିରେତ ସହଯାତ୍ରୀଣି ପ୍ରୌଢ଼ାଙ୍କଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇ ଯାଇଛି ।

ତା ହେଲେ ସବୁ ଶୁଣୁଥିଲେ ?

ନା ଶୁଣି ରହିବବା କପରି ? ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ସେଠି ଉଭାରେ ବସିଥିଲି । ତାପରେ କାନକୁତ ଆଉ ବନ୍ଦ କରି ନ ଥିଲି ।

ଏପରି କଥା ଭିତରେ ଚାଲି ଚାଲି ବୌଦ୍ଧ ମନ୍ଦିର ଭିତରକୁ ପଶିଲେ । କିଛି ସମୟ ନୀରବରେ ଉଭୟେ ବୌଦ୍ଧ ମୂର୍ତ୍ତି ଉପରେ ଲକ୍ଷ୍ୟରଖି ଠିଆ ହେଲେ । ପ୍ରଥମେ ନରେଶବାବୁ ଡାକି କହିଲେ—ଶୁଣ ।

କଣ କହୁନା ?

ଆରେ କାନରେ କହିବ ନା ।

କାଳେ କିଛି ଗୁପ୍ତ କଥା ଥିବ ଭାବି ମନୁଜା କାନ ବଢ଼ାଇଲା । ନରେଶବାବୁ ଅତି ଆଦରରେ କୋଳେଇ ଆଣି ଆଙ୍କିଦେଲେ ସଧୀରେ ଏକ ଆବେଗଭରା ଚୁମ୍ବନ । ମନୁଜା ଲଜ୍ଜିତା ହୋଇ ଖସିଗଲା ନରେଶବାବୁଙ୍କ ବାହୁପାଶରୁ । ସାମାନ୍ୟ ବ୍ୟବଧାନରେ ଠିଆ ହୋଇ ମୁରୁକି ହସି କହିଲା—ଧେତ୍, ସଦାବେଳେ ଏକ କଥା ? କାଳେ କିଏ ଦେଖିବ ଯଦି କଣ କହିବ ।

ଏଠି ଆଉ କିଏ ଅଛି ଯେ ଦେଖିବ ? ଲୋକ ବୋଲିତ ଗୋଟିଏ । ଆମେ ଆସିବା ପୂର୍ବ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତ ସେ ଗଲା ତଳକୁ । ଏତକ କଣ ଅନୁମାନ କରି ପାରନା ।

ତାହେଲେ ବେଶ୍ ଆପଣ ଅନୁମାନ କରି ପାରିଛନ୍ତି ।

ଏପରି ବଷପୂରେ ଟିକିଏ ଚାରିଆଡ଼କୁ ଆଖି ନ ଥିଲେ ଅସୁବିଧା ହେବ ଯେ । ନୀରବ ଓ ଶାନ୍ତିର ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ଆଗରେ ତମକୁ ନୀରବରେ ସାମାନ୍ୟ ଆଉଜେଇ ଆଣିଲେ ସେଥିରେ କିଛି ଦୋଷ ହେଲା ?

ନା, ଆଉ ଦୋଷ ହେଲା କେଉଁଠି ? କିଛି ଚାହିଁଥିଲେ ସିନା ପୋଲିସ ଧର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେଇଥାନ୍ତା । ବୁଦ୍ଧିତ କମ୍ ନୁହେଁ । ଏଣିକି ଆଉ ଆମ ବିଭାଗରେ ଚାକିରି କରିବା ଠିକ୍ ହେବ ନାହିଁ । ଗୋଟାଏ କିଛି ଭଲ ବିଭାଗ ଦେଖି ଚାଲିଯାଅ ।

ଏଇ ନୂଆ ବିଭାଗ ତ ବେଶ ଭଲ୍ ଅଛି କିନ୍ତୁ ଚାକିରିଟା ସ୍ଥାୟୀ ହେଲେ ହେଲା ।

ଚାକିରି ତ ମୋଟେ ନାହିଁ । ସ୍ଥାୟୀ ଅସ୍ଥାୟୀର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି କେଉଁଠି ? ଦୋଷ କରିଛନ୍ତି, ଏଣିକି କିନ୍ତୁ ଗୁରୁତର ଦୋଷକଲେ ଆରେଷ୍ଟ କରାଯିବ ।

ତାହାତ ମୋର କାମ୍ୟ । ଅବଶ୍ୟ ଲୁହା କଡ଼ିରେ ନୁହେଁ ।

ତାହାହେଲେ ଆରେଷ୍ଟ କରିବାକୁ କିଛି ଅନ୍ୟ ଜିନିଷ ବାହାରିଲାଣି ନା କଣ ?

ତମେ ଜାଣି ନଥିବ ଯେ ଆଉ ମୁଁ ସବୁ ବୁଝେଇ କହୁଥିବି ନା ।

କଥା ଏମିତି ଚାଲିଥିବ ନା ଆଉ କିଛି ଦେଖା, ଦେଖି ହେବ ?

ଏ ବି ଗୋଟାଏ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ଭିତରେ ଯେ—

ହେଉ, ଚାଲନ୍ତୁ ମନ୍ଦିର ଚାରିପାଖ ଟିକିଏ ବୁଲିଦେଇ ଯିବା ।

ଏଇଠି ତ ଜୀବନ୍ତ ମନ୍ଦିର ଆଉ କେଉଁ ମନ୍ଦିର ଚାରିପାଖ ବୁଲିବା ?

ହଁ, ଜୀବନ୍ତ ମନ୍ଦିର ତ ସାଥିରେ ଅଛି । ସେଥିପାଇଁ ଚିନ୍ତା କାହିଁକି ? ଖାଲି କଥା ବଢ଼େଇ ସମୟ କଟେଇ ଚାଲିଥିବ । ଆସୁନା ଟିକିଏ ବୁଲି ଆସିବା ।

ହେଉ, ଉମର ଯେତେବେଳେ ଆକର୍ଷଣ ବଢ଼ିଲଣି ଆମେ ବା ଆଉ କେତେ ?

ମନୁଜା ଜୋର କରି ନରେଶବାବୁଙ୍କୁ ଟାଣି ନେଇଗଲା ବାହାରକୁ । ବୌଦ୍ଧ ମନ୍ଦିରଟି ବେଶ୍ ଉଚ୍ଚ ଯାଗାରେ ଅଛି । ଗୃହପାଖ ନାନା ପ୍ରକାର ବନ୍ୟ ଗଛ ଲତା ଦ୍ୱାରା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ । ମନ୍ଦିର ପ୍ରାଙ୍ଗଣଟି ମଧ୍ୟ ବେଶ୍ ସଫା ସୁତୁରା ଅଛି । ସେହି ସ୍ଥାନରେ କିଛି ସମୟ ବୁଲି ବୁଲି କଲେ ମନଂରେ ସ୍ୱତଃ ଶାନ୍ତି ଓ ପୁଲକ ଖେଳିଯାଏ । ପ୍ରଥମେ ମନ୍ଦିରର ବାହାରୁ ଦେଖି ଅନୁମାନ କଲେ ଜଣାଯାଏ ଏହା ଗୋଟିଏ ଶାନ୍ତ ଓ ପବିତ୍ର ପୀଠ । ନୂତନ ଆଗନ୍ତୁକ କିଛି ସମୟ ଏଠାରେ ନ କଟାଇ ଫେରିଯିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଜାଗାଟି ଉପଭୋଗ୍ୟ ନିଶ୍ଚୟ । ଦୁହେଁ କିଛି ସମୟ ସେଠାରେ ଅତିବାହିତ କରି ପଥର ଚଟାଣ ଦେଇ ଆସିଲେ ତଳକୁ ।

ବୌଦ୍ଧ ଗୁମ୍ଫା ଗୁଡ଼ିକ ଦେଖିବା ପାଇଁ ରାସ୍ତାର ଅନ୍ୟ ପାଖକୁ ଗଲେ ସହରରେ ଚଳିବା ଲୋକେ ଏପରି ଉଚ୍ଚସ୍ଥାନ ଚଢ଼ିବା ଖସିବା ପାଇଁ ପରିଶ୍ରମ ନିଶ୍ଚୟ । କିଛି ସମୟ ବୁଲି ଗୁମ୍ଫାଗୁଡ଼ିକ ଦେଖି ଆସି ସେମାନେ ସେଥି ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟାଏ ଗୁମ୍ଫା ଭିତରେ ବସି ପଡ଼ିଲେ । ପାଖରେ ବୌଦ୍ଧ ଲିପି ଖୋଦିତ ଗୁମ୍ଫାଗୁଡ଼ିକ ଦୃଷ୍ଟି-ଗୋଚର ହେଉଥିଲା । ପ୍ରିୟଦର୍ଶୀ ସମ୍ରାଟ ଅଶୋକଙ୍କର କୀର୍ତ୍ତିମାଳା ପଥରର ସ୍ତୁପ ଉପରୁ ଲିଭିନାହିଁ । ସମୟର ବିରାଟ ଗତି ଭିତରେ ମାନବ ସଭ୍ୟତାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲେବି ଖଣ୍ଡଗିରି ଗୁମ୍ଫାଗୁଡ଼ିକ ଏବଂ ତା ଶିଳାଲିପି ପ୍ରାଚୀନ କୀର୍ତ୍ତିକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦର୍ଶକଙ୍କୁ ମନେ କରାଇ ଦେଉଥିବ ଦିନେ କଳିଙ୍ଗ ସାରା ଭାରତରେ ଶିଳ୍ପ ବିକାଶର ଚରମ ସୀମାକୁ ଉଠିଥିଲା । ଝରଣା ବହି ଯାଉଛି ଝର ଝର ହୋଇ, ଶୀତକାଳୀନ ସୂର୍ଯ୍ୟର ସୁନେଲି କିରଣ ଲାଗି ଝରଣା

ବକ୍ଷରେ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି ଅଜସ୍ର ରଙ୍ଗିନ୍ ଚକ୍ର । ମର ମର ଶବ୍ଦରେ ଯାଉ ଝଡ଼ ପଡ଼ ଖସି ଯାଉଛି ତା ଦେହରେ । ନିକଟରେ ଖଣ୍ଡେ ଆଶ୍ରମ ।

ନରେଶବାବୁ ! ଆମେ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଫେରିଲେ ହୁଅନ୍ତାନି । ମୁହଁରେ ତାର ଆବେଗଭରା ଗୁହାରି ।

ନିଜ ଭଉଣୀକୁ କହୁଥିଲ ନା ଦୁଇ ଘଣ୍ଟା ଭିତରେ ଫେରିବ ବୋଲି ।

ମୁଁ ସେମିତି କହୁଥିଲି ନା, ସତେ କଣ ଏତେ ଚଞ୍ଚଳ ଫେରିବାକୁ ମନ ହେଉଛି ?

ତା' ହେଲେ ଏଠି ରହିବ ?

କଣ ଏକା ?

ମୁଁ କଣ ଏକା ଆସିଛକି ?

ଏତକ ଉତ୍ତର ପାଇ ନରେଶବାବୁ ଆଉଜେଇ ଆଣି ମନୁଜାର ଚିବୁକରେ ଆଙ୍କି ଦେଲେ ଆତ୍ମହରା ଚୁମ୍ବନ । ମନୁଜା ସତେଅବା ଲାଜରେ ସଢ଼ିଗଲା, ସ୍ୱପ୍ନ ଚକ୍ରରେ ଖଣାଗ୍ରସ୍ତର ଅଭିନୟ ପରି ।

ସମୟ ପ୍ରାୟ ଦଶଟାରୁ ବଳି ଗଲାଣି । ଏପରି ବେହରଣରେ ଆଉ ବା ପେଟ କଥା ପଚାରୁଛି କିଏ ? ମନୁଜାର ମନେ ପଡ଼ିଗଲା ସାଥିରେ ଟିଫିନ୍ କେରିଅର ଆଣିବା କଥା । ମନୁଜା କହିଲା— କହୋ ବାବୁ ଜଳଖିଆ ଯାହା ଆସିଛି ତା ଫେରି ଯିବ ନା କଣ ? ଖାଇବା କଥା ତ ମୋଟେ ହେଜ ନାହିଁ ।

ଆରେ ସତେ ତ । ମୁଁ ଯାଉଛି ରିକ୍ସା ପାଖକୁ ନେଇ ଆସିବ ।

ମୁଁ କଣ ଏଠାରେ ଏକା ରହିବ ? କେଦାରଗୌରୀ ପୀଠରେ କେଦାରଗୌରୀ ଅଭିନୟ ଯଦି ହୁଏ ?

ସେ ତ ବହୁତ ଦିନର କଥା । ସେତେବେଳେ ଏ ଅଞ୍ଚଳ ଘନ ଜଙ୍ଗଲ ବହୁଳ ଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ତ ଏଇ ସାମାନ୍ୟ ଗଛ ଲତାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଘନ ଜଙ୍ଗଲ ଆଉ କାହିଁ ? ସେହି ସମୟର ଜଙ୍ଗଲ ନାହିଁକି, କେଦାର ଗୌରୀ ମଧ୍ୟ ନାହାନ୍ତି ।

ତା' ହେଲେ ତମର ଧୈର୍ଯ୍ୟରେ ମୁଁ ଏଠାରେ ରହୁଛି ।

ନିଜର ଧୈର୍ଯ୍ୟତ କମ୍ ନୁହେଁ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାମରେ ତ ବେଶ୍ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଅଛି ଆଉ ଏଇ କେତେଟା ମିନଟ ପାଇଁ ମୋ ଧୈର୍ଯ୍ୟରେ ରହୁଛ—ଏତକ କହିଦେଇ ନରେଶବାବୁ ଟିକଏ ମୁରୁକି ହସା ଦେଲେ ।

ଏଥର ଭାବ ବୁଝିପାରି ମନୁଜା କହିଲା—ଯାଃ· · ·ସଦାବେଳେ ଖାଲି ସେଇ ·କଥାରୁ ଖିଅ ବାହାର କରିବା ହେଲା ତମର କାମ ।

ହେଉ, ଏତିକରେ ବନ୍ଦ କଲି କହି ନରେଶବାବୁ ତଳକୁ ଗଲେ ଜଳଖିଆ ଆଣିବା ପାଇଁ । ପାଖ ଗୋଟିଏ ଦୋକାନରୁ ଡ଼ାଲେ ପାଣି ଧରି ଗୁମ୍ଫା ଆଡ଼କୁ ଫେରିଲେ । ବେଶ୍ ହସ ଖୁସିରେ ଜଳଯୋଗ ସମାପନ ହେଲା । କିଛି ସମୟ ବିଶ୍ରାମ ନେଇ ଫେରିବା ପାଇଁ ରିକ୍ସାରେ ଆସି·ବସିଲେ ।

ତା'ପର ଦିନ ଠିକ ସମୟରେ ଅଫିସରେ ଯାଇ ଉଭୟେ ନିଜ ନିଜ କାମରେ ଯୋଗଦେଲେ । ଦୋଷୀର ମନ ସଦାବେଳେ ଛନ ଛନ, ସେପରି ନରେଶବାବୁଙ୍କ ମନ କେଉଁ କାମରେ ଲାଗୁ ନ ଥାଏ । କାଲେ ଶଚୀ କାହାକୁ କହି ଦେଇଥିବ କି ? ଦେଖିଲେ ଶଚୀ ଆସିନାହିଁ । ଯାହା ହେଉ ମନରେ ଟିକଏ ଦମ୍ଭ ଧରି ବସିଲେ । କିଛି ସମୟ ପରେ ଶଚୀ ଆସି ଦେଖିଲା ନରେଶବାବୁ ନିଜ ସିଟ୍ ଦଖଲ କରିଛନ୍ତି । ସାମାନ୍ୟ ହସି ଶଚୀ କହିଲା—ନରେଶ ବାବୁ ! ନମସ୍ତେ ।

ନମସ୍ତେ, ନରେଶବାବୁ କହିଲେ ।

କଣ ସେ ଜରୁରୀ ଫାଇଲଟା ହେଇଗଲା ?

କେଉଁ ଜରୁରୀ ଫାଇଲ ?

ଆରେ ବାବୁ ସେଇ ଯୋଜନା ଫାଇଲଟାମ, ଶଚୀବାବୁ ଟିକଏ ଇସାରା ଦେଇଦେଲେ ।

ଏଥିରେ ନରେଶବାବୁଙ୍କର ବୁଝିବା ପାଇଁ ସହଜ ହେଇଗଲା । ସେ କଥାକୁ ମିଶେଇ ନେବାପାଇଁ କହିଲେ—ନାଇଁ ଭାଇ, ସେ ଫାଇଲ କଣ ଏତେ ଚଞ୍ଚଳ ହେଇଯିବ ? କିନ୍ତୁ ଅଧା ଅଧି କାମ ସାରି ଦେଇଛି । ଏ ଭିତରେ ଟିକଏ ଦେହଟା ବିଗିଡ଼ି ଗଲା । ତା' ନହେଲେ ଶେଷ ହେଇ ଯାଇଥାନ୍ତା ।

ହେଉ ଭାଇ ସବୁ କରିବୁ କିନ୍ତୁ କୌଣସି କାମ ଅଧା କରି ରଖିବୁନି । ଅଧା କରି ରଖିଲେ ତ ସେ ରହିଲା, ଆଉକଣ ଶେଷ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛାହେବ । ସେଥିପାଇଁ ଯେଉଁଥିରେ ହାତ ଦେବୁ ତାହା ଶେଷ ନକରି ଛାଡ଼ିବୁ ନାହିଁ ।

କଥା ଶେଷ କରି ଶଚୀ ନିଜ ସିଟ୍‌କୁ ଗଲା । ନରେଶବାବୁ ଆଲମିରା ଖୋଲି କେତୋଟି ଫାଇଲ ଆଣି ଟେବୁଲ ଉପରେ ରଖିଲେ । ମୁହଁ ବୁଲାଇ ଦେଖିଲେ ରବି ତାଙ୍କୁ ସନ୍ଦେହ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଛି । ସେ ମନେ ମନେ ଭାବିଲେ ଏ ବୋଧହୁଏ ସବୁକଥା ଠଉରେଇ ପାରିଛି । ତାକୁ ଆଉ ଏପରି ସମୟରେ କିଛି ନ କହି ନିଜକାମରେ ଲାଗିଗଲେ ।

ପ୍ରାୟ ଗୋଟାଏ ସମୟରେ ଛୁଟି ହେଲା, ସାମାନ୍ୟ ପନ୍ଦର ମିନଟ୍ ଜଳଖିଆ କରିବା ପାଇଁ । ଅଫିସ ଭିତରେତ ଭୟରେ ହେଉ ବା ନିୟମ ଯୋଗୁଁ ହେଉ ଧୂମ୍ରପାନ ହୁଏ ନାହିଁ । ଏଇ ସମୟ ଭିତରେ ଅଫିସ ବାହାରେ ବେଶ୍ ବଡ଼ ସିଗାରେଟ୍ ଟାଣିଲେ । ଟିକିଏ

ଫୁରୁସତ୍ ପାଇ ନରେଶବାବୁ ରବିବାବୁଙ୍କୁ କହିଲେ—ହେ ରବି ବାବୁ ! ଆସ ଏ ପାଖେ ଯିବା ।

କାହିଁକି, କିଛି କାମ ସେପାଖରେ ଅଛି ନା କଣ ?

ନାଇଁ ଭାଇ କାଣ୍ଟିନ୍ ଆଡ଼େ ଯିବା ।

ମୋ ପକେଟଟା ଖାଲି, କାଣ୍ଟିନ ଯାଇ କରିବି କଣ ?

ମୁଁ ଅଛି ଯେ, ପଇସା ନ ଥିଲେ ବାକିରେ ଖାଇବା ।

ମୋତାରେ କିନ୍ତୁ ନୁହେଁ । ତୁ ଯେତେବେଳେ ଡାକି ନେଉଛୁ ସେ ବ୍ୟୟଟା ମୁଁ ବହନ କରିପାରିବି ନାହିଁ ।

ହେଉ ଭାଇ ମୁଁ ଦେଉଛି ।

କଣ କିଛି ଅଲବ୍ଧ ଧନ ଭାଗ୍ୟବଳରୁ ପାଇଛୁକିରେ ? ଡାକିନେଇ କଣ ଜଳଖିଆ ଦେଉଛୁ ।

ନାଇଁଭାଇ ଡାକିଲି ବୋଲି କଣ ଦୋଷ ହେଲା ? ମୁଁ ଦିନେ ଦେଇଥିଲେତ ତୁ ଫେର ଦିନେ ଡାକିବୁ । ଏତ ନିତି ଦିନିଆ କଥା ।

କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଭାଇ ଦେବି ନାହିଁ । ତୋର କିଛି ଫଳପ୍ରାପ୍ତି ହୋଇଚି ନିଶ୍ଚୟ । ତୋର ଖୁସି ହେଲା ଦେଉଛୁ, ଆମେ ଖାଇବା କଥା ଖାଇବା ।

ଆରେ ଏମିତି ଖାଇ ଖାଇ କେତେ ଖାଇବୁ ।

କାଣ୍ଟିନ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚି ଯତ୍‌ସାମାନ୍ୟ ଜଳଯୋଗ ପରେ ଚା'ପାନ ଶେଷକରି ଉଠିଲେ । ରବି ମନେ ମନେ ଭାବିଲା ଅନୁମାନ ସତ ନିଶ୍ଚୟ । ମୋର ସନ୍ଦେହ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏ ନିଶ୍ଚୟ ପଞ୍ଜରେଇ ପାରିଛି ତା' ନ ହେଲେ ମତେ ଡାକି ଜଳଖିଆ ଦେବାର ଅର୍ଥ କଣ ?

ରବି ନିଜ ଚଉକି ଦଖଲ କରି କାମରେ ମନ ଦେଲା କିନ୍ତୁ କାମରେ ମନ ଲାଗୁଛି କେତେବେଳେ । ସେଇ ଭାବନାରେ ମୁଣ୍ଡ ତା'ର ଗୋଳମାଳ ହୋଇଗଲା । ମନ୍ଦୁଜା ଚାହେଁଲେ ଗୋଟିଏ କମ୍ କନ୍ତୁ

ନୁହେ । କଥାବାର୍ତ୍ତା କଲାବେଳେ ତ ପୁରାମାତ୍ରାରେ ଆନ୍ତରିକତା ଫୁଟି ଉଠୁଛି କିନ୍ତୁ ଭିତରେ ଯେ ଏ ବୁଢ଼ିଆଣୀ ଜାଲ ପରି ସୁଚିନ୍ତିତ ପରିକଳ୍ପନା । ମୁହଁରେ, ମିଠା କଥାରେ ତୁମେ କେବଳ ମୋର । ତୁମ ପାଇଁ ମୋର ଜୀବନ ଉତ୍ସର୍ଗିକୃତ । ମନ କିନ୍ତୁ ସଦା ସର୍ବଦା ତରଙ୍ଗାୟିତ । ପଦ୍ମପତ୍ରରେ ଜଳ ରହିଲା ପରି ମନ ସଦାବେଳେ ବନ୍ଧ ମାନୁନି । ଚହଲା ମନର ଭାବ କିଏ କେବେହେଲେ ଏକ ମୁଖା ହୋଇ ପାରିବ ? ଉଡ଼ନ୍ତା ଚଢ଼େଇ ସେ । ଗୋଟିଏ ବସାରେ ସେ କାହିଁକି ବସା ବାନ୍ଧିବ ? ମୁକ୍ତ ଦୁନିଆ ପଡ଼ିଛି, ଯେତେବେଳେ ଯେଉଁଠି ପଲ୍ଲବିତ ଶାଖା ଦେଖିଲା ସେଇଠି ବସିଗଲା । ପତ୍ର ଝଡ଼ିଲେ ଉଡ଼ିଯାଇ ଅନ୍ୟ କେଉଁଠି ପଲ୍ଲବିତ ଶାଖାରେ ବସିଲା । ଯେ ସାମାନ୍ୟ ତା ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲା ସେ ନିଶ୍ଚୟ କିଛିଦିନ ସଙ୍ଗ ସୁଖ ପାଇପାରିବ । ଏଥିରେ କିଛି ବିଚିତ୍ରତା ନାହିଁ । ସେ ମନେ ମନେ ଠିକ୍ କରି ନେଲେ ଏ ବିଷୟରେ ଗୋଟିଏ କବିତା ଲେଖି କୌଣସି ମାସିକ ପତ୍ରିକାରେ ଦେବାପାଇଁ ।

କିଛିଦିନ ପରେ କବିତାଟି ବାହାରିଲା ଗୋଟିଏ ସଚିତ୍ର ମାସିକ ପତ୍ରିକାରେ । କୌଶଳ କ୍ରମେ ମନୁଜା ହାତରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଲା ।

ମୁକ୍ତ ଆକାଶ ବିହଙ୍ଗମ ସମ
ତୁମେ ସଖି କେତେ ଉଡ଼ିପାର
ନୀଳ ସାଗରର ତରଙ୍ଗସମ
ମନର ଗତିକୁ ଗୁଳପାର ।
ସତେ ସଖୀ ଏ ଚହଲା ମନରେ
କେତେ ଯେ ନାବିକ ଆସିଯିବେ
କ୍ଷିପ୍ର ତରଙ୍ଗେ ଉଜାଣି ଉଠାଇ
ମଙ୍ଗ ଛାଡ଼ି ଅପସରି ଯିବେ ।

× × ×

ଆସ ସଖୀ ଯିବା ନଈକୂଳେ ବୁଲି
    ମିଳିବ ମୁକ୍ତ ସମୀରଣ
ଚନ୍ଦ୍ରମା ରଞ୍ଜି ବାଲୁକା ଶଯ୍ୟା
    ନିଶ୍ଚୟ ଲାଗିବ ମନୋରମ ।
ତମରି ନିବିଡ଼ ଆକର୍ଷଣ କେବେ
    ରୂପର ନାୟକ ଭୁଲିପାରେ
ଅପାଙ୍ଗ କଟାକ୍ଷ ସରାଗ ଚାହାଣି
    ଯଉବନ ମୋହ ଛାଡ଼ିପାରେ ?
ଆସ ସଖୀ ମୋର ମନ ଯାନ ପରେ
    ଉଡ଼ିଯିବା କାହିଁ କେତେ ଦୂର
ଖଣ୍ଡଗିରି ଚୂଡ଼ା ସୁରମ୍ୟ କାନନେ
    ନିକାଞ୍ଚନେ ରଚି ଅଭିସାର
କେଦାର-ଗଉରୀ ଜଳେ ଅଙ୍ଗ ତବ
    ପଖାଳି କରିବି ନିରମଳ
ରଚିବା ସେଇଠି କେଦାର ଗଉରୀ
    ପ୍ରେମ ଅଭିନୟ ଅବିକଳ ।

× × ×

ମାନସ ପଟରେ ଅଙ୍କା ଅଛି ତବ
    ସେ ଦିନର ପ୍ରେମ ସମ୍ଭାଷଣ
ଭୁଲିପାରି ସଖି ତବ ଦାନ କିନ୍ତୁ
    ଦାସ ନ ଭୁଲିବ ଚିରଦିନ ।

ମନୁଜା କବିତାଟି ଆମୂଳ ଚୂଳ ପଢ଼ି କିଛି ସମୟ ଗୁମ୍ମାରି ବସି ରହିଲା । ରବିବାବୁଙ୍କର ନାମ ନ ଥିବାରୁ ସେ ଧରା ପଡ଼ିଲେ ନାହିଁ । କିଛି ସମୟ ଭାବି ମନକୁ ମନ କହିଲା—ଯାଃ-ଏଥିରେ ମୁଣ୍ଡ

ଖେଳାଇ ଲାଭ କଣ ? ଏପରି କେତେ ଯେ ଘଟଣା ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ଜୀବନରେ ଘଟୁଛି । କେଉଁ ଭାବୁକ ବି ଏପରି ନିଜର ମାନସିକ ଭାବନାକୁ ଏପରି ଶସ୍ତା ପତ୍ରିକା ଜରିଆରେ ପ୍ରକାଶ କରିଥାଇ ପାରେ । ବାହାର କଥାକୁ ମୋ ଉପରକୁ ଟାଣିନେଇ ମନ ଖରାପ କରିବ କାହିଁକି ? ସବୁ କଥାକୁ ହାଲୁକା ଭାବେ ଉଡ଼ାଇ ଦେଲାପରି ଏହି କବିତାର ଭାବକୁ ବି ଅତି ହାଲ୍‌କା ଭାବେ ମନରୁ ପୋଛି ଦେଲା ।

ନିତିଦିନିଆ କାମର ସେଇ ପୁନରାବୃତ୍ତି । ସେଇ ଗୃହକର୍ମ—ସକାଳ ସାତଟାଠାରୁ ଦିନ ଦୁଇଟା । କେତେ ଝାଞ୍ଜି, ହାଡ଼ଭଙ୍ଗା ଶୀତ, ଝୁ ଝୁ ବରଷା କଟିଯାଇଛି । ଦିନ ପରେ ଦିନ, ମାସ ପରେ ମାସ କଟିଯାଉଛି ଜୁଆ ଖେଳ ପରି । ସମୟର ଗତି ଅନୁସାରେ ମଣିଷର ଭାଗ୍ୟ ବଦଳି ଯାଉଛି । ମାଧବବାବୁ ଚନ୍ଦ୍ରପୁର ସାନଟୋର ଅମରୁ ଫେରି ଆସିଛନ୍ତି ପୁଣି କଟକ ସହରକୁ । ବୋନ୍ ଟି, ବି, ଭଲ ହୋଇ ଯାଇଛି । ସେ ଦୀର୍ଘ ଦିନର ବିଚ୍ଛେଦ ଅନୁଭବ କରିଛନ୍ତି । ଯେତେ ପ୍ରକାର ସୁଖରେ ଅନ୍ୟଠି ରହିଲେ ମଧ୍ୟ ମଣିଷ କଣ କେବେ ତା'ର ଜନ୍ମଭୂମିର ମାୟା ତୁଟାଇ ଦେଇପାରେ । ସରକାରୀ ଛୁଟି ମିଳିଥିଲା ତାଙ୍କୁ ପୁଣି ସେ ତାଙ୍କ କାମରେ ରହିବେ । ତେବେ ମନୁଜାର ଗୃହକର୍ମର ଅବସ୍ଥା କଣ ହେବ ? ଅନେକଙ୍କ ମନରେ ବୋଳି ହୋଇ ଗଲାଣି ବିଷାଦର କାଳିମା । ସମବେଦନାରେ ଅଧିକାଂଶ ତତ୍ପର ହୋଇ ଉଠିଲେଣି । ମାଧବବାବୁ ତା'ପର ଦିନ ଜଏନିଂ ରିପୋର୍ଟ ଦେଇ ଅଫିସରଙ୍କ ସହିତ ଦେଖା କଲେ । ମନୁଜା ଚାଲିଯିବ । ଅଫିସଟା ଆଜି ନୀରବ । ସମସ୍ତେ ସତେ ଯେମିତି କିଛି ଗୋଟାଏ ପ୍ରିୟ ଜିନିଷ ହରାଇଛନ୍ତି । ସ୍ନେହ ସହାନୁଭୂତି ଯାହା ଦରକାର ସଭିଏଁ ତା'ଉପରେ ଅଜାଡ଼ି ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । କି ଉପାୟରେ ତାକୁ ରଖାଯାଇ ପାରିବ ? ଭାଗ୍ୟକୁ ପାଖ ଅଫିସରେ ଗୋଟାଏ ଅପର ଡିଭିଜନ ପୋଷ୍ଟ ଖାଲିଥିଲା ।

ମନୁଜା ଏ ଖବର ପାଇ ଅଫିସରଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କଲା । ଦୟାରେ ହେଉ ବା ଅନ୍ୟ କିଛି କାରଣରୁ ହେଉ ଅଫିସର ରାଜିହେଲେ ସୁପାରିଶ୍ କରିବା ପାଇଁ । ମନୁଜା ତାର ସବୁ ଦିନଆ ମନ ଭୂଲିଣିଆ ହସରେ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇଥିଲା ।

ଅଫିସର୍ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସହକର୍ମୀ ମାନେ ଶଚୀବାବୁଙ୍କ କଥାରେ ବେଶୀ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ସେ ସମସ୍ତ ସାଙ୍ଗରେ ଭଲ ମିଶି ପାରେ । ମନ ଭିତରେ କାହାରି ପ୍ରତି ତାର ମାୟା କପଟ ନ ଥାଏ । ସାଇକେଲ ଖଣ୍ଡେ ଧଇଲେ ସେ କଟକ ସହର ସାରା ପନ୍ଦର ମିନିଟରେ ବୁଲିହେଇ ଆସିବ । ସେ କାହାକୁ କିଛି କହେ ନି, ବଡ଼ ଶାନ୍ତ । କ୍ୟାଲିକୋ ମିଲ୍ର ଧଳା କନା ଟ୍ରାଉଜର ଉପରେ ବକିଂହାମ କନାର ହାଓ୍ୱାଇନ୍ । ଆଖିରେ ଚଷମା । ପାଦରେ କାନପୁରୀ ଚପଲ । ସବୁବେଳେ ହସ ହସ ମୁହଁ । ଅନେକ ଲୋକ ଅନେକ କଥା କହନ୍ତି ତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ । ଶଚୀ ଶୁଣିଲେ କହେ କହନ୍ତୁ, କହିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ମୁହଁ ବନ୍ଦକରିବା ଶକ୍ତି ଆମ ହାତରେ ନାହିଁ । ନିନ୍ଦା, ପ୍ରଶଂସା ତାର ସମାନ । ଭାଗ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଦିନ କାଟିବା ଲୋକ ସେ । କିନ୍ତୁ ଶଚୀ ବୁଝିପାରେ ନା ଏଇ ଜାଲ ଜୁଆଚୋରି ଯୁଗରେ ତାର ଏ କଥା ଶୁଣିଲେ ଯେ କେହି ହେଉ ହସିବ । ଆଧୁନିକ ତରୁଣୀମାନେ ତା ପ୍ରତି ତାଚ୍ଛଲ୍ୟର ହସ ହସି ବିଦ୍ରୂପ କରିବାକୁ ପଛେଇବେ ନାହିଁ । ଆଉ କହିବେ ସେ ଫାସିନିଷ୍ଟ୍ ନୁହେଁ । ସେ ଗୋଟାଏ ପଶୁ ସହିତ ସମାନ । ଶଚୀ ଚାକିରି କଲାଣି ଆଠବରଷ ହେବ । ତାର ସାଙ୍ଗରେ କେତେ କିଏ ପ୍ରମୋସନ ପାଇ ଗଲେଣି । ତାର ସେଥିପାଇଁ ମନରେ କୌଣସି ଦୁଃଖ ନାହିଁ । କେହି ତାକୁ ଏ ବିଷୟରେ କହିଲେ, କହେ ଯେତେ-ବେଳେ ବେଳ ଆସିବ ଆପେ ଆପେ ହୋଇଯିବ । ଚେଷ୍ଟା କରିବ କାହିଁକି ? ଭାଗ୍ୟରେ ଯେତେବେଳେ ଥିବ ହେବ । ନରେଶ, ରବି,

ଅତୁଳ ହସନ୍ତି ତାର ଏଇ କଥାରେ । ନିକଟ ଅଫିସରେ ଅପର ଡିଭିଜନ୍ ପୋଷ୍ଟ ଖାଲି ଅଛି ଶୁଣି ଶଚୀବାବୁ ଦରଖାସ୍ତ କଲେ । ପନ୍ଦର ଦିନ ଗଲା, ମାସେ ଗଲା କିନ୍ତୁ କିଛି ଫଳ ହେଲାନି । ଠିକ୍ ବେଳରେ ମନୁଜା ପାଇଁ ଲାଗି ପଡ଼ିଲେ ନରେଶବାବୁ, ରବିବାବୁ, ଅଫିସର ମଧ୍ୟ । ଗୁରୁଦିନ ପରେ ମନୁଜାର ନିଯୁକ୍ତି ହୋଇଗଲା ରମେଶ ବାବୁଙ୍କ ଯାଗାରେ । ରମେଶ ବାବୁଙ୍କ ସିନିଅରିଟି ଯୋଗୁଁ ଅପର ଡିଭିଜନକୁ ପ୍ରମୋସନ ହେଲା । ସନ୍ଧ୍ୟା ଗୁରଟା ବେଳେ ସେହି ଅଫିସର ଜଣେ କିରାନିଙ୍କଠାରୁ ଶଚୀବାବୁ ଶୁଣିଲେ ତାଙ୍କର କାମ ହେଉନି । ମନୁଜା ରହି ଗଲାଣି । ଶଚୀ ମନରେ ସାମାନ୍ୟ ଦୁଃଖ ହେଲା ଅବଶ୍ୟ । ସେ ଜଣେ ଦୁଇ ଜଣ ସାଙ୍ଗ ସାଥିଙ୍କୁ କହିଲା । ସେଇମାନେ ପୁଣି ଯାଇ ଅଫିସରଙ୍କୁ କେତେ କଥା ଯୋଡ଼ି କହିଲେ ତା ନାଆଁରେ । ଭାଗ୍ୟକୁ ଆଦର ରହିଲା ସେ । ମନୁଜା ଲାଗି ସମସ୍ତେ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେଲେ । ସବୁଠାରୁ ବେଶୀ ଆନନ୍ଦିତ ହେଲେ ନରେଶବାବୁ ।

ସେଦିନ ମନୁଜା ଫେରୁଥିଲା ରେଡ଼ିଓ ଷ୍ଟେସନରୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ସାତଟାବେଳେ । ସାଥିରେ ଥିଲେ ନରେଶବାବୁ । ସାଇକେଲକୁ ରିକ୍ସାର ପାଖରେ ଲାଗ ନ ଲାଗ ଚଳାଇ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଚଳାଇଥିଲେ । କଥା କଥାକେ ହସ । ବକ୍ସିବଜାର ଷ୍ଟାଣ୍ଡରେ ରିକ୍ସା ପହଞ୍ଚିବାକ୍ଷଣି କମଳବାବୁ ଗୋଟିଏ ଷ୍ଟେସନାରୀ ଦୋକାନରୁ ବାହାରି ଆସୁଥିଲେ । ମନୁଜା କମଳବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖିବାକ୍ଷଣି କହିଲା—ନମସ୍ତେ କମଳବାବୁ ! ନରେଶବାବୁ କମଳବାବୁଙ୍କ ପ୍ରତି ହାତ ଉଠାଇଲେ । କେଉଁଠୁ ଫେରୁଛ କି ? ପଚାରିଲେ କମଳବାବୁ ?

ଏଇତ ରେଡ଼ିଓ ଷ୍ଟେସନରୁ ଆସିଲି ଘରକୁ ଯିବି ।

ମୁଁ ଯାଇପାରେ କି ?

ନମସ୍କାର, ନମସ୍କାର ମିଷ୍ଟର ଦାସ ! ଅନୁମତି ଚାହୁଁ ଛନ୍ତି କାହିଁକି ? ରାସ୍ତାଉପରେ ଠିଆ ହେବାରୁ ଡ଼ିଉଟିରେଥିବା କନେଷ୍ଟେବଲ କହିଲେ ଚାଲନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା ରାସ୍ତା ବନ୍ଦ ହେଉଛି । ରିକ୍ସା ଚାଳକ ଆଗକୁ ଚଲାଇଲା । ରାଣୀହାଟ ଛକ ଉପରେ କହିଲେ ଚାଲନ୍ତୁ ମନୁଜାଦେବୀ, ମୁଁ ଏଇ ଔଷଧଟା ନରୁକୁ ଘରେ ଦେଇଆସେ । ମୋର ପାଞ୍ଚ ଦଶ ମିନିଟ ଡେରି ହୋଇପାରେ । ଏଥିପାଇଁ ମନରେ କିଛି ଧରିବେ ନାହିଁ ।

ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବେ ତ ? ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବି-କହିଲା ମନୁଜା ନାଟକୀୟ ଛଟାରେ । ରିକ୍ସା ଯାଇ ରହିଲା ମନୁଜାର ଘର ଦୁଆର ପାଖରେ । ନରେଶବାବୁ ବାଇକ୍ ଡେରି ମନୁଜାର ହାତ ଧରି ଘରକୁ ଗଲେ । ପାଗ ଭଲ ଥିଲା । ହଠାତ୍ କେଉଁଠୁ ଖଣ୍ଡିଆ ଭୂତ ଭଳି ପବନ ସାଇଁ ସାଇଁ ମାଡ଼ି ଆସିଲା । ମେଘ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା । ମନୁଜା ଲୁଗା ବଦଳିବାପାଇଁ ଭିତରକୁ ଗଲା ସୁଇଚ ଟିପିଦେଇ । ବସି ରହିଲେ ନରେଶବାବୁ, ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ଛିଡ଼ା ହେଲା ଆସି ମନୁଜା ଭୂବନ ମୋହିନୀ ବେଶରେ ନିଜକୁ ସଜାଡ଼ି ଦେଇ । ନରେଶବାବୁଙ୍କ କାନ୍ଧରେ ହାତ ପକାଇ ଝୁଙ୍କି ପଡ଼ିଲା ଆଗକୁ । ତା'ପରେ ଡ୍ରେସିଂ ଟେବୁଲ ପାଖକୁ ଯାଇ ବଡ଼ ଅଇନାରେ ନିଜ ମୁହଁକୁ ଥରେ ଦେଖିନେଲା । ସେଠାରୁ ବୁଲିପଡ଼ି ନରେଶବାବୁଙ୍କ ଉପରେ କଟାକ୍ଷପାତ କଲା ଅତି ଲାଳସାପୂର୍ଣ୍ଣ ଭଙ୍ଗୀରେ । ଏହା ଦେଖି ନରେଶବାବୁ ଭାବୁଥିଲେ ଶରତାରିକା ଶ୍ୟାମା ବୋଧ ହୁଏ ଆଖି ଆଗରେ ଆଜି ଦଣ୍ଡାୟମାନା ।

କଅଣ ମନକୁ ପାଉନି ଆପଣଙ୍କର ?

ମନ ପାଇବା କଥା କାହିଁକି କହୁଛ ? ତମର ବେଶକୁ ଅପସନ୍ଦ କରି ଦେବାକୁ ମୋର ଡିଗ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ପଛେଇ ଯିବ ।

ହସି ଉଠିଲା ମନୁଜା ଖିଲ ଖିଲ ହୋଇ ନରେଶବାବୁଙ୍କ କଥାରେ । ଅଇନା ପାଖରୁ ଆସି ନରେଶବାବୁଙ୍କ କାନ୍ଧ ଉପରେ ଝୁଲିପଡ଼ି ତାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ରହିଲା ସ୍ନେହର ପ୍ରତିଦାନ ଆଶାରେ । ନରେଶବାବୁଙ୍କ ଅଧର ସ୍ୱାକ୍ଷର କଲା ମନୁଜାର ଗଣ୍ଡ ଦେଶରେ । ବିଜୁଳି ଆଲୁଅରେ ଘର ସଫା ଦିଶୁଥିଲା । ବାହାରେ ଥାଇ କମଳ-ବାବୁ ଦେଖୁଥିଲେ ଏଇ ସଦ୍ୟ ଅଭିନୟ । ଆଉ ବେଶୀ ସମୟ ଅପେକ୍ଷା ନ କରି ସେ ପଶି ଆସିଲେ ଘରକୁ । କିଞ୍ଚିତ୍ ବିଚଳିତ ହୋଇ ମନୁଜା ନରେଶବାବୁଙ୍କ ବାହୁ ପାଶରୁ ଖସି ଆସି ଠିଆ ହେଲା ଆଗରେ । କମଳବାବୁ ଆଉ ଆସିବେ ବୋଲି ତାର ଖିଆଲ ନ ଥିଲା । ଏ ସବୁ ଘଟଣାର ବିନ୍ଦୁ ବିସର୍ଗ ନ ଜାଣିବାପରି ଗୁରୁତ୍ୱ କମାଇ ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶରେ ହସି ହସି କମଳବାବୁ କହିଲେ—ମୋର ଟିକିଏ ଡେରି ହୋଇଗଲା, କଥା ଦେଇଥିଲି ବୋଲି ଆସିଲି । କ୍ଷମଣୀୟ ନଷ୍ଟୟ ।

ଓଃ, ଏଥିପାଇଁ କ୍ଷମା କଣ ଦରକାର, ବସନ୍ତୁ ।

ନାଇଁ ବସି ପାରିବି ନ ଆଜି । ନିଜ ଦେହ ଭଲ ନାହିଁ । ପୁଣି ସମୟ ଦେଖି ଅନ୍ୟ କେଉଁଦିନ ଆସିବି ।

ହଉ ସଙ୍ଗାତ ଦେହ ଯଦି ଭଲ ନାହିଁ ଆପଣ ଶୀଘ୍ର ଯାଆନ୍ତୁ । ମୁଁ ମଧ କାଲି ଯାଇ ଦେଖି ଆସିବି । କମଳବାବୁ ଘର ଭିତରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲେ । ବାହାରେ ଅନ୍ଧାର ଘୋଟି ଆସୁଛି । ବାଇକ୍ ଖଣ୍ଡିକ ଧରି ସେ ମିଳାଇ ଗଲେ ସେଇ ଅନ୍ଧକାର ବକ୍ଷରେ ।

ହିନ୍ଦ୍ ସିନେମା ଛକ । ଗୁଲିଛନ୍ତି କମଳବାବୁ ଏକା ନିଶ୍ୱାସରେ ନିଜ ମନକୁ ଧିକ୍କାର କରି, କି ଭୁଲ କରିଛନ୍ତି ସେ । ନିରି ତ ଦିନେ ସେଇ କଥା କହି ଥିଲା । ପଛରୁ ପରିଚିତ ଡାକ ଶୁଭିଲା—ନମସ୍ତେ କମଳବାବୁ ! ବାଇକ୍‌ର ସ୍ପିଡ଼୍ କମାଇ କମଳବାବୁ ଗୋଡ଼ ଲଗାଇ

ଛୁଡ଼ା ହେଲେ । ପଛକୁ ଅନାଇଁ ଦେଖିଲେ ରିକ୍ସାଟି ତାଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆସୁଛି ।

ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିବାରୁ କମଲବାବୁ କହିଲେ—ଆରେ ଜୀବନବାବୁ ଯେ, ସବୁ ଭଲ ତ ?

ଆପଣଙ୍କ ଦୟାରୁ ।

ବିବାହ କେବେଠୁ ହୋଇଗଲାଣି ।

ଏ ମୋର ସହଧର୍ମିଣୀ, ସର୍ବସ୍ୱ ଆଉ ଯାହା ଆପଣ କହି ପାରିବେ । ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାଲଚେରରୁ ଫେରୁଛୁ ଲୋକାଲରେ । ଆଉ ଆପଣ କେତେ ଦୂର ଆଗେଇଲେ ?

ଆଗେଇବା କଥା ଆଉ ନାହିଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ପଛେଇଲିଣି । ତୁମର ପରି ମୁଁ ମଧ୍ୟ ।

ଠିକ୍ ଅଛି, ନିଜ ରାସ୍ତା ନିଜେ ଦେଖ । ମଣିଚକା ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇ ଲାଭ କଅଣ ହେବ ଜାଣ ତ ? ଏରୋପ୍ଲେନ୍ ଯେଉଁଠି ଫେଲ୍ ହୋଇ ଯାଉଛି, ସେଇଠି ଆପଣଙ୍କ ବାଇକ୍‌ର ଗତି କେତେ ? ଆଗୁ ପରେ ଦେଖା ହେବ । ପଛ କଥା ଭାବି ଦୁଃଖ କରିବା ଆଦୌ ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଏତିକି ମୋର ଶ୍ରେଷ୍ଠ କଥା ରଖିବେ, ନମସ୍ତେ ।

ନମସ୍ତେ କହି ବାଇକ ଛୁଟାଇଦେଲ କମଲବାବୁ । ଜୀବନ ବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ପଚାରିଲେ—କଣ କହୁଥିଲ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ତୁମର ?

ହିଁ ବି,ଏ ଫେଲ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି, ତେଣୁ ମନ ଦୁଃଖ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ସେଇଥିପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଦେଉଥିଲି ।

ନ'ଟା ବେଳକୁ ଆକାଶ ସଫା ହୋଇ ଯାଇଛି । ରାସ୍ତାରେ ପାଣି ଆଉ ଜମିନାହିଁ । ଠିକ୍ ଏତିକିବେଳେ ବ୍ରେକ୍ ଦେଲି କଳା ରଙ୍ଗର ଗୋଟିଏ କାର ମନୁଜାର ଘର ଦୁଆର ପାଖରେ । ଚାଳକ ଗାଡ଼ି ରଖି ଡାକିଲେ—ମିସ୍ ମନୁଜା ଘରେ ?

ମନୁଜା ଝଟ୍ କିନା କବାଟ ଫିଟାଇ ଦେଇ କହିଲା—ନମସ୍ତେ ଚୌଧୁରୀବାବୁ, ଆସନ୍ତୁ ।

ମନୁଜା ଆଗେ ଆଗେ, ପଛରେ ଜଣେ ସୌଖିନ ଯୁବକ ଘରକୁ ଆସି ଚଉକ ଉପରେ ବସି ପଡ଼ିଲେ ।

ଆଜ ଡ଼ିନର ଥିଲା ବୋଲି ମୋର ମୋଟେ ଖିଆଲ ନାହିଁ ନରେଶବାବୁ ! ଏଇ ବାବୁଙ୍କୁ ବୋଧହୁଏ ଚିହ୍ନନ୍ତି ନାହିଁ ।

ହସି ହସି ନରେଶବାବୁ କହିଲେ—ଚିହ୍ନିବି କମିତି ?

ନା ଚିହ୍ନିବେ କପରି ଆଜ୍ଞା ! ଶୁଣନ୍ତୁ, ମୁଁ ମୋ ପରିଚୟ ଦେଉଛି । ମୁଁ ଶିଳ୍ପ-ବିକାଶ ଯୋଜନା ବିଭାଗର ଜଣେ ଅଫିସର ।

ନମସ୍କାର ଆଜ୍ଞା ! କହିଲେ ନରେଶବାବୁ ।

ମନୁଜା ଦୁଇ ଚଉକ ବାଡ଼ ଉପରେ ହାତ ପକାଇ ହସୁଥିଲା ।

ଚାଲନ୍ତୁ ନରେଶବାବୁ ! ଡିନର୍ ଆଟେଣ୍ଡ କରି ଯିବା କହିଲା—ମନୁଜା ।

ହଁ, ଆପଣ ଚାଲନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା ! ମୁଁ ଶୁଣିଛି ମନୁଜାଙ୍କ ପାଖରୁ ଆପଣ ଜଣେ କଳା ପ୍ରେମୀ ।

ନାଇଁ ଆଜ୍ଞା ! ଆପଣ ଯାହା ଭାବୁଛନ୍ତି ତା ନୁହେଁ । ତେବେ କଳା ପ୍ରତି ମୋର ସାମାନ୍ୟ ଆଗ୍ରହ ଅଛି ।

ବାସ ସେତିକିତ ଯଥେଷ୍ଟ । ଆପଣଙ୍କର ଆଗ୍ରହ ଅଛି ଯେତେବେଳେ ନିଶ୍ଚୟ ଉନ୍ନତି କରି ପାରିବେ । ହଁ ଚାଲନ୍ତୁ, ଗାଡ଼ି ବାହାରେ ଅଛି ।

ଆଜ୍ଞା ! ଆପଣଙ୍କ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ରଖିଲି କନ୍ତୁ କ୍ଷମା ଦେବେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାଇ ପାରୁନାହିଁ । ମୋର ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଜରୁରୀ କାମ ଅଛି । ସୁବିଧା ଦେଖି ଆପଣଙ୍କ କଥା ନିଶ୍ଚୟ ରଖିବି ?

ହେଉ ଯାଆନ୍ତୁ, କନ୍ତୁ ସମୟ ପାଇଲେ ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବେ ତ ?

ନିଶ୍ଚୟ ନିଶ୍ଚୟ କହି ନରେଶବାବୁ ନିଜର କାମରେ ବାହାରି ଗଲେ । ଅଳ୍ପ ସମୟ ଭିତରେ ମନୁଜା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ।

ଚୌଧୁରୀବାବୁ ଚଉକି ଉପରେ ବସି ନିରୀକ୍ଷଣ କରୁଥିଲେ ନୂଆ ବେଶରେ ମଣ୍ଡିତା ମନୁଜାକୁ । ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ୁଛି ମନୁଜାର ରୂପଶ୍ରୀ ଉପରେ । ସ୍ତବ୍ଧ ସ୍ପନ୍ଦନ ହୀନ । ଡ୍ରୟରର ଭିତରୁ ଟର୍ଚ୍ଚ ଖଣ୍ଡିକ ହାତରେ ଧରି ଚୌଧୁରୀବାବୁଙ୍କ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ ମନୁଜା କହିଲା—ଚାଲନ୍ତୁ ଯିବା ।

ଚୌଧୁରୀବାବୁ କାରରେ ଷ୍ଟାର୍ଟ ଦେଲେ । ଷ୍ଟିଅରିଙ୍ଗ ଧରି ଚୌଧୁରୀବାବୁ ପଚାରିଲେ ଆପଣଙ୍କ ବନ୍ଧୁ ବୋଧହୁଏ ବିରକ୍ତ ହେଲେ ।

ହଁ ହୋଇପାରେ ? ସେ ଜଣେ ଅଦ୍ଭୁତ କିସମର ମଣିଷ । ସେ କେବଳ ନିଜର ସୁବିଧା ହାସଲ କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି । ଏଇଥିପାଇଁ ତ ଆମ ଦେଶରେ ନାରୀର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ନାହିଁ । ଜଣେ ଯୁବତୀକୁ ଖରାପ ବାଟରେ ଚଳାଇ ଶେଷରେ ତାକୁ ରାସ୍ତା ଉପରେ ବସାଇ ଦେଇ ସେମାନେ ବାହାଦୁରୀ ନିଅନ୍ତି । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ସେହିପରି ସେଥିରୁ ସବୁବେଳେ ଅଲଗା ରହିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ ।

ଠିକ୍ କହୁଛନ୍ତି ମିସ୍ ମନୁଜା ! କାରର ଚକ ରାସ୍ତାର ଗୋଟିଏ ଖାଲରେ ପଡ଼ି ଦୋହଲି ଗଲା । ଚୌଧୁରୀବାବୁଙ୍କ ଉପରକୁ ଢଳି ପଡ଼ିଲେ ମନୁଜା ଦେବୀ ।

ଏତେବଡ଼ ସହର କି ରାସ୍ତା ହୋଇଛି ଏ । ଲୋକ ଟିକିଏ ଧୀରେ ସୁସ୍ଥେ ଯାଇପାରୁ ନାହିଁ ।

ମନ୍ଦ କଣ ? ଏହାଦ୍ୱାରା କେତେକ ସୁବିଧା ବି ହେଉଛି ଯେ, ସାମାନ୍ୟ ହସି ଚୌଧୁରୀବାବୁ କହିଲେ ।

ସୁବିଧା କେବଳ ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷରୁ ହେଲେ ଆପଣ ସ୍ୱାର୍ଥପର ହୋଇଯିବ ଯେ ।

ନାଁ ଯାହା ହେବ ଉଭୟେ ଭାଗକରି ନେଇଯିବା ।

ନେଇଯିବେ ଆଉ କଣ ?

ଯାହା କହିବେ ?

କହିବା କଥା ତ ବହୁତ କିନ୍ତୁ କେଉଁ କଥା କହୁଛନ୍ତି ?

ବାସ୍ତବିକ ମନୁଜା ଦେଖ । ତମର ସାନିଧତା ହରାଇବାକୁ ମୋର ତିଳେମାତ୍ର ଇଚ୍ଛା ହୁଏନି ।

ତା'ହେଲେ ପାଖେ ପାଖେ ରଖିବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି ବୋଧହୁଏ ?

ଯଦି ଅନୁମତି ଦିଅନ୍ତି ତାହାହେଲେ କିଛି ଅସୁବିଧା ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ ।

ବାଃ, ଆପଣତ ବେଶ୍ କୌଶଳୀ ଲୋକ । ନିଜ ଉପରୁ କଥା ଖସାଇ ଅପରର ଉପରେ ପକାଇ ଦେଉଛନ୍ତି ।

ନା ଆଉ କଥା ପକେଇଲି କେତେ ବେଳେ ?

ହେଇ, ଆପଣଙ୍କ ଘର ହେଇ ଗଲାଣି ବୋଧହୁଏ ।

ଆରେ ସତେତ କହି ଚୌଧୁରୀବାବୁ ଗାଡ଼ି ବନ୍ଦ କଲେ ।

ମନୁଜା ବାହାରୁ ଦେଖିଲା ଭିତର ଘର ଗୁଡ଼ିକ ଲାଇଟ୍ ଆଲୋକରେ ଉଦ୍‌ଭାସିତ । କେତେକ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ଆସି ଗଲେଣି । ସାମନାଘର ଟେବୁଲ ଉପରେ ରେଡ଼ିଓ ଚାଲିଛି ସିଲୋନ୍ ସେଣ୍ଟରରୁ । କେତେଜଣ ସେହି ଗୀତ ଶୁଣିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ । କେହି କେହି ପଦଚାରଣ କରଛନ୍ତି । ମନେ ମନେ ଭାବିଲା—ବେଶ୍ ଲୋକ ତ ଚୌଧୁରୀବାବୁ । ଯେତେବେଳେ ଯାହା ଖିଆଲରେ ଯୁଟିଲା ସେତେବେଳେ ତାହା ହେଲା । ପଇସା ଅଛି, ଅଭାବ କଣ ? ତା'ପରେ ଗେଜେଟେଡ଼୍ ଅଫିସର—ଉପୁରି ବି କମ୍ ନ ଥିବ ।

ଡିନର୍ ଚାଲିଛି । କେତେ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ବନ୍ଧୁ, ବାନ୍ଧବୀ ଯୋଗ ଦେଇଛନ୍ତି ସେଥିରେ । ସମସ୍ତ ନିମନ୍ତ୍ରିତଙ୍କ ଭିତରେ ମନୁଜା ଆଉ କରଣବାଳା ହେଉଛନ୍ତି ବିଶିଷ୍ଟ ଅତିଥି । ଚୌଧୁରୀବାବୁ କରଣବାଳାଙ୍କର ପରିଚୟ ଦେଇ କହିଲେ—ଏହାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନ ମନୁଜା

ଦେବୀ ? ଏ ହେଉଛନ୍ତି ଚଉଧୁରୀ ବଜାରରେ ଥିବା ଜମିଦାର ଶ୍ରୀମାନ ଅବନୀନ୍ଦ୍ର ସେନଙ୍କର ଏକମାତ୍ର କନ୍ୟା । ବି.ଏ ପାସ କରି ସେ ଶିଳ୍ପ ବିଭାଗରେ ଜଣେ ଅଫିସର । ସଙ୍ଗୀତକଳାରେ ତାଙ୍କର ଖୁବ୍ ଆଦର । ସେ ରେଡ଼ିଓ ଆର୍ଟିଷ୍ଟ ଥିଲେ, ବୋଧହୁଏ ଚିହ୍ନାଥିବ । ଉଭୟଙ୍କ ଭିତରେ ନମସ୍କାରର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ପରେ ବେଶ୍ ଚିହ୍ନା ପରିଚୟ ହୋଇଗଲେ ।

ଖିଆପିଆ ଶେଷ ହେଲା । କ୍ରମେ କ୍ରମେ ବିଦାୟ ନେଇ ଜଣେ ଜଣେ ଯିବାକୁ ବାହାରିଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରେ ଚୌଧୁରୀବାବୁଙ୍କର ପ୍ରଶଂସା ଉଛୁଳି ପଡ଼ୁଛି । ବାସ୍ତବିକ କଥା । ଯେ ଅକାତର ଭାବରେ ଡିନର୍ ଇତ୍ୟାଦି କରିପାରେ ସେପରି ଲୋକର ପ୍ରଶଂସା ନ ହେବ ବା କିପରି ?

ରାତି ପ୍ରାୟ ଏଗାର ଉପରେ ହେବ । ସମସ୍ତେ ବିଦାୟ ନେଇ ଗଲେଣି । ଚୌଧୁରୀବାବୁ କିରଣବାଲାଙ୍କୁ ନିଜେ କାରରେ ନେଇ ଚାଲିଗଲା ପରେ ମନୁଜା ଭାବିଲା ଏଇ କିରଣବାଲା କଥା । କିଏ ଏ କିରଣବାଲା ? ଚୌଧୁରୀବାବୁଙ୍କରତ ଏକାନ୍ତ ପ୍ରିୟଜନ । କିଛି ଅନ୍ୟପ୍ରକାର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ବନ୍ଧ ଅଛି କି ? ଥାଇପାରେ, ଅସମ୍ଭବ କଣ ? ଯାହା ହେଉ ଆଜି କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଚୌଧୁରୀବାବୁଙ୍କଠାରୁ ଏ ବିଷୟ ବୁଝିବାକୁ ହେବ । କିରଣବାଲା ଯେବେ ଏଇ ପଥର ପଥିକ ହେଉଥାଏ ମୋର ଆଉ ବିଶେଷ ଆଗେଇବା ଲାଭ କଣ । ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ଗୋଟିଏ ଅଫିସରେ କାମ କରନ୍ତି ତେବେ ନିଶ୍ଚୟ ଘନିଷ୍ଠତା ଥିବ । ସେ ଯେତେ ହେଲେ ତରୁଣୀ ତ । ଉପେକ୍ଷା କରି କେତେଦିନ ଚାଲିପାରିବ । ଚୌଧୁରୀବାବୁତ ମନ ଭୁଲାଣିଆ କଥା କହିବାକୁ ବେଶ ପଟୁ । ସେ କଣ ଆଉ ଚେଷ୍ଟାରୁ ବିରତ ହେବେ ? ମନୁଜା ସବୁକଥା ନିଜର ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ସହିତ

ଚିନ୍ତନ କରିବାକୁ ଲଗିଲା । ନାନା ପ୍ରକାର କଥାଗୁଡ଼ାଏ ମନଭିତରେ ଆସି ଯୁଟିଲା । ଏକା ବସିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ନାନା ଭାବନା ଆସି ମନରେ ସ୍ଥାନନେବ, ଏହା ସ୍ୱତଃସିଦ୍ଧ କଥା । ଯେତେ ମନ ବଦଳାଇଲେ ବି ମନ ସେହି କଥାରୁ ଫେରୁନାହିଁ । ଭାବନା ଭିତରେ ଚୌଧୁରୀବାବୁଙ୍କ ଘୋଡା ଶବ୍ଦରେ ମନୁଜାର ଭାବନା ଭାଙ୍ଗିଗଲା ।

ଆରେ ମନୁଜା ଦେଖ ! ଚୁପ ଚାପ ବସିଛ ଯେ ।

ଆଉ କଣ କରନ୍ତି ? ଆପଣ ତ ଆସିଲେଣି ମୁଁ ଏଥର ଯାଉଛି ।

କଣ ରାଗକରି ଯିବେ ନା କଣ ?

ଯାହା ହେବ ।

ଏଭିତରେ ତୁମେ ମୋ ଉପରେ ରାଗି ଯାଇଛ ବୋଧହୁଏ । ଯାହା ଭାବ ରଖିଥିବେ ସେ ସବୁ ଭୁଲ୍ । ଦେଖୁନା ତମେ ଏକା ଅଛ ବୋଲି ମୁଁ କେତେ ଚଞ୍ଚଳ ଫେରି ଆସିଲି ।

ଏଇ କଥା ପଦକରୁ ମନୁଜା କଣ ବୁଝିଲା କେଜାଣି ମନର ଭାବ ତାର ବଦଳି ଗଲା । ଚୌଧୁରିବାବୁଙ୍କୁ କହିଲା—ଦେଖନ୍ତୁ କେତେ ରାତି ହେଲଣି, ଚାଲନ୍ତୁ ମତେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସିବେ । ବୋଉ ସେ ଆଡ଼େ ବିରକ୍ତ ହେବ ।

ସେ କଣ ଜାଣନ୍ତି କି ତମେ କାହା ସାଙ୍ଗରେ ଯାଇଛ ? ଯଦି ବିରକ୍ତ ହେବେ ତାହାହେଲେ ମୁଁ ତ ସାଙ୍ଗରେ ଯିବି ସେଠି ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଦେବି ।

ଆଉ ମୋର ଏଠି କଣ ଦରକାର ଯେ ?

ଦରକାର ତ ନାହିଁ, ହେଲେବି ଝିଆପିଆରେ ତ ସମସ୍ତେ ବ୍ୟସ୍ତଥିଲେ । ସାଧାରଣ କଥା ପଦେ ଦିପଦ ତ ମୁଁ ତମ ସାଙ୍ଗରେ ହୋଇ ପାରିଲି ନାହିଁ । ବସ କିଛି ହସ ଖୁସି କଥା ଦି' ଚାରି ପଦ ହେବା । ଏମିତି ତରତର ହେଉଛ କାହିଁକି ?

ନା ଆଉ ତର ତର କେତେବେଳେ ହେଲ ?

ଏପରି କଥା ଭିତରେ ଚୌଧୁରୀବାବୁ ପୋଷାକ ପତ୍ର ବାହାର କରୁ କରୁ ବେଡ୍‌ରୁମ୍ ଆଡ଼େ ଆଗେଇଲେ ପୋଷାକ ରଖିବାକୁ । ଫେରି ଗୁହିଁ ଦେଖିଲାବେଳକୁ ମନୁଜା ଦେବୀ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି ପୂର୍ବ ସ୍ଥାନରେ । ଆରେ ସେଠି ଠିଆ ହୋଇଛ ନା, ଏଠିକୁ ଆସିବାକୁ କଣ କିଛି ମନା ଅଛି ?

ଏତକ ଶୁଣି ମନୁଜା ଧୀରେ ଧୀରେ ସେଇ ଆଡ଼କୁ ଗୁଲିଲା । ମନରେ ଆଶା ଆଉ ଆଶଙ୍କା ପୂରି ରହିଛି ।

କଣ ମନରେ କିଛି ଦୁଃଖ କରୁଛକି ?

ଆରେ ଏଥିରେ ଦୁଃଖ କରିବାର କଣ ଅଛି । ମନୁଜା ହସି ହସି କହିଲା । ନାହିଁ ଡେରି ହୋଇଗଲା ଯେ······

ସେ ଦାୟିତ୍ୱ ଆପଣ ନେଲେ । ଯାହା ଶୁଣିବେ ଆପଣ, ମୋର ସେଥିରେ କଣ ଅଛି ?

ତାହାହେଲେ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଅନୁରୋଧ କରିବ ରଖି ପାରିବ ?

କଣ ଆଗେ କୁହନ୍ତୁ ? ରଖିବା କଥା ହୋଇଥିଲେ ରଖିବ ।

ତା ତ ନିଶ୍ଚୟ, ହେଲେ କାଳେ ନାହିଁ କରିଦେବ ଯଦି ?

ଏତେ କଥାର ପ୍ରୟୋଜନ କଣ ? ପ୍ରକୃତ କଥା କଣ କହନ୍ତୁ ନା ।

ତମରି କଣ୍ଠରୁ ଗୋଟିଏ ରାଗିଣୀ ଶୁଣିବାକୁ ଆଜ ମୋର ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି । ଶୁଣାଇଁ ପାରିବ ?

ଓହୋ, ଏଇ କଥାକୁ ଏତେ କଥାର ଅବତାରଣା । ଆପଣଙ୍କର ଏଠି ହାରମୋନିୟମ ଅଛି ତ ?

ତା ନଥିଲେ ମୁଁ ଆଉ ଅନୁରୋଧ କରନ୍ତି କାହିଁକି ?

ଚୌଧୁରୀବାବୁ ହାରମୋନିୟମଟି ଆଣି ଗୋଟିଏ ଟେବୁଲ ଉପରେ ରଖିଦେଇ କହିଲେ, ଏଥର ଆରମ୍ଭ ହେଉ ।

ମୁଁ ଆଜି ବସିବି କେଉଁଠି ?

କାହିଁକି, ଏହି ଖଟ ଉପରେ । କିଛି ଅସୁବିଧା ହେବକି ?

ନାଁ।···ଯେ କହି ମନୁଜା ବସିଲା ସେହି ଖଟ ଉପରେ । ଅଳ୍ପ ସରାଗଭରା ଦୃଷ୍ଟି ଚୌଧୁରୀବାବୁଙ୍କ ଉପରେ ପକାଇ ଗୋଟିଏ ଗୀତର ସ୍ୱର ଧରିଲା । ଚୌଧୁରୀବାବୁ ଏକଧ୍ୟାନରେ ମନୁଜାର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ବସିଥାନ୍ତି । ମଝିରେ ମଝିରେ ସାମାନ୍ୟ ହସି ଗୀତର ସୁରକୁ ବାହାବୁଲା ଦେଉଥାନ୍ତି । ଗୀତ ଶେଷରେ ଆଉ ଦମ୍ଭ ଧରି ବସି ପାରିଲେ ନାହିଁ, ମନୁଜାକୁ କୋଳେଇ ଧରି ଆଉଜେଇ ନେଲେ ନିଜର କୋଳ ଉପରକୁ ।

ଆରେ, କିଏ ଆସିଯିବସେ···

ସେ ଭୟ ନାହିଁ । ମୋର ଡାକ ନ ଶୁଣିଲେ କେହି ଆସିବେ ନାହିଁ । ସେପରି ସେମାନେ ପ୍ରଥମରୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାଇଛନ୍ତି ।

ଭାରି ଦୁସିଆର ତ ।

ଦୁସିଆର ତମେ କରଉଛ ନା ।

ମନୁଜା ଆଉ କିଛି କହି ପାରିଲାନି । ସରମରେ ଢଳିପଡ଼ିଲା ସେଇଠି । ଚୌଧୁରୀବାବୁ ପୁରାପୁରି ଭୁଲି ଯାଇଥିଲେ ନିଜକୁ । ଆତ୍ମହରା ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ସେ । ଉଚିତ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଛଟିଲେ ମାତ୍ର ପଶ୍ଚାଦପଦ ହେଲେ ନାହିଁ ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ମନଜାକୁ କହିଲେ—ଏଇ ପାଖରେ ବାଥ୍ ରୁମ୍ ଅଛି ।

ମନୁଜା କେତୋଟି ମିନଟ୍ ଭିତରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଗଲା ଘରକୁ ଯିବା ପାଇଁ । ଚୌଧୁରୀବାବୁ ମଧ୍ୟ ପୋଷାକ ପତ୍ର ପିନ୍ଧିସାରି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଗଲେ । ଦୁହେଁ ଯାଇ କାର୍‌ରେ ବସିଲେ ।

ବଡ଼ ଦୁଷ୍ଟ, ମନୁଜା କହିଲା ।

ଗାଳିଦିଅ, ସହିଯିବା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କିଛି ଉପାୟ ନାହିଁ ।

କିଛି ସମୟ ଭିତରେ ଗାଡ଼ି ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲା ମନୁଜାର ଘର ପାଖରେ । ସେ ଆଗେ ଗାଡ଼ିରୁ ଓହ୍ଲାଇଯାଇ କବାଟ ଖଡ଼ ଖଡ଼ କରିବାରୁ ମା ଆସି ଖୋଲି ଦେଲେ । ସେ କିଛି କହିବା ପୂର୍ବରୁ ଚୌଧୁରୀବାବୁ କହିଲେ—ଏତେ ଡେରି ହେଲାଣି କାଳେ ଆପଣ ବିରକ୍ତ ହେବେ ବୋଲି ମନୁଜା ମତେ କହିଲେ ! ଜାଣନ୍ତି ତ ଏ ସବୁ କାମରେ କେତେବେଳେ ସମୟର କିଛି ଠିକ୍ ଠିକଣା ନ ଥାଏ । ସେଥି ଯୋଗୁଁ ଟିକିଏ ବିଳମ୍ବ ହୋଇଗଲା ।

ନାଇଁ ସେ ରାତିରେ ମନୁ ଏକା କେମିତି ଆସିବ, ସେଇକଥା ଭାବୁଥିଲି । ନିଜେ ତ ସାଙ୍ଗରେ ଛାଡ଼ିବା ପାଇଁ ଆସିଲି । ଆଉ ଅସୁବିଧା କଣ । ବାହାରେ ଠିଆ ହୋଇଛ କାହିଁକି ? ଘର ଭିତରକୁ ଆସୁନା ?

ନାଇଁ, ଆଉ ବୁଢ଼ୀ ବୟସ ଆପଣଙ୍କୁ ଅନିଦ୍ରା କରାଇବି କାହିଁକି ? ମୋର ବି ଶୋଇବା ସମୟ ହୋଇ ଗଲାଣି । ଯାଉଛି କହି ନମସ୍କାର କରି ଗାଡ଼ିରେ ଆସି ବସିଲେ ।

ମନୁଜାର ମା କବାଟ ବନ୍ଦ କରି ଗଲେ । ଏ ଭିତରେ ମନୁଜା ଯାଇ ନିଜର ଶୋଇବା ଘରେ ଲୁଗାଟା ବଦଳାଇ ଶୋଇବାକୁ ବାହାରିଲାଣି । ମନୁଜାର ମା ଯାଇ ପଚାରିଲେ—ଏ ଭୋଜି କେଉଁଥି-ପାଇଁ ହୋଇଥିଲା, କହିଲୁ ମନୁ ?

ଚୌଧୁରୀବାବୁଙ୍କର ପ୍ରମୋସନ ହେଲା ଯେ ସେଇଥି ପାର୍ଟି କରିଥିଲେ ।

ଲୋକ କେତେ ହେବେ ହୋଇଥିଲେ ?

ପ୍ରାୟ ଦେଢ଼ ଶହ ହେବେ ।

ହେଉ, ଶୋଇପଡ଼ । ବହୁତ ରାତି ହେଲାଣି । କହିଦେଇ ସେ ଶୋଇବାକୁ ଗଲେ ।

× × × ×

ଅଫିସରେ ବସିଛି ମନୁଜା । ସମୟ ଗୋଟାଏ ହେବ । ପୋଷ୍ଟମ୍ୟାନ୍ ରେଜଷ୍ଟାର୍ଡ଼ ଲେଟର୍‌ଟିଏ ବଢ଼ାଇ ଦେଇଗଲା । ଚରଚରରେ ଚିଠିଟି ଖୋଲି ପଢ଼ିଲା—

କୋରାପୁଟ, ୨୭-୧-୫୭

ମନର ମନୁଜା ମୋର;

ସ୍ନେହର ଚୁମ୍ବନ ଗ୍ରହଣ କରିବ । ମୁଁ ଏଠିକି ଆସିବାର ତିନମାସ କଟି ଗଲାଣି । ମୋ ପକ୍ଷରେ ଏଠାକାର ଜଳବାୟୁ ଆଦୌ ଭଲ ନୁହେଁ । କଟକରେ ଦିନ ଗୁଡ଼ାକ ବେଶ୍ ସୁରୁଖୁରୁରେ କଟି ଯାଉଥିଲା ଆପଣମାନଙ୍କ ଗହଣରେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏଠାରେ ନିସଙ୍ଗ ଜୀବନ କଟେଇବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । ମୁଁ କଅଣ ଆଉ ମନେଥିବି ? ଆଜି ଏତିକି । ମୁଁ ଯଦି ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ତମ ମନର କେଉଁ-କୋଣରେ ଥିବି ତେବେ ... ଖଣ୍ଡିଏ ଦେବ । ଭୁଲିବ ନାହିଁ ।

ଇତି
ତମର—
ରବିନ୍ଦ୍ର କୁମାର ଦାସ

ହେଣ୍ଡ୍ ବ୍ୟାଗ୍ ଭିତରେ ଚିଠିଟି ରଖିଦେଇ ମନୁଜା ପୁଣି କାମରେ ଲାଗିଗଲା । ବୋଧହୁଏ ସେ କ'ଣ ଭାବୁଥିଲା । ସେଇଦିନ ମନୁଜା ରବିବାବୁଙ୍କ ଚିଠିର ଉତ୍ତର ଦେଲା ।

ପ୍ରିୟ ରବି ବାବୁ,

ପ୍ରେରିତ ସ୍ନେହ ଚୁମ୍ବନ ମୋ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଛି, ନବ-ପଦରେ । ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଆପଣଙ୍କୁ ଭୁଲି ହେବନି । ଆପଣ କଅଣ ମୋ ଅଭାବକୁ ଏତେ ଗୁରୁତ୍ୱ ମନେ କରୁଥିବେ ? ମୋତେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଦୌ ସମୟ ହେଉନି । ରେଡ଼ିଓରେ ଗୀତ ଦେଉଛି । ଅଫିସ ପକ୍ଷରୁ ଗୋଟିଏ ନାଟକ ହେବାର ଅଛି, ସେଥିରେ ବି ଗୋଟିଏ ରୋଲ୍ ନେଇଛି । ଆଶା କରେ ମୋତେ ଭୁଲିବେ ନାହିଁ । ସମୟ ହେଲେ

ଥରେ ଆସିବେ । କେତେକ ଆଶା ପୂର୍ଣ୍ଣ କଥା ଅଛି । ଆଶା ରଖି ରହିଲି । ଉତ୍ତର ଦେବାରେ ବିଳମ୍ବ କରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ।

ତମର ଚିର ପରିଚିତା
ମନୁଜା

ଚିଠି ଲେଖି ମନୁଜା ନିଜେ ଅଫିସକୁ ଗଲାବେଳେ ଗୃଷ୍ଟଲଆ-ଗଞ୍ଜ ପୋଷ୍ଟ ଅଫିସରେ ପୋଷ୍ଟକରି ଦେଇ ଘରକୁ ଗଲା ।

କେତେଟା ଜରୁରୀ ଫାଇଲ୍ କାମ କରିବାକୁ ଥିବାରୁ ନରେଶ ରହି ଯାଇଛି । ବିଜୁଳି ପଙ୍ଖା ଖୋଲି ଦେଇ କାମରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ତିନଟା ବାଜିଲାଣି । ଛୁଟି ଦିନରେ ମଧ୍ୟ ଫୁରୁସତ ମିଳୁନି । ମନରେ ଅସରନ୍ତି ଭାବନା । ମନୁଜା କଅଣ ତା'ର ହେବନି ? ଯେତେସେତେ ଖେଳ ହୋଇ ଯାଇଛି ସବୁ ତେବେ କ'ଣ ଛଳନା   କିଏ କହିବ ତା ମନରେ କଣ ଅଛି ? ନା ଏସବୁ ବାଜେ ଧାଁ । ମନୁଜା ଆଜି କାହାକୁ ଅନ୍ତରର ସହିତ ଭଲ ପାଏନା । ନିଜ ମନ ଭିତରର ଅଳିଆକୁ ସେ ସଫା କରି ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲା । ମନୁଜା ତା'କୁ ଭଲ ପାଏ ବୋଲି, ଆଉ କଅଣ ତା'ର କେହି ବନ୍ଧୁ ରହିବେ ନାହିଁ । ସେବି କେଉଁଠିକି ଯିବନି । ନା—ଏ ଗୋଟାଏ ଦୁର୍ବଳତା, ରକ୍ଷଣଶୀଳତା, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦେଶରେ ଏମିତିକା ପ୍ରଥାକୁ ଘୃଣା କରନ୍ତି । ସେଇଥିପାଇଁ ସେମାନେ ଆମ ଦେଶର ନାରୀମାନଙ୍କୁ ଟପି ଚାଲିଛନ୍ତି ବହୁତ ଆଗକୁ । ତାଙ୍କର ଏ ସବୁ ଅତି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଧାରଣା ନଥାଏ । ସେମାନେ ଏତେ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣମନା ନୁହନ୍ତି ।

ସେ ଆଜି ମନୁଜା ଘରକୁ ଯିବ ନିଶ୍ଚୟ । ଚାରିଟା ବାଜି ଗଲାଣି ।

ଅଫିସ ଚପରାଶୀକୁ ଚାବି ପକାଇବାକୁ କହି ଦେଇ ଫାଇଲ୍ ସଜାଡ଼ି ଉଠିଲା ଯିବା ପାଇଁ ।

କ୍ୟାଣ୍ଟିନ୍‌ରେ ବସି ଚା କପରେ ମୁହଁ ଲଗାଉ ଥିଲା ଶଚୀ । ନରେଶକୁ ଦେଖି ଡାକ ପକାଇଲା—

ପାଖ ପାହାଚ କରକୁ ସାଇକେଲ୍ ଡେଇ ଛୁଟିଆସିଲା ଆସି ନରେଶ ।

ଆରେ, ଭିତରକୁ ଆସୁନୁ ।

ନରେଶ ବେଞ୍ଚ ଉପରେ ବସିପଡ଼ିଲା ।

ଶଚୀ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଚା'ର ବରାଦ କଲା ।

ନା, ଭାଇ ମୁଁ ଚା ଖାଇବିନି ।

ଆଉ କଅଣ ରସଗୋଲା ?

ଚାକର ଟୋକା ନରେଶବାବୁଙ୍କ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲା ରସଗୋଲା ପ୍ଲେଟ୍ ।

ତୋ ମନଟା ଭାରି ରସଗୋଲା ଖାଇବାରେ ଲାଗିଗଲାଣି ? ଶଚୀବାବୁ କହିଲେ ।

ଆଉ କଅଣ ତୋ ପରି ହୋଇ ଥାଆନ୍ତି ?

ମଉଚକା ପଛରେ ଦଉଡ଼ୁଛୁ କାହିଁକି ? ତା ପଛରେ କେତେ ଯେ ଭ୍ରମର ଗୋଡ଼ାଇ ଥିବେ, ତାର କ'ଣ ହିସାବ ରଖିଛୁ ?

ହୋପ୍‌ଲେସ୍ । ସେ ବି ତ ଗୋଟାଏ କାମ । ତୁ ଗୋଟାଏ ଜନବଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଲୋକ । ବୁଝିବୁ କୁଆଡ଼ୁ ? ମାନସିଙ୍କର କବିତା ପଢ଼ିଛୁ କେବେ ?

ଢେର ଥର ପଢ଼ିଥିବ, କହିଲା ଶଚୀ । ସହକାର ନହେଇ ଯଦି ଖାଲି ଖୋଲା ରାସ୍ତା କାନ୍ଥ ପାଖରେ ପ୍ରିୟାର ଦେଖା ମିଳନ୍ତା, ତେବେ ମଧ୍ୟ କବିତା ବାହାରି ପଡ଼ନ୍ତା । ଏଥିରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାର କଅଣ ଅଛି ? କିନ୍ତୁ ବନ୍ଧୁ, ତୁ ଯେମିତି ଶେଷରେ ନଇକୂଳ କିବା ରେଲ୍ ଲାଇନ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନ ଯାଉ ।

ଗ୍ଲ ଖାଇ ସାରି ଦୁଇ ବନ୍ଧୁ ବିପରୀତ ମାର୍ଗରେ ଯାତ୍ରୀ ହେଲେ ।
ନରେଶ ସିଧା ଚାଲିଲା ମନୁଜାର ଘର ଆଡ଼େ । ଘରେ ପହଞ୍ଚି ଜାଣିଲା ଦେବୀଙ୍କଠାରୁ ବୁଝିଲା ମନୁଜା ରେଡ଼ିଓ ଷ୍ଟେସନକୁ ଯାଇଛି ।
ସେଠାରେ ଅପେକ୍ଷା ନ କରି ସେ ସିଧା ଚାଲିଲେ ରେଡ଼ିଓ ଷ୍ଟେସନ ଆଡ଼େ । ଅଫିସରେ ପହଞ୍ଚି ଦରଓ୍ବାନକୁ ପଚାରିବାରୁ ସେ କହିଲା ମନୁଜା ଦେବୀ ଏଇ ସାଥେ ସାଥେ ଗଲେ, ଜଣେ ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କ କାର୍‌ରେ । ସନ୍ଧ୍ୟା ପ୍ରାୟ ସାଢ଼େ ଛ'ହେଲାଣି । ନରେଶବାବୁ ଭାବିଲେ ସେ ଭଦ୍ରଲୋକ ଚୌଧୁରୀବାବୁଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କେହି ନୁହନ୍ତି ।
ଚୌଧୁରୀବାବୁଙ୍କ ଘର ଆଡ଼େ ଯିବାକୁ ସ୍ଥିର କରି ସିଧା ଚାଲିଲେ ।
ହତା ଭିତରକୁ ପଶି ନରେଶବାବୁ ଦେଖିଲେ ସୁନ୍ଦର ଘର, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ସାଜ ସଜାରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ । ବାରଣ୍ଡା ଉପରକୁ ଉଠି ସେ ଦେଖିଲେ ଭିତରୁ ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ । ଝରକା କରକୁ ଯାଇ ସେ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅରେ କିଛି ସମୟ ଠିଆ ହେଲେ । ଘରଭିତରୁ ଭାସି ଆସୁଥିଲା ଚାପା ହସର ଲହରୀ ।

ଏଥର ସେ ଅସହିଷ୍ଣୁ ଭାବେ ଡାକ ପକାଇଲେ ଚୌଧୁରୀବାବୁ !

କିଏ ?

ମୁଁ ନରେଶ ?

ଚୌଧୁରୀବାବୁ ତରବରରେ ଉଠିଆସି କବାଟ ଖୋଲି ଦେଲେ । ପଛେ ପଛେ ମନୁଜା । ମସ୍ତକ-କେଶରାଶୀ ବିକ୍ଷିପ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ବେଶ ପୋଷାକ ଅସଂଯତ । ଲାଜରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲା ମୁହଁଟି ତାର । ଫଟୁ ମୁଠାଏ ଅବା ବନ୍ଦୀ ହୋଇଗଲା ମନୁଜାର ଗାଲ ଉପରେ !

ନରେଶବାବୁ କହିଲେ—ତୁମର ଆଜ ପ୍ରକୃତରୂପଟା ଚିହ୍ନି ପାରିଛି ମନୁଜା ବ୍ୟସ୍ତ ହେବା ଦରକାର ନାହିଁ । ନିଷ୍ଠୁରରେ,

ଉପଭୋଗ କର ତମର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଯୌବନକୁ । ଚଞ୍ଚଳ ମନକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଖାଦ୍ୟ ଯୋଗାଇ ପାର । ଉପବନରେ ଫୁଲ ଫୁଟିଲେ ଗନ୍ଧ ସମୀରଣରେ ମିଶିଯାଇ ବହୁତ ଭ୍ରମରଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରି ଆଣି ପାରିବ ।

ନରେଶବାବୁ ଜାଣନ୍ତି ଏ କାହା ଘର ? ଚୌଧୁରୀବାବୁ କହିଲେ ।

ଜାଣିଛି ଆଜ୍ଞା, କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମୋର କିଛି କଥାବାର୍ତ୍ତା ନାହିଁ ।

ତେବେ ବାହାରକୁ ଚାଲିଯାନ୍ତୁ ।

ଧନ୍ୟବାଦ ! ଶହରା ଗ୍ରାହକ ନିଶ୍ଚୟ ?

ଗେଟ୍ ଆଉଟ୍ ଇଡ଼ିଅଟ୍ । ଚୌଧୁରୀବାବୁ ରାଗିଯାଇ ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଲେ ।

କମଳବାବୁ ଖୁବ୍ ବେଗରେ ଆସି ନରେଶବାବୁଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଠେଲି ନେଇ ରାସ୍ତା ଉପରକୁ ଚାଲିଆସିଲେ । ତାଙ୍କର ସନ୍ଦେହ ସତ ହୋଇଛି । ଚୌଧୁରୀବାବୁ ବଡ଼ ବଦରାଗୀ । ଦରକାର ହେଲେ ବନ୍ଧୁକ ଉଠାଇ ପାରନ୍ତି ସେ ।

ପଛରେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲା ମନୁଜା ଅତି ନିରୁତ୍ସାହିତ ଭାବରେ । କମଳବାବୁ ନରେଶବାବୁଙ୍କୁ ରିକ୍‌ସାରେ ବସାଇ ଫେରି ଆସିଲେ । ସନ୍ଧ୍ୟା ସାତଟା ସମୟ । ସହରର ଜନ କୋଳାହଳ ବଢ଼ି ଚାଲିଥିଲା । କମଳବାବୁ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳକୁ ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଠିଆ ହୋଇ ଆକାଶ ଆଡ଼େ ଆଖି ପକାଇଥିଲା ନିରୁପମା । ଅପରିଚିତ ଭଦ୍ରଲୋକ ଜଣକୁ ଦେଖି ଭିତରକୁ ଚାଲିଗଲା ।

କମଳବାବୁ ନରେଶବାବୁଙ୍କୁ ଧରି ଘର ଭିତରକୁ ଯାଇ ଚଉକି ଉପରେ ବସିଲେ । ଆଉ ଗୋଟିକରେ ବସିଲେ ନରେଶବାବୁ ।

ନିରୁକୁ 'ଚା' ଆଣିବାକୁ କହି ସିଗାରେଟ୍‌ରେ ଅଗ୍ନି ସଂଯୋଗ କଲେ କମଳବାବୁ । ନରେଶବାବୁଙ୍କ ହାତକୁ ସିଗାରେଟ୍ ଖଣ୍ଡିଏ ଧରାଇ ଦେଲେ ।

'ନରୁ' 'ଗ୍ଲ' ଧରି ଆଁଖି ଟେବୁଲ ଉପରେ ରଖିଦେଇ ଚାଲି ଯାଉଥିଲା ।

'ଶୁଣ ନରୁ ! ପଛରୁ ଡାକିଲେ କମଳବାବୁ, ଏ ମୋର ବନ୍ଧୁ । ତେଣୁ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଆଜି ଉପଯୁକ୍ତ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇବାକୁ ହେବ ।

ଆଜିକାର ଏହି ଶୁଭ ଦିନରେ ମୁଁ ଆପଣଙ୍କୁ କଅଣ ଦେବି, କହି ପାରିବେ ନରେଶବାବୁ ! ଆଉ କିଛି ତୁମେ ଗ୍ରହଣ କରିବ କି ନାହିଁ ?

କଅଣ କହନ୍ତୁ ଆଜ୍ଞା । ଆପଣଙ୍କର ପ୍ରତି କଥାରେ ମୁଁ ବାଧ୍ୟ ଅଛି ।

ଭାଇଙ୍କର ଏଇ କଥାରେ ନରୁର ଛାତି ଭିତରଟା ଉଠିଲା ପଡ଼ିଲା, ଠିକ୍ ଗଡ଼ାଣିରୁ ଉଠାଣିକୁ ମଟର କାର୍ ଉଠିଲା ଭଳି ।

ତେବେ ନିଅ ବନ୍ଧୁ । କମଳବାବୁ ନରୁର ହାତଧରି ନରେଶ ବାବୁଙ୍କ ହାତ ସହିତ ମିଳାଇ ଦେଇ କହିଲେ—ଶୁଣ ନରେଶ ! ଆଜିଠାରୁ ତୁମେ ମୋର ସାନଭାଇ । ଏ ମୋର ଆଦରର ସାନ ଭଉଣୀ । ଆଶା କରୁଛି ତୁମ ଦୁଇ ଜଣଙ୍କ ଭବିଷ୍ୟତ ଜୀବନ ସୁଖମୟ ହେଉ । ଆଜି ଦିନର ଏଇ ମୋର ଆଶୀର୍ବାଦ । ପୁଣି ନରୁ ଆଡ଼େ ଚାହିଁ କହିଲେ ଭଉଣୀ ତୁ ଭାବିବୁ ଭାଇ ଜଣେ ଅପରିଚିତ ଲୋକ ସହିତ ତୋତେ ମିଳାଇ ଦେଲେ କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଯାହାଙ୍କୁ ବାଛି ଆଣିଛି ଖୁବ୍ କମ ଲୋକ ମିଳିବେ ତାଙ୍କ ପରି । ନରୁ ତଳକୁ ମୁହଁପୋତି ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲା । ତା ପରଦିନ ବିବାହ ହୋଇ ଯାଇଛି ଦୁଇ ଜଣଙ୍କର ସାମାଜିକ ରୀତିରେ । କଟି ଯାଇଛି କେତେ ଦିନ । ନରେଶ ଆଉ ନରୁ ଦେବୀଙ୍କର ଭବିଷ୍ୟତ ସୁଖମୟ ହୋଇ ଉଠିଛି । ଆଉ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇଛନ୍ତି କମଳବାବୁ । ନରେଶବାବୁଙ୍କ ବାପା ନରୁ ପରି ବୋହୂକୁ ପାଇ ବଡ଼ଖୁସି । ଘର ଲାଗି ବୋହୂ ରୂପ ଯେମିତି

ଗୁଣବ୍ସ ସେଥିର୍ କମ୍ ନୁହେଁ । ରବ୍ସବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ ନରେଶବାବୁ ଚିଠି ଲେଖି ଜଣାଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ସାଥିମାନେ ଭୋଜ ଆଦାୟ କଲେଣି, କେବଳ ବାକ ରହିଲା ରବ ।

ପୁଣି ସେଇ ଭୁବନେଶ୍ୱର । ନରେଶବାବୁ ନିରୁକୁ ନେଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଦେଖାହେଲେ ମନୋଜବାବୁ ଷ୍ଟେସନରେ । ସଞ୍ଜବେଳେ ମନୋଜବାବୁ ମନୁଜା ବଦଳରେ ଦେଖିଲେ ଆଉ ଜଣକୁ । ପଛରେ ଥିଲେ କମଳବାବୁ । ନରେଶବାବୁଙ୍କଠାରୁ ସମସ୍ତ ଶୁଣି ଘରକୁ ଡାକ ନେଲେ ।

ମାନସୀ, ଦୂରରୁ ନରେଶବାବୁଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିପାରି ଥଟ୍ଟାକରି କହିଲେ । ଏତେ ଧନେ ମନେ ହେଲାକ ମନୁଜା ? ପାଖରେ ଥାଇ ମନୋଜବାବୁ କହିଲେ—ନା ସେ ମନୁଜା ନୁହେଁ ନିରୁପମା । ଏପରି ନରେଶବାବୁଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ । ମାନସୀ ଦେବୀ ଆଉକିଛି କହିଲେ ନାହିଁ । ରାତିରେ ମନୋଜବାବୁ ମନୁଜା ବିଷୟ ବୁଝାଇ ଦେଲେ ମାନସୀ ଦେବୀଙ୍କୁ ।

ବିରକ୍ତ ହୋଇ ମାନସୀ କହିଲେ ମୁଁ ପରି ଜାଣେ ତାକୁ ଗାଁଆରେ ଥିଲାବେଳେ । ବାର ଜାଗାରେ ଖାଇଲାବାଲାଙ୍କୁ କଣ ଗୋଟାଏ ଜାଗାରେ ଭଲ ଲାଗିବ ? ରାତିଟି ସୁରୁଖୁରୁରେ କଟିଗଲା ନୂଆ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ଗହଣରେ ।

ଏଥର ଘରେ ଥିଲେ ଆଉ ଜଣେ ନୂଆ ଲୋକ । ମାନସୀ ଦେବୀ ବାପାଙ୍କୁ ଚିଠି ଲେଖିବାରୁ ସଙ୍କର୍ଷଣବାବୁ ସରସୀକୁ ଆଣି ଛାଡ଼ି ଯାଇଛନ୍ତି । ବେଶ୍ ସୁନ୍ଦର ଚେହେରା ଠିକ୍ ମାନସୀଙ୍କ ପରି ଦେଖିବାକୁ । ଆଖିରେ ଯୌବନର ମାଦକତା ପୂରିରହିଛି । କମଳବାବୁ ତାଙ୍କୁ ବାରମ୍ବାର ଅନାଇ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଉପଭୋଗ କରୁଥିଲେ ମନରେ ପାଇବାର ଆଶା ନେଇ । କଳ୍ପନାର ସୁନେଲି

ଜାଲ ବିଛେଇ ଦେଉଥିଲି ଆଖି ଆଗରେ । ମାନସୀ ଦେବୀ କମଳବାବୁଙ୍କର ପରିଚୟ ପାଇ ମନୋଜବାବୁଙ୍କ ସହିତ ପରାମର୍ଶ କଲେ । ମନୋଜ କମଳବାବୁଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିନେଲେ । ସରସୀ ଦେବୀ ବଡ଼ ଅଡୁଆରେ ପଡ଼ିଲେ ମନୋଜ ବାବୁଙ୍କ ଥଟ୍ଟା କଥାରେ ।

ଦୁଇ ଆଖିର ମିଳନ ହୋଇ ଯାଇଛି କମଳବାବୁ ଓ ସରସୀ, ଦୁଇଜଣ ଓଟାରି ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଏଇ ଭିତରେ ପ୍ରେମର ନଟୁଆ ଜାଲ ଭିତରକୁ ।

ମନୁ ଦେବୀ କଟକ ଫେରିଲି ବେଳେ ସରସୀ ଦେବୀଙ୍କୁ କହିଲେ ଭଉଜ ଆଉ କେତେଦିନ ଯାଏ ଛପି ରହିବ ? କଟକ ଗଲେ ତୁମ ସାଥିରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା । ସରସୀ ଦେବୀ ମନୁ ଦେବୀଙ୍କ ନରମ ଗାଲରେ ସରୁ ଚୁପୁଡ଼ାଟିଏ ବଜାଇ ଦେଲେ ।

× × ×

ଏ ଭିତରେ ବିବାହ ସରିଯାଇଛି । ସରସୀ ଦେବୀ ଅଛନ୍ତି କଟକରେ କମଳବାବୁଙ୍କ ସହିତ । କଟିଯାଇଛି ଅନେକ ଦିନ । ମନୁଜାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ନଷ୍ଟ କରିଛି କେତେ ଗୁଡ଼ାଏ ଦୁଷ୍ଟ ବ୍ରଣ । ଚୌଧୁରୀବାବୁଙ୍କର ସ୍ନେହ ମନୁଜା ଉପରୁ କ୍ରମେ କମି ଯାଇଛି ତଥାପି ମନୁଜା ଯାଏ । ଦିନେ ହଠାତ୍ ମନୁଜା ପଶି ଯାଉଥିଲି ବେଳେ ଦେଖିଲି କିରଣବାଲା ଚୌଧୁରୀବାବୁଙ୍କ ବାହୁ ବନ୍ଧନରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ଆସୁଛି ତରବରରେ ।

ଫେରି ଆସିଲି ମନୁଜା । ଦିନେ ଯେ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଯୁବକଙ୍କ ପ୍ରାଣରେ ନିଆଁ ଜାଳ ଦେଇଥିଲି ସେ ଆଜ ଶିକ୍ଷା ପାଇଛି । ତା'ର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ବନ୍ଧ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଛି, ମନ ମରିଯାଇଛି, ସରସତା କମି

ଯାଇଛି । ଅନୁତାପର କୋହ ସ୍ମୃତି ଭିତରୁ ଧକ୍କା ଖାଇ ଉପୁଡି ଉଠୁଛି । ଆଜି ତାକୁ କେହ୍ବି କ୍ଷମା ଦେବେନି । ସେହି ଆଜି କାହା ପାଖକୁ ଯାଇ ସୁଖ ସଂସାରରେ ବିଷ ବୋଳି ଦେବନି ।

ଅଫିସକୁ ଆସେ, ଅଫିସରୁ ଘରକୁ ଯାଏ । ସେଇ ମନଭୁଲା ହସ, ସେଇ କଟେଇଲା ଗୃହିଣୀ ସବୁ ଅଛି କିନ୍ତୁ ସେଥିରେ ପୂର୍ବପରି ଆଉ ସରସତା ନାହିଁ । ଥରେ ମନୁଜା ରବିବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଚିଠି ଦେଇଥିଲା ଅତି କରୁଣ ଭାବେ, ଜୀବନର ସମ୍ବଳକରି ପାଇବା ପାଇଁ । ରବିବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଚିଠିଟି ପାଇଲେ । ସେଇଠୁ ହେଲା ମନାନ୍ତର । ସେ ସବୁ ଅବଶ୍ୟ ଆଉ ନାହିଁ, ହେଲେ ରବିବାବୁ ଖୋଲି ଖୋଲି ଲେଖିଦେଲେ ଆଉ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଚିଠି ନଦେବାକୁ । ମନୁଜା କିନ୍ତୁ ଭଲ ପାଇଥିଲା ଜଣକୁ ଯାହାକୁ ସେ ଶେଷରେ ଚିଠି ଲେଖି ହତାଶ ହୋଇଛି । ରବିବାବୁ ତାର ପ୍ରେମକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଛନ୍ତି ।

ଫୁଲର ସୌରଭ ଶେଷ ହୋଇ ଯାଇଛି । ସବୁ ଆଶା ତୁଟି ଯାଇଛି । ଚହଲା ମନର ଗତି ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଛି ।